

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра міжнародних економічних відносин

Рег. № _____

«До захисту»
Зав. кафедрою:
проф. Голіков А.П.

**ТАЇЛАНД У СВІТОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ:
НАРОДНОГОСПОДАРСЬКА СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ,
ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ**

(випускна робота магістра)

Виконала:
студентка 5 курсу
група УО-51

Повіткіна М.С.

Науковий керівник:
к.г.н., доцент

Грицак Ю.П.

Харків 2009

ЗМІСТ

Вступ	4
РОЗДІЛ 1. МЕТОДИКА ОЦІНКИ РОЛІ КРАЇНИ	
В СВІТОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ.....	7
1.1. Поняття міжнародного поділу праці.....	7
1.2. Показники участі країни в міжнародному поділі праці.....	10
1.3. Вибір показників для оцінки спеціалізації країни.....	14
1.4. Методика оцінки факторів, що впливають на спеціалізацію	17
1.5. Методика оцінки ефективності торгової діяльності	21
1.6. Методика оцінки конкурентоспроможності країни	26
1.7. Висновки до першого розділу	30
РОЗДІЛ 2. ЕКСПОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТАЇЛАНДУ	
ТА ЙОГО ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ	31
2.1. Загальна характеристика країни	31
2.2. Потенціал корисних копалин Таїланду	36
2.3. Потенціал населення та трудових ресурсів Таїланду	38
2.4. Потенціал промисловості Таїланду.....	40
2.5. Сільськогосподарський потенціал Таїланду	44
2.6. Потенціал сектору послуг	49
2.7. Сучасна структура зовнішньої торгівлі	50
2.8. Ефективність торгівельної діяльності Таїланду	56
2.9. Висновки до другого розділу.....	58
РОЗДІЛ 3. ОЦІНКА МІСЦЯ ТАЇЛАНДУ	
У СВІТОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ.....	60
3.1. Оцінка участі Таїланду у міжнародному поділі праці	60
3.2. Оцінка народногосподарської спеціалізації Таїланду	67
3.3. Оцінка конкурентоспроможності та SWOT-аналіз Таїланду.....	73
3.4. Оцінка тенденцій ефективності торгової діяльності.....	77
3.5. Висновки до третього розділу	80
ВИСНОВКИ	83

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 88**Додатки 92**

Додаток А..... 92

Додаток Б 93

Додаток В..... 94

Додаток Г 96

Додаток Д..... 98

Додаток Е 99

Додаток Ж..... 102

Додаток З..... 107

Додаток И..... 109

Додаток К..... 111

ВСТУП

Актуальність теми. На даному етапі розвитку світового господарства роль азіатських країн на міжнародному ринку зростає великими темпами. Зараз Таїланд - одна з країн Азіатського континенту, що інтенсивно розвиваються, він має багато перспектив для виробництва високотехнічної продукції, якісної продовольчої продукції, а також непогану мінерально-сировинну базу, займаючи при цьому одне з передових місць в світі з привабливості для прямих іноземних інвестицій. Вступивши до групи нових індустріальних країн в XXI столітті, Таїланд надає іншим країнам, що розвиваються, гарний приклад впровадження успішної експорт-орієнтованої стратегії та швидкого розвитку.

За таких умов дуже актуальним є визначення рівня залучення Таїланду в процес міжнародного поділу праці та тенденцій розвитку країни на міжнародній торгівельній арені для того щоб оцінити, наскільки інтенсивно країна є і буде залучена в світогосподарські процеси та яку роль вона відіграє в світовій торгівлі.

Цього можна досягти обчислюючи та визначаючи народногосподарську спеціалізацію, аналізуючи її структуру, а також оцінюючи експортні можливості даної країни, тому що саме від цих факторів значною мірою залежить її місце у системі світового господарства, вплив на загальносвітові процеси, що визначає не лише економічну, а й політичну значущість країни, авторитет і місце держави в міжнародних відносинах. Визначення спеціалізації країни в свою чергу є основою розробки комплексу заходів, які надаватимуть можливість об'єктивного визначення пріоритетних напрямів оптимізації структури виробництва та торгівлі країни.

Метою даної роботи є оцінка ролі Таїланду в світовому господарстві.

Об'єктом дослідження даної роботи є економіка Таїланду, предметом дослідження визначено зовнішньоекономічну діяльність та зовнішньоекономічні зв'язки країни.

Для досягнення мети вирішувалися наступні *завдання*: пошук і вивчення теоретичних матеріалів з методики аналізу і оцінки місця і ролі країни в світовому господарстві, її народногосподарської спеціалізації та її участі в міжнародному поділі праці, оцінки ефективності її торгівельної діяльності і конкурентоспроможності; збір і обробка необхідних статистичних матеріалів; опис та аналіз сучасного економічного стану Таїланду, оцінка факторів, що впливають на спеціалізацію держави, через аналіз потенціалу її природних ресурсів, економічного потенціалу населення країни, економічного та експортного потенціалу промисловості, сільського господарства і сектору послуг, обчислення показників спеціалізації Таїланду, аналіз показників ефективності торгової діяльності та глобального індексу конкурентоспроможності, виявлення тенденцій розвитку Таїланду в світовому господарстві на основі проведеного аналізу впливу різноманітних факторів.

Ступінь вивченості проблеми. Публікацій, присвячених безпосередньо аналізу ролі Таїланду в світовому господарстві та народногосподарської спеціалізації Таїланду виявлено не було. У відкритих статистичних джерелах містяться загальні відомості по макроекономіці і зовнішній торгівлі Таїланду, є застарілі радянські економіко-географічні описи. Майже вся інформація про країну доступна тільки на іноземній (тайській чи англійській) мові. З іноземних дослідників, великий вклад до вивчення проблеми внесли Йоз Різал Дамурі, Реймонд Атдже, Аря Б. Гадух зі своєю роботою «Інтеграція та торгова спеціалізація Східної Азії», яка входить в серію робочих докладів з економіки Канадської служби розвідки та безпеки, а також доклад Суканя Сірікератікул зі стану експортної діяльності Таїланду. Велике значення для вивчення даної теми також набувають щорічні публікації Всесвітнього економічного форуму та публікації Світового банку з оглядом економічного стану Таїланду, що виходять раз на півроку. Зважаючи на малу кількість економічних досліджень по даній темі, слід визнати новизну роботи.

Методика виконання роботи будується по аналогії із змістом і послідовністю навчальних посібників, публікацій і монографій по проблемах визначення ролі країни в світовому господарстві, її спеціалізації.

Інформаційною основою роботи є наукові публікації та монографії українських і зарубіжних учених-економістів у сфері міжнародних економічних відносин і зовнішньої торгівлі, навчальні посібники Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна та електронні навчальні посібники, дані міжнародної статистики ООН, ЮНКТАД, ВТО і аналітичні матеріали провідних міжнародних організацій, таких як Центр міжнародної торгівлі при ЮНКТАД, матеріали американських, канадських, ізраїльських посольств і відомств в Королівстві Таїланд, публікації періодичних видань, найбільш якісними і вагомими з яких є публікації Всесвітнього економічного форуму по даним конкурентоспроможності країни, публікації Всесвітнього банку.

Практичне значення: дана робота надалі може бути використана спеціалізованими організаціями та установами, а також як додаткова інформація до рефератів, курсових і контрольних робіт студентами економічних і географічних спеціальностей, як довідкова допомога для тих, хто цікавиться проблемами економіки Таїланду.

Структура роботи: Магістерська робота складається з вступу, трьох розділів, висновків; містить 87 сторінок тексту, 14 малюнків, 23 таблиці, 12 додатків. Список джерел включає 36 найменувань літератури та 37 електронних публікацій.

Тема даної роботи пройшла апробацію на конференціях Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна «Проблеми та перспективи економічного розвитку і міжнародної інтеграції» 1 грудня 2007 року, «Геопросторова стратегія України та її регіонально-інтеграційне спрямування» 12 квітня 2008 року, ««Актуальні проблеми міжнародних економічних відносин» 6 грудня 2008 року.

РОЗДІЛ 1. МЕТОДИКА ОЦІНКИ РОЛІ КРАЇНИ В СВІТОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Світове господарство являє собою сукупність національних економік, взаємозв'язаних міжнародним поділом праці, науково-технічною та виробничою кооперацією, міжнародною торгівлею, валютними, кредитними та іншими економічними відносинами.

Сучасне світове господарство склалося в результаті поглиблення міжнародного поділу праці, поступового включення національних економік у загальну систему світових господарських зв'язків, що зумовило наявність істотних економічних, соціальних та політичних відмінностей між суб'єктами світового господарства [24, с. 20].

Учасниками міжнародного поділу праці на даному етапі розвитку світового господарства є практично всі країни світу, тому для визначення ролі країни у світовому господарстві ми проаналізуємо її місце в міжнародному поділі праці, її народногосподарську спеціалізацію, ефективність її торгівельної діяльності на сучасному етапі розвитку на світових ринках, а також такий важливий фактор, як конкурентоспроможність країни.

1.1. Поняття міжнародного поділу праці

Географічний поділ праці – просторова диференціація трудової діяльності, яка втілюється в образі виробничої спеціалізації окремих економічно взаємозалежних територіальних утворень різного таксономічного рангу, міжтериторіальної кооперації і міжтериторіального обміну спеціалізованою продукцією та послугами. Воно зумовлене економічними, соціальними, природними, національними та історичними особливостями та географічним положенням територій [4, с. 43].

Міжнародний поділ праці – це найвища ступінь розвитку суспільного територіального поділу праці між країнами, що передбачує сталу концентрацію виробництва продукції в окремих країнах [4, с. 75].

Міжнародний поділ праці є основою міжнародних економічних відносин і представляє собою стале виробництво товарів та послуг в окремих країнах понад своїх внутрішніх потреб в розрахунок на міжнародний ринок [16, с. 207].

По М.В. Беляєву [59], МПП – це спеціалізація окремих країн на певних видах діяльності для реалізації її результатів на світовому ринку, фактори, що на нього впливають – земля, капітал, робоча сила, науково-технічна революція. Базою його є специфіка присутності у різних країнах факторів виробництва і прагнення найбільш ефективно їх використовувати. Метою МПП є необхідність і можливість підвищення економічної ефективності виробництва тієї чи іншої продукції, а для країн – це отримання економічної вигоди. Двигуном МПП при цьому виступає необхідність і можливість підвищення продуктивності праці, що є умовою економічного та соціального прогресу.

МПП передбачає нерозривний взаємозв'язок двох процесів: міжнародної спеціалізації і міжнародної кооперації.

Міжнародна спеціалізація – це форма МПП, що представляє собою сталу орієнтацію національних економік на виробництво продукції певного виду з метою подальшого обміну, тобто реалізації на світовому ринку.

Міжнародна кооперація – оснований на МПП сталий обмін між країнами продуктами, виробленими ними з найбільшою економічною ефективністю [59].

Перед тим як визначати та аналізувати показники участі країни в МПП, необхідно спочатку взяти до уваги первинні фактори, що визначають участь країни в МПП:

1. Об'єм внутрішнього ринку країни. У великих країнах з розвиненим ринком існує більше можливостей знайти необхідні чинники виробництва і споживчі товари. Тобто, має місце менша потреба брати участь в міжнарод-

ній спеціалізації і товарообміні. В той же час розвинений (диверсифікований) ринковий попит в країні спонукає розширювати імпортні закупівлі, відшкодовуючи їх розширенням експортної спеціалізації.

2. Рівень економічного розвитку країни. Необхідність участі країни в МПП тим більше, чим менше економічний потенціал країни.

3. Забезпеченість країни природними ресурсами. Високий рівень забезпечення країни моноресурсом (наприклад, нафтою), а також низька міра забезпечення корисними копалинами викликає необхідність активної участі в МПП.

4. Питома вага в структурі економіки країни базових галузей промисловості (енергетика, добувні галузі, металургія і ін.). Чим вище питома вага базових галузей, тим, як правило, менше її включення в систему МПП.

У сучасних умовах все більше розвиток МПП визначають фактори, що цілком пов'язані з НТП. як-то: загальний рівень розвитку науки і освіти, рівень розвитку НДДКР, технологічна диверсифікація, рівень морального зношення основних засобів виробництва, оптимальність розмірів підприємств та інші.

Слід мати на увазі, що всі названі чинники не є абсолютними в своєму прояві. Їх вплив може бути в тій або іншій мірі зменшений, наприклад, зміною міжнародній конкурентоспроможності місцевої продукції, обмеженнями експорту [7, с. 124]. Тому, розглядаючи всі ці фактори, окремий розділ нашої роботи, ми присвяtimo конкурентоспроможності країни та її продукції.

Процес розвитку МПП ставить проблему необхідності його зміни, для виміру МПП передбачають ряд коефіцієнтів. Серед них: питома вага експорту в загальному об'ємі виробленої продукції; питома вага галузі в загальній вартості експорту; темпи зростання галузей експортної спеціалізації в порівнянні з темпами зростання всієї промисловості країни.

1.2. Показники участі країни в міжнародному поділі праці

Для характеристики різних аспектів участі країни в міжнародному поділі праці (МПП) в його народногосподарській формі необхідно насамперед знати обсяг валового внутрішнього продукту (ВВП) країни, тому що він характеризує зосередження зусиль окремих країн на виробництві частини валового світового продукту.

При знаходженні показника концентрації виробництва ВВП в одній із країн необхідно мати відомості про обсяг його виробництва як в окремих країнах, так і в усіх країнах світу взагалі. На основі цих даних установлюється питома вага кожної країни у виробництві валового світового продукту, а потім можна знайти число країн, у яких зосереджена основна частина його виробництва.

Питома вага країни в загальному виробництві країн світового економічного співтовариства обумовлює місце її економіки в системі міжнародного виробництва, але не дає уявлення про рівень включення національної економіки країни в систему МПП. Тому необхідно використовувати і відомості про розвиток зовнішньої торгівлі між цією країною й іншими учасниками МПП.

Дані про об'єм ВВП окремих країн і величину їхнього валового експорту на світовий ринок є вихідними моментами для визначення ступеня залучення ресурсів країни в процес МПП. Показник цей розраховується відношенням величини всього експорту окремої країни на світовий ринок до обсягу її ВВП. Цей показник називається експортна квота. Вона свідчить про ступінь залежності виробництва національної економіки від збуту своїх товарів на ринках інших країн, показує можливості даної країни робити певну кількість продукції для продажу на світовому ринку [17], тобто характеризує значимість експорту для національного господарства і окремих галузей по видам продукції [4, с. 62].

Важливим показником, який застосовується для виміру ступеня залучення всіх ресурсів окремої країни в систему МПП, є коефіцієнт випере-

дження темпами зростання валового експорту темпів зростання валового внутрішнього продукту даної країни. На його основі можна судити про тенденції зміни ступеня участі країни в МПП. Якщо темпи зростання всього експорту випереджають темпи зростання виробництва всієї сукупності товарів і послуг у країні, то можна говорити про подальше залучення всіх її ресурсів у МПП, коли випередження відбувається з недостатньою послідовністю, то наявні певні невикористані можливості для подальшого включення ресурсів у систему МПП, відставання свідчить про ослаблення процесу втягування ресурсів даної країни в систему МПП.

Цей коефіцієнт характеризує також тенденцію розвитку концентрації виробництва ВВП в окремих країнах. Крім того, він може бути використаний для порівняльного аналізу. Зіставлення національних коефіцієнтів випередження дозволяє виявити певні національні особливості участі тієї чи іншої країни в МПП. Більш активно будуть задіяні в систему МПП ресурси тієї країни, у якої цей коефіцієнт вище, ніж у її партнерів.

Таблиця 1.1

Класифікація показників, що характеризують участь країни в МПП

№ п/п	Найменування показників
Рівень розвитку МПП на прикладі експортно-імпортних операцій	
1	Експортна квота країни в її ВВП
2	Коефіцієнт випередження темпами зростання експорту темпів зростання ВВП
3	Імпортна квота країни в її ВВП
4	Коефіцієнт випередження темпами зростання імпорту темпів зростання ВВП
5	Зовнішньоторговельна квота

Таблиця складена автором за матеріалами: [17]

Про ступінь включення економіки країни в МПП можна судити і по імпортній квоті. Вона показує, яку частину імпорт становить від ВВП [17], тобто значимість імпорту для національного господарства та окремих галузей по видам продукції [4, с. 74]. Її можна порівняти з експортною квотою й у такий

спосіб установити співвідношення між експортом та імпортом. Вони можуть бути рівні, але найчастіше ці величини не збігаються.

Застосовується також коефіцієнт випередження темпами зростання імпорту темпів зростання валового внутрішнього продукту. На відміну від імпоротної квоти цей показник дає уявлення про тенденції розвитку імпорту, про ступінь залежності національної економіки від закупівель товарів закордоном.

Для виміру рівня розвитку зовнішньоекономічних зв'язків даної країни використовують і зовнішньоторговельну квоту, що являє собою відношення величини зовнішньоторговельного обігу країни до об'єму її ВВП. Вона показує загальний обсяг зовнішнього товарообігу даної країни з країною-партнером чи з усім світовим співтовариством, але не дає при цьому його якісної характеристики. Зовнішньоторговельна квота як показник розвитку МПП носить обмежений характер, і для цього краще використовувати експортну та імпорتنу квоти.

Про співвідношення розглянутих показників дає уявлення таблиця 1.1.

Вищерозглянуті показники характеризують різні аспекти участі країни в системі міжнародного поділу праці в народногосподарській формі. Крім народногосподарської існують і інші форми МПП — внутрішньогалузева, міжгалузева і міжродова. Кожна з них викликає великий самостійний інтерес для аналізу процесу розвитку міжнародного поділу праці. Для цього можуть бути використані ті ж самі показники і методи їхнього розрахунку, але кількісні величини цих показників будуть вже іншими, тому що внутрішньогалузева, міжгалузева і міжродова форми припускають поділ праці не на рівні всіх обсягів валових внутрішніх продуктів країн, а в масштабах окремих підрозділів національних економік.

Можна також проаналізувати різні аспекти участі національної економіки і її окремих підрозділів у МПП. Наприклад, можуть бути вивчені стан питомої ваги галузі у вартості всього експорту країни на світовому ринку, тем-

пи зростання галузей міжнародної спеціалізації у порівнянні з темпами зростання всієї промисловості країни й ін.

Міжнародна спеціалізована галузь – це галузь, що визначає характер міжнародної спеціалізації країни. Її характерними ознаками є:

- значно більш висока частка експорту в даній галузі в порівнянні з часткою експорту в інших галузях;
- більш висока питома вага такої галузі у виробництві даної країни в порівнянні з її часткою у світовому виробництві.

Основний показник рівня міжнародної спеціалізації галузі – коефіцієнт відносної експортної спеціалізації (Квес), що дорівнює відношенню питомої ваги товару в експорті країни до питомої ваги товару у світовому експорті. За допомогою цього коефіцієнта можна визначити товари й галузі, що є міжнародноспеціалізованими для даної країни:

При $K_{вес} > 1$ чим більше Квес, тим більше явною є міжнародна спеціалізація даної галузі.

При $K_{вес} < 1$ чим нижче Квес, тим менше підстав вважати дану галузь (товар) міжнародноспеціалізованою.

Іншим показником, який характеризує міжнародну спеціалізацію країни, є міжнародноспеціалізована продукція, що є предметом двосторонніх і багатосторонніх угод міжнародної спеціалізації й кооперації виробництва про поділ виробничих програм. Міжнародноспеціалізованими є також товари, вироблені в одній чи декількох країнах і покриваючі потреби світового ринку в них [17].

Більш детальну інформацію щодо розрахунку показників участі країни в МПП та окремих аспектів її спеціалізації - див. Додаток Б.

Чим більше значне місце в складі експортованої продукції міжнародноспеціалізованих галузей займають вироби передових галузей обробної промисловості, тим більше прогресивний характер носить міжнародна спеціалізація, й тим вище її реальний рівень, та навпаки, явна перевага в експорті продукції видобувних галузей і сільського господарства – свідчення звичайно

пасивної ролі країни в МПП, відносної відсталості міжнародної спеціалізації [17].

Таким чином, спеціалізація визначається різноманітними факторами, від рівня забезпеченості факторами виробництва (теорія Хекшера-Оліна) до міжнародного обміну знанням (Янг, 1991) [40, с. 12].

1.3. Вибір показників для оцінки спеціалізації країни

Щоб оцінити міжнародну спеціалізацію окремої країни, потрібно вибрати правильні показники. При виборі показників важливі два питання:

Для початку, вибраний показник повинен вимірювати спеціалізацію, а не ефективність торгівельної діяльності. Спеціалізація тісно пов'язана з торгівельною діяльністю, тому потрібно чітко їх відрізнити. Показник міжнародної спеціалізації повинен чітко розкривати порівняльні переваги (чи недоліки) країни в окремих секторах виробництва. Об'єктом при оцінці при цьому є порівняння виготовлення різної продукції в одній країні, а не різної продукції з іншими країнами світу. Показники, які вимірюють ефективність торгівельної діяльності, з іншого боку, концентруються на порівнянні різних країн з точки зору конкурентоспроможності.

По-друге, вибір показників повинен брати до уваги всебічну оцінку положення країни в міжнародній торгівлі. Розподіл порівняльних переваг між країнами світу може відрізнитися від їхньої експортної спеціалізації, відносно до рівня імпоротної залежності. Показник повинен не тільки вміщувати аналіз одного потоку торгівлі, але й враховувати потоки і експорту, й імпорту [40, с. 12].

Розглянемо індекс Лафая для визначення спеціалізації країни. Цей показник базується на оцінці нормованого торговельного балансу країни і окремої продукції k (z_{ik}). Нормований торговельний баланс визначається як відношення торговельного балансу по окремому продукту до загального обсягу торгівлі:

$$z_{ik} = \frac{X_{ik} - M_{ik}}{X_{ik} + M_{ik}} \quad (1) \quad [40, \text{с. 13}],$$

де X_{ik} – експорт країни окремого продукту, M_{ik} – його імпорт.

Нормований торговельний баланс показує ефективність міжнародної торгівельної діяльності по окремим товарам. Це можна легко перевірити, тому що показник зростає, якщо експорт зростає швидше ніж імпорт, і навпаки. Щоб визначити спеціалізацію, показник порівнюється з розподілом нормованого торговельного балансу між різноманітними продуктами в країні. На практиці, рівень спеціалізації окремого продукту можна обчислити як різницю між його нормованим торгівельним балансом z_{ik} и загальним торгівельним балансом країни Z_i . Індекс Лафая для окремого продукту можна обчислити, приймаючи до уваги його вклад до загальної торгівлі країни W_{ik} .

$$L_{ik} = (z_{ik} - Z_i)W_{ik}, \quad (2) \quad [40, \text{с. 14}],$$

де

$$Z_i = \frac{\sum_k (X_{ik} - M_{ik})}{\sum_k (X_{ik} + M_{ik})} \quad (3), \quad W_{ik} = \frac{(X_{ik} + M_{ik})}{\sum_k (X_{ik} + M_{ik})} \quad (4) \quad [40, \text{с. 14}],$$

Індекс спеціалізації продукту k в країні i пов'язаний з відхиленням нормованого торгівельного балансу цього товару та загального торгівельного балансу країни та його долі в обсязі торгівлі. Цей індекс є симетричним до всіх продуктів, що виготовляються в країні та в сумі дорівнює нулю ($\sum_k L_{ik} = 0$). Позитивне значення індексу для продукту k говорить про порівняльну перевагу та високий рівень спеціалізації по даному товару. Від'ємне значення індексу, навпаки, означає порівняльну невідповідність та низький рівень спеціалізації даного товару [40, с. 15].

Для визначення спеціалізації країни також обчислюють індекс Лафая як вклад товару до торгового балансу країни. Цей індекс порівнює торговий баланс країни окремого товару з теоретичним балансом, вказуючи на відсутність спеціалізації.

$$BTB_p = \left(\frac{1000}{BPI} \right) * \left[(X_p - M_p) - (X - M) * \left(\frac{X_p + M_p}{X + M} \right) \right] \quad (5) \quad [39, \text{с. 33}],$$

де X - загальний експорт, M - загальний імпорту, X_p - експорт товару p , M_p - імпорту товару p . Якщо значення індексу додатне, спеціалізація має місце.

Участь країни в міжнародній торгівлі може давати додатковий позитивний ефект, який сприяє економічному зростанню країн. Проте цього ефекту можна досягнути в тому випадку, якщо країна розвиває зовнішньоторговельні зв'язки на основі порівняльних переваг, в цьому випадку виграє як експортер, так і імпортер продукції [33, с. 99].

Порівняльні переваги — це дешева робоча сила, багаті природні ресурси, сприятливі географічні, кліматичні, інфраструктурні фактори і т. д. [15, с. 145].

Більшість учених вважають, що лише розвиток торгівлі на основі порівняльних переваг може приносити країнам максимально позитивний ефект. Формування структури зовнішньої торгівлі, заснованої на порівняльних перевагах, можливо лише при збереженні вільного вибору ринковими суб'єктами умов взаємовигідного обміну, що виключає значне регулювання з боку держави. Втручання держави за допомогою використання різних інструментів торгівельної політики може спотворювати ефекти зовнішньої торгівлі, тому повинно носити обмежений характер і базуватися на обліку вже наявних і потенційних порівняльних переваг країни.

Найбільш відомою формулою, що дозволяє визначити порівняльні переваги країн, є «індекс Баласа», запропонований Б. Баласа [33] в 1965 р. Як об'єкт дослідження Баласа вибрав структуру експорту промислових товарів, оскільки вважав, що вона якнайповніше відповідає наявним в країнах порівняльним перевагам: її об'єми складаються під впливом як цінових, так і нецінових чинників, близько 75% світового товарообігу доводиться на промислову готову продукцію, торгівля даною групою товарів найбільш лібералізована, тоді як торгівля сировиною значною мірою регулюється квотуванням, субсидуванням, тарифними і нетарифними обмеженнями і тому подібне. Індекс

Баласа розраховується як співвідношення між часткою експорту певного товару в загальному обсязі експорту країни і долі цього товару в загальному обсязі світового експорту [33, с. 113]:

$$RCA = \left(\frac{X_{ij}}{X_{it}} \right) \div \left(\frac{X_{nj}}{X_{nt}} \right) = \left(\frac{X_{ij}}{X_{nj}} \right) \div \left(\frac{X_{it}}{X_{nt}} \right) \quad (6) \quad [33, \text{с. 120}],$$

де X – експорт, i – досліджувана країна, j – товар (або галузь промисловості), t – група товарів (або галузей промисловості) і n – група країн.

Запропонований індекс отримав назву коефіцієнта «Виявленої порівняльної переваги» (Revealed comparative advantage – RCA), оскільки розрахунок виробляється на основі вже наявних даних про експорт товарів даної країни або групи країн. Країна володіє порівняльною перевагою в виробництві та експорті даного товару при $RCA > 1$. Якщо $RCA < 1$, то вважається, що країна має «виявлену неперевагу» в певній групі товарів або галузей [33, с. 120].

Згідно з матеріалами досліджень вчених Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна [16, 3], рівень спеціалізації визначається наступним коефіцієнтом спеціалізації:

$$K_{спец} = \frac{p_i}{P_i} \div \frac{v_j}{V_j} \quad (7), \quad \text{або} \quad K_{спец} = \frac{zo_i}{ZO_i} \div \frac{v_j}{V_j} \quad (8) \quad [16, \text{с. 208}],$$

де p_i – обсяг виробництва галузі в i -країні, P_i – обсяг виробництва i -тої галузі в світовому господарстві, zo_i – зовнішньоторговельний обіг по i -галузі в країні, ZO_i – зовнішньоторговельний обіг по i -галузі в світі, v_j – ВВП країни, V_j – ВВП світу. При $K > 1$, спеціалізація має місце.

1.4. Методика оцінки факторів, що впливають на спеціалізацію

Наша оцінка динаміки та перспективи розвитку експортних галузей Таїланду буде базуватися на моделі, подібної до моделі Бостонської консультативної групи «доля ринку-зростання ринку», в основі якої полягає модель

життєвого циклу товару, згідно з якою товар проходить в своєму розвитку чотири стадії: вихід на ринок, зростання, зрілість та спад [57].

Рисунок 1.1 містить головні експортні товарні групи країни. Розмір кулі пропорційний вартості експорту окремої галузі, а сам графік надає змогу порівняти зростання долі національної продукції в світовому експорті (горизонтальна вісь) та зростання міжнародного попиту (вертикальна вісь). Рисунок також відображає середнє номінальне зростання світового імпорту за такий самий період, який склав близько 4% в рік (горизонтальна лінія).

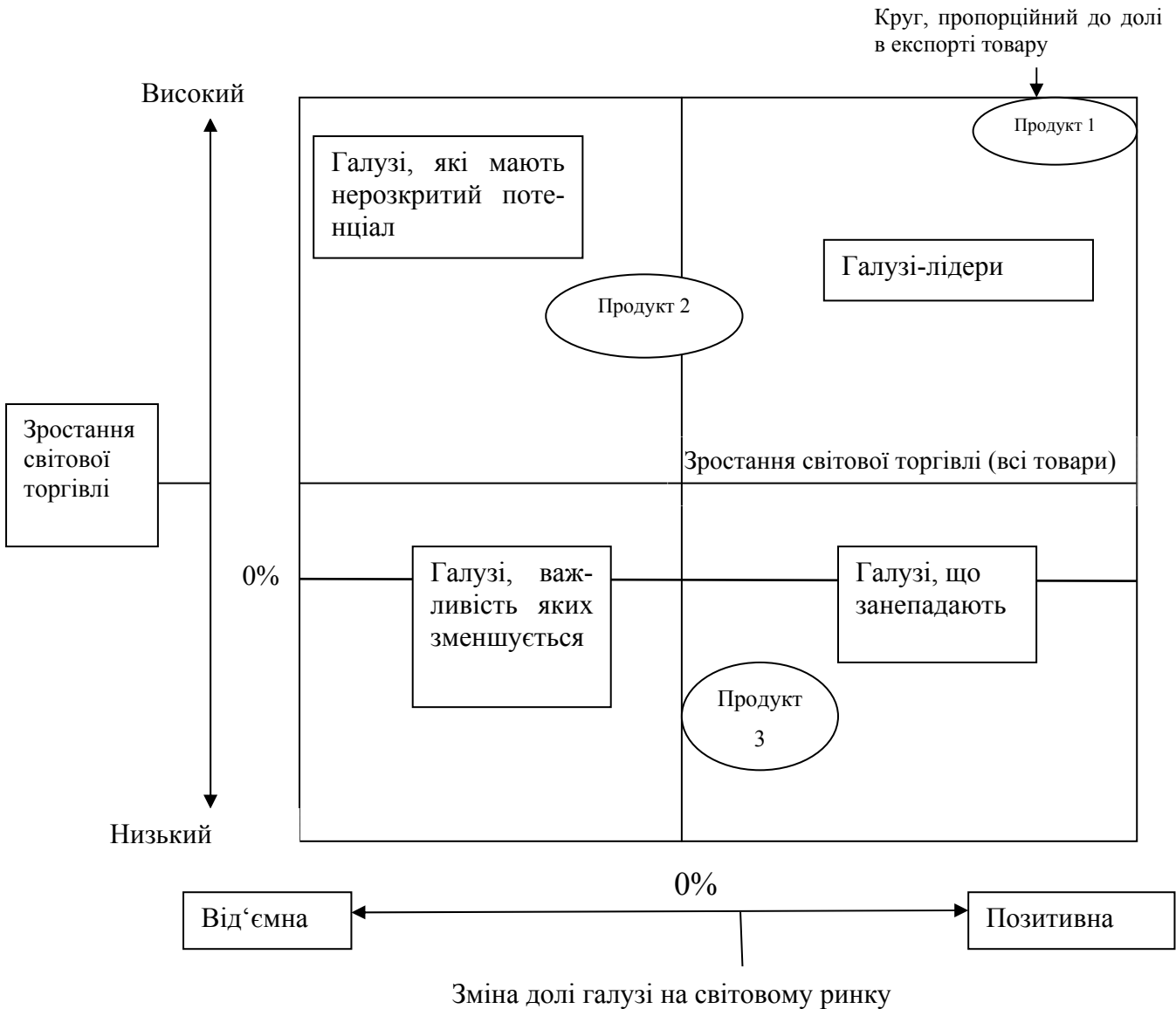

Рис. 1.1. Діаграма «Динаміка та перспектива» [57]

Більш того, вертикальна лінія (лінія постійної долі в світовому експорті) розділяє рисунок на дві частини: експорт країною товарних груп направо від

цієї лінії виріс швидше ніж світовий експорт і тому виросла їх доля в світовому експорті. Навпаки, товарні групи наліво від вертикальної лінії зменшили свою долю в світовому експорті.

Вертикальна та горизонтальна лінії орієнтація представляють собою окремий інтерес з точки зору перспективи розвитку торгівлі, тому що вони поділяють рисунок на чотири квадранти з різними характеристиками.

Галузі – лідери (правий верхній квадрант). Це експортні товари, експорт яких швидко розвивається та доля яких в експорті зростає швидше ніж світова торгівля загалом. Ці експортні товари показали свою конкурентоспроможність за останні декілька років. Розвиток цих галузей є менш ризикованим ніж розвиток інших. Розвиток повинен бути спрямований на поширення об'єму пропозиції.

Галузі, які мають нерозкритий потенціал (верхній лівий квадрант). В той час як світовий попит зростає темпами вище середніх, країна відстає через ці товари. Експорт їх або знизився або зріс на менший відсоток ніж світова торгівля. Як результат країна втрачає долі в світовому експорті. Для цих галузей важливо усунути причини, що заважають розвиватися їх пропозиції.

Галузі, важливість яких зменшується (нижній лівий квадрант). Експортна перспектива для цих товарів низька. Світовий імпорт цих товарів зупиняється чи зменшується, а доля в світовому експорті впала. Розвиток цих галузей має сенс, якщо інтегрувати зусилля по усуненню проблем з боку і пропозиції і попиту.

Галузі, що занепадають (нижній правий квадрант). Галузі, що опинилися в цьому квадранті характеризуються зростаючою долею експорту країни на світові ринки, імпорт на яких зменшується або зростає темпами нижче середніх. Розвиток цих галузей повинен включати розробку маркетингових стратегій, орієнтованих на окремі ніші ринку.

Таке розділення галузей за темпами зростання дозволяє аналізувати та розробляти стратегії розвитку галузей. Великі кулі показують концентрацію

експорту. Порівняно великі кулі означають, що експорт високо концентрований.

Діаграма «структурної перспективи» має таку ж структуру що й діаграма «динаміка та перспектива». Різниця в тому, що горизонтальна вісь тепер – доля галузі на світових ринках. Ця діаграма більш схожа до моделі БКГ «доля ринку-зростання ринку».

Долі ринку не так часто змінюються протягом часу, тому ця діаграма є структурною. Крім того імпорт тут зазначений в реальному обсязі а не в номінальному, тому він не підлягає впливу коливань цін та валютних курсів. Тому загальна картина, в цілому, рідко змінюється з року в рік. Діаграма динаміки та перспектив, навпаки, віддзеркалює останні зміни в долі на ринках. Ці дві діаграми доповнюють одна одну.

Кулі справа від вертикальної вісі – це галузі, на яких країна спеціалізується. Таким чином саме тут відображаються галузі, в яких країна має порівняльні переваги за індексом Баласа.

Зірки (верхній правий квадрант) – спеціалізація на галузях з високими темпами росту. Галузі, що розвиваються (верхній лівий квадрант) мають низьку долю на ринку, але високі темпи росту. Равлики (нижній лівий квадрант) займають малу долю на ринку і мають низькі темпи зростання. Традиційні товари (нижній лівий квадрант) – спеціалізація на галузях з низькими темпами росту [57].

Як бачимо, спеціалізація країни тісно пов'язана з її торгівельною діяльністю, попитом на світовому ринку, а також фактором конкурентоспроможності країни. Тому визначаючи місце країни в світовому господарстві на основі аналізу її спеціалізації варто зупинитись на таких аспектах, як міра впливу торгівлі та конкурентоспроможності країни на спеціалізацію та навпаки. По-перше, розглянемо ефективність торгівельної діяльності країни, її показники та методологію їх оцінки.

1.5. Методика оцінки ефективності торгової діяльності

Сьогодні міжнародна торгівля є засобом, за допомогою якого країни можуть розвивати спеціалізацію на основі тих чинників МПП, в яких вони мають порівняльні переваги, а отже, можливості підвищувати продуктивність використання своїх ресурсів і збільшувати загальний обсяг виробництва [10, с. 301].

Оцінку ефективності торгової діяльності можна здійснити, обчислюючи значення наступних показників:

1. Загальна інформація щодо торгівлі – вартість експорту, імпорту, тенденція експорту (середнє зростання в рік), доля галузі в національному експорті, імпорті, зростання експорту на душу населення, відносна щодо світової ціна товару, зміна долі на світовому ринку.

2. Показники, що узагальнюють положення країни на даному етапі розвитку:

- чистий експорт (експорт мінус імпорт). Цей показник є дуже важливим, тому що при його оцінці не враховується реекспорт.

- експорт на душу населення. Показує розмір виробництва населенням продукції на зовнішній ринок.

- доля в світовому експорті (%) – відношення експорту країни до світового експорту.

- диверсифікація продукції. Диверсифікація обмежує залежність країни від малого асортименту товарів та зменшує уразливість країни до потрясінь ззовні, що викликаються нестабільністю окремих галузі. Цей показник поділяється ще на два:

- а) кількість еквівалентних товарів – кількість ринків такого ж самого розміру, які приведуть до ступеню експортної концентрації рівному тому, що розглядається. Показник визначає кількість еквівалентних експортних товарів такої ж важливості, які ведуть до такої ж концентрації експорту. Чим більше індекс, тим більша диверсифікація експорту, тим вище рейтинг.

$$NE_{icl}^t = \frac{1}{\sum_{k=1}^n \left(X_{i,k}^t / X_{i,cl}^t \right)^2} \quad (9) \quad [57],$$

де $X_{i,k}^t$ - експорт товару k країною i в році t , $X_{i,cl}^t$ - експорт країни i всієї продукції з групи cl в році t , $X_{i,k}^t / X_{i,cl}^t$ - доля товару k в загальному експорті країни i продукції групи cl .

б) індекс «Спред» доповнює перший показник. Він визначає дисперсію між найвищим та найвищим значенням показника у виборці. Індекс враховує розподілення експортних товарів та порівнює її з середньою експортною величиною. Чим більше розподілення (спред) експорту країни порівняно з середнім значенням, тим вище індекс.

$$S_{cl}^t = \left[\frac{\sqrt{\sum_{k=1}^{cl} (X_{i,k}^t - \bar{X}_{i,cl}^t)^2}}{N(\bar{X}_{i,cl}^t)} \right] \quad (10) \quad [57],$$

де $X_{i,k}^t$ - експорт країни i товару k на ринок i в році t , $\bar{X}_{i,cl}^t$ - середнє значення експорту країни i в році t групі cl , $(X_{i,k}^t - \bar{X}_{i,cl}^t)$ девіація від середньої величини товару k в групі cl країни i , $\sqrt{\sum_{k=1}^{cl} (X_{i,k}^t - \bar{X}_{i,cl}^t)^2}$ стандартна девіація, S_{cl}^t спред.

- диверсифікація ринків – диверсифікація країн-партнерів зменшує залежність країни від обмеженої кількості експортних ринків і зменшує її вразливість до потрясінь всередині країн-імпортерів її продукції. Щоб визначити диверсифікацію використовуються два індекси:

а) еквівалентна кількість ринків вимірює кількість ринків-партнерів залежно від їх важливості для країни. Чим більше індекс, тим більша диверсифікація ринків, тим більший рейтинг.

$$NE_i^t = \frac{1}{\sum_{j=1}^p \left(X_{ijcl}^t / X_{i,cl}^t \right)^2} \quad (11) \quad [57],$$

де $X_{i,cl}^t$ - експорт країни i всієї продукції з групи cl в році t , $\frac{X_{ijcl}^t}{X_{i,cl}^t}$ - доля ринку j в загальному експорті країни i продукції групи cl .

б) індекс «Спред» доповнює перший показник. Він вимірює дисперсію між найвищим та найвищим значенням показника у виборці. Індекс порівнює долю кожного партнера в експорті окремої країни з середнім значенням. Чим більше дисперсія експорту (чим більший показник), тим більше значення індексу.

$$S_{cl}^t = \left[\frac{\sqrt{\sum_{j=1}^p (X_{ijcl}^t - \bar{X}_{ipcl}^t)^2}}{N(\bar{X}_{ipcl}^t)} \right] \quad (12) \quad [57],$$

де X_{ijcl}^t - експорт країни i на ринок j товарів групи cl в році t , \bar{X}_{ipcl}^t - середнє значення експорту країни i на ринки p товарів групи cl в році t , $\sqrt{\sum_{j=1}^p (X_{ijcl}^t - \bar{X}_{ipcl}^t)^2}$ стандартна девіація.

Складний індекс відображає ситуацію, в якій знаходиться країна в окремому секторі, в окремому році в рамках ефективності торгівельної діяльності.

Для того, щоб чітко виявити тенденцію розвитку країни в світовому господарстві, потрібно дати оцінку факторів, що можуть впливати на зміни в торгівлі та спеціалізації.

Для початку, дамо визначення імпортного ринку. Імпортний ринок – це галузь k в країні j , в яку направляється експорт країни i

Зміна в долі країни на світовому ринку визначається формулою:

$$\frac{X_i^t}{X_{...}^t} - \frac{X_i^0}{X_{...}^0}, \quad (13) \quad [57],$$

де t - окремий період часу (рік), 0 – базовий рік, з яким порівнюється значення з верхнім індексом t . $X_{...}$ - світовий експорт, X_i – експорт країни i .

Якщо результат додатний, то країна збільшила свою долю на світовому ринку. Зміна в долі країни на світовому експорті може бути виражена як сума наступних впливових факторів - ефектів:

1. ефект конкурентоспроможності
2. структурний ефект, який можна розділити на:
 - 2а. географічний структурний ефект
 - 2б. товарний структурний ефект
3. ефект адаптації

1. *Ефект конкурентоспроможності* визначає гіпотетичні прибутки або збитки сукупної долі ринку, які б сталися, якщо зміни траплялись тільки за рахунок змін в долі країни на імпортерських ринках, не враховуючи структуру експорту країни.

Зміни в долі країни на імпортерських ринках помножуються на долю імпортерських ринків в світовому імпорті в базовому році.

Ці ефекти підсумовуються для всіх імпортерських ринків. Загальний ефект позитивний, якщо позитивні ефекти перевищують негативні ефекти.

$$\sum_j \sum_k \left(\frac{X_{ijk}^t}{X_{.jk}^t} - \frac{X_{ijk}^0}{X_{.jk}^0} \right) * \frac{X_{.jk}^0}{X_{...}^0} \quad (14) \quad [57],$$

$\left(\frac{X_{ijk}^t}{X_{.jk}^t} - \frac{X_{ijk}^0}{X_{.jk}^0} \right)$ - зміни долі на ринку країни і в країнах-імпортерах, $\frac{X_{.jk}^0}{X_{...}^0}$ - доля

на світовому ринку країн-імпортерів в базисному році

2. *Структурний ефект первісної спеціалізації* на імпортерських ринках визначає гіпотетичні прибутки або збитки сукупної долі ринку, які б сталися, якщо зміни траплялись тільки за рахунок змін долі країн-імпортерів на світовому ринку, не враховуючи долю країни, що розглядається на ринках цих країн.

$$\sum_j \sum_k \frac{X_{ijk}^0}{X_{.jk}^0} * \left(\frac{X_{.jk}^t}{X_{...}^t} - \frac{X_{.jk}^0}{X_{...}^0} \right) \quad (15) \quad [57],$$

$\left(\frac{X_{.jk}^t}{X_{...}^t} - \frac{X_{.jk}^0}{X_{...}^0} \right)$ - зміни в долі на світовому ринку країн-імпортерів, $\frac{X_{ijk}^0}{X_{.jk}^0}$ - доля країни на ринку країн-імпортерів в базисному році.

Ці ефекти підсумовуються для всіх імпортних ринків. Загальний ефект позитивний, якщо позитивні ефекти перевищують негативні ефекти.

2а. *Структурний ефект первісної географічної спеціалізації*

$$\sum_j \frac{X_{ij}^0}{X_{.j}^0} * \left(\frac{X_{.j}^t}{X_{...}^t} - \frac{X_{.j}^0}{X_{...}^0} \right) \quad (16) \quad [57],$$

$\frac{X_{ij}^0}{X_{.j}^0}$ - доля країни в імпорті країн-партнерів в базисному році,

$\left(\frac{X_{.j}^t}{X_{...}^t} - \frac{X_{.j}^0}{X_{...}^0} \right)$ - зміни в долі країн-імпортерів в світовому імпорті

Ці ефекти підсумовуються для всіх імпортних ринків. Загальний ефект позитивний, якщо країна займає гарну позицію в динаміці імпортних ринків на початку періоду.

2б *Структурний ефект первісної товарної спеціалізації* визначає гіпотетичні прибутки або збитки сукупної долі ринку, які відносяться до первісної товарної спеціалізації пропозиції всередині країни, що характеризується динамічним попитом.

$$\sum_j \sum_k \left(\frac{X_{ijk}^0}{X_{.jk}^0} - \frac{X_{ij.}^0}{X_{.j.}^0} \right) * \left(\frac{X_{.jk}^t}{X_{...}^t} - \frac{X_{.jk}^0}{X_{...}^0} \right) \quad (17) \quad [57],$$

$\left(\frac{X_{ijk}^0}{X_{.jk}^0} - \frac{X_{ij.}^0}{X_{.j.}^0} \right)$ - різниця між долею країни на імпортному ринку та долею

країни в загальному імпорті країни-партнера.

Ці ефекти підсумовуються для всіх імпортних ринків. Загальний ефект позитивний, якщо країна займає гарну позицію в динаміці імпортних ринків на початку періоду.

3. *Ефект адаптації* вимірює здатність країни прилаштувати свій експорт до змін в світовому попиті.

$$\sum_j \sum_k \left(\frac{X_{ijk}^t}{X_{.jk}^t} - \frac{X_{ijk}^0}{X_{.jk}^0} \right) * \left(\frac{X_{.jk}^t}{X_{...}^t} - \frac{X_{.jk}^0}{X_{...}^0} \right) \quad (18) \quad [57].$$

Ефект позитивний якщо доля країни на зростаючому ринку країни-імпортера збільшується або зменшується, якщо імпортний ринок також зменшується. Ефект негативний якщо країна збільшує свою долю на ринку, що зменшується або зменшує свою долю на ринку, що збільшується.

Ці ефекти підсумовуються для всіх імпортних ринків. Загальний ефект позитивний, якщо позитивні ефекти перевищують негативні ефекти [57].

1.6. Методика оцінки конкурентоспроможності країни

При визначенні місця країни на міжнародному ринку не можна минути такий важливий фактор як її конкурентоспроможність.

Конкурентоспроможність країни — це її здатність успішно конкурувати на національному і світовому ринках з іншими країнами, виробляючи в умовах вільної конкуренції товари і послуги, які мають попит на світовому ринку і реалізація яких підвищує фінансове становище країни, її національну безпеку та добробут громадян.

Таке визначення конкурентоспроможності національних економік є основою для статистичного вивчення, макроекономічного моделювання та факторного аналізу конкурентоспроможності країн, а також створення системи міжнародних рейтингових оцінок країн за рівнем конкурентоспроможності їх національних економік. Аналіз факторів конкурентоспроможності має враховувати не тільки вплив класичних матеріальних та людських факторів виробництва, а й таких, що характеризують конкурентне середовище через відкритість економіки, її макроекономічну стабільність, розвиненість та якість національних інституцій, відсутність корупції, бюджетну прозорість та ін.

Концепція національної конкурентоспроможності може бути заснована на використанні порівняльних та/чи конкурентних переваг національних

економік [15, с. 256]. Методологія оцінки перших була розглянута вище, при аналізі теоретичних основ розрахунку індексу Баласа та Лафая.

Конкурентні переваги ґрунтуються на застосуванні науково-технічних досягнень та інновацій на всіх стадіях життєвого циклу продукту.

Порівняльні переваги країна одержує від природи, вони статичні, слабо відтворюються. Конкурентні переваги динамічні, пов'язані з інноваціями, розвитком людського капіталу, інтелекту. В ідеалі конкурентоспроможність країни має формуватися завдяки поєднанню порівняльних і конкурентних переваг. У середньостроковій й довгостроковій перспективі ймовірність росту більш конкурентоспроможної економіки вище, ніж менш конкурентоспроможної [15, с. 258].

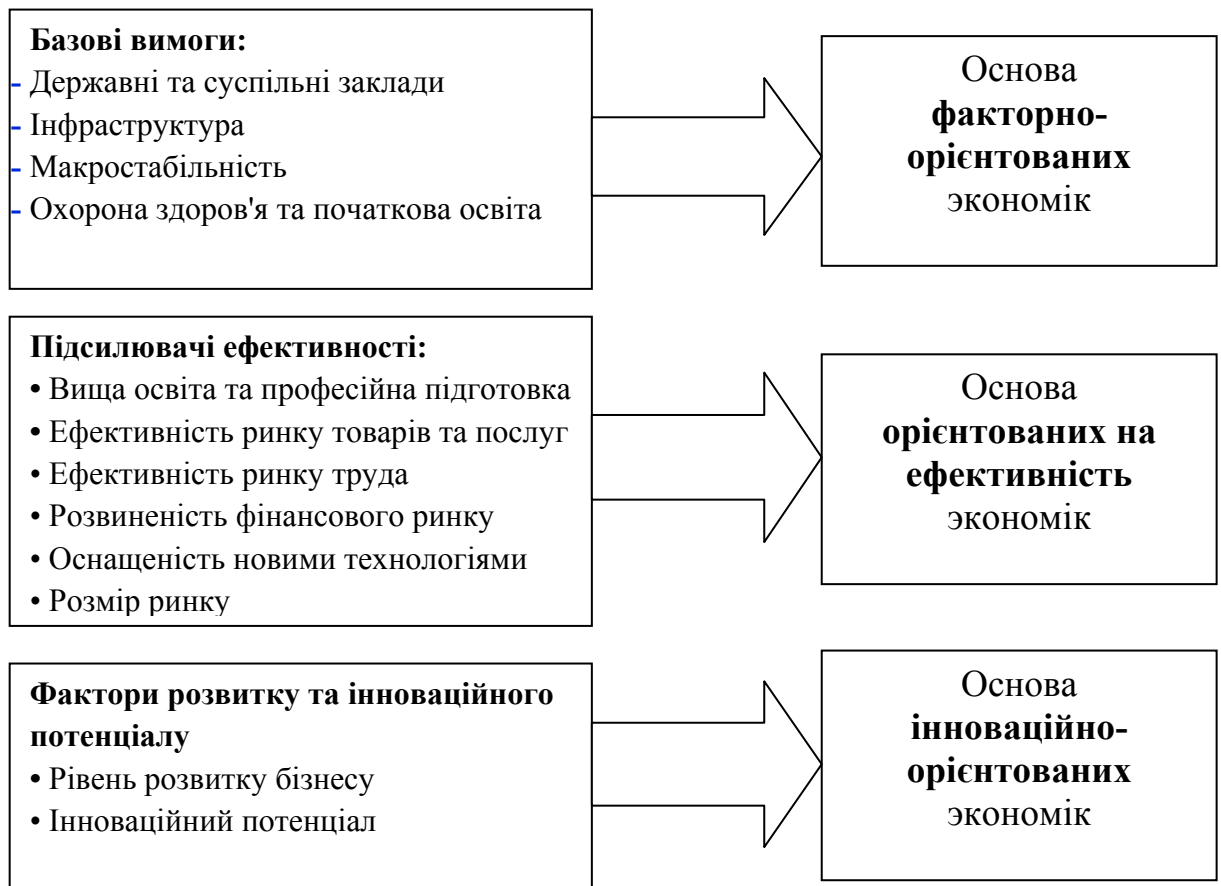

Рис. 1.2. Дванадцять складових конкурентоспроможності [21]

Концепція конкурентоспроможності включає статичні і динамічні компоненти. За результатами досліджень світового економічного форуму, компоненти конкурентоспроможності згруповані в основні 12 складових.

Доречно згадати визначення Майкла Портера щодо стадій розвитку економіки (див. таблицю 1.2), тому що саме воно лягло в основу підрахунку глобального індексу конкурентоспроможності (ГІК).

На першій стадії економічне зростання залежить від базових факторів, а країни конкурують за рахунок забезпеченості ресурсами – в основному не-кваліфікованою робочою силою й природними ресурсами.

Компанії конкурують за рахунок ціни й продають елементарні продукти й товари. Низька продуктивність передбачає низький рівень зарплат. Збереження конкурентоспроможності на цій стадії розвитку економіки залежить в основному від стабільного функціонування державних і приватних установ, інфраструктури, макроекономічної стабільності, а також від здорової й освіченої робочої сили.

Таблиця 1.2

Поріг прибутків для визначення стадії розвитку економіки

Стадія розвитку	ВВП на душу населення (дол. США)
Стадія 1: Факторно-орієнтована	< 2,000
Перехід зі стадії 1 на стадію 2	2,000 -3,000
Стадія 2: Орієнтована на ефективність	3,000-9,000
Перехід зі стадії 2 на стадію 3	9,000-17,000
Стадія 3: Орієнтована на інновації	> 17,000

Таблиця складена автором за матеріалами: [21].

У міру росту заробітної плати і подальшого економічного розвитку, країни переходять до наступної стадії, де економічне зростання залежить від ефективності. На цій стадії необхідно впроваджувати більш ефективні виробничі процеси й підвищувати якість продукції. На цьому етапі підвищення рівня конкурентоспроможності більшою мірою залежить від якості вищої освіти й професійної підготовки, ефективного ринку товарів і послуг, добре функціонуючого ринку праці, розвиненості фінансового ринку, здатності впроваджувати новітні технології і розмірів внутрішнього й зовнішнього ринків.

Нарешті, коли країни переходять до стадії розвитку економіки, що залежить від інновацій, вони здатні підтримувати високий рівень заробітних плат і відповідний рівень життя тільки за умови, якщо компанії конкурують за ра-

хунок нової й унікальної продукції. На цій стадії компанії повинні конкурувати за допомогою інновацій і впровадження нових і різноманітних товарів за рахунок високорозвинених виробничих процесів. Концепція стадій економічного розвитку інтегрована в ГІК. Це означає, що всі 12 складових до деякої міри важливі для всіх країн, але важливість кожної з них залежить від конкретної стадії розвитку економіки країни. Щоб це врахувати, складові згруповані в три субіндекси, кожний з яких є найбільш важливим на певній стадії розвитку економіки.

Таблиця 1.3

Питома вага трьох основних груп складових на стадіях розвитку економіки

Субіндекс	Стадія факторної орієнтованості (%)	Стадія орієнтованості на ефективність (%)	Стадія орієнтації на інновації (%)
Базові вимоги	60	40	20
Підсилювачі ефективності	35	50	50
Фактори розвитку та інноваційного потенціалу	5	10	40

Таблиця складена автором за матеріалами: [21].

Субіндекс базових вимог складається з складових, які є вирішальними для країн, де економічний розвиток перебуває в стадії залежності від базових факторів. Субіндекс підсилювачів ефективності – з тих, які найбільш важливі для країн, економічний розвиток яких залежить від підвищення ефективності. Субіндекс факторів інновацій і розвитку – з тих, які важливі для країн, де економічне зростання залежить від інновацій. Питома вага кожного субіндексу на кожній стадії розвитку економіки показана у таблиці 1.3. Стадії розвитку економіки країн визначаються за допомогою двох критеріїв. Перший – рівень ВВП на душу населення з огляду на ринкові курси валют. Таблиця 1.2 показує поріг ВВП на душу населення на основних стадіях розвитку і перехідних стадіях. Другий – вимірює ступінь залежності розвитку країн від основних факторів. Якщо сировинна продукція становить більше 70%, економіка країни перебуває в стадії розвитку, де зростання економіки забезпечується в основному за рахунок базових факторів і т.д. [21].

1.7. Висновки до першого розділу

1. Роль країни в світовому господарстві певним чином залежить від її участі в міжнародному поділі праці, учасниками якого є практично всі країни світу. Він передбачує сталу концентрацію виробництва продукції в окремих країнах та приймає дві форми – спеціалізацію та кооперацію.

2. Для визначення спеціалізації країни, необхідно обчислити ряд показників: коефіцієнт спеціалізації, питома вага експорту галузі в вартості національного та світового експорту, темпи росту галузі в порівнянні з середньосвітовими темпами росту, експортна, імпортна і зовнішньоторговельна квоти, індекс Баласа, який би допоміг визначити, в виробництві яких товарів країна має порівняльні переваги, індекс спеціалізації Лафая, а також, внесок галузі в торговельний баланс країни.

3. Оцінка ефективності торговельної діяльності за формулою індексу ефективності торговельної діяльності за методикою Центру міжнародної торгівлі ЮНКТАД/ВТО надає змогу виявити перспективність виробництва товарів тієї чи іншої галузі на експорт, враховуючи такі фактори як конкурентоспроможність продукції країни на світових ринках, здатність пристосуватися до вимог світового попиту та інші.

4. Для визначення ролі країни в світовому господарстві необхідно оцінити конкурентоспроможність самої країни, тому що саме цей показник порівнює країну з її іншими державами та при детальному аналізі надає змогу визначити основні проблеми на шляху до економічного зростання та поліпшення свого становища на світовій арені, а також основні переваги, які допомагають країні триматися теперішньої позиції на світових ринках.

5. Конкурентоспроможність країни визначають 12 складових, кожен з яких представляє собою всеосяжну оцінку окремих факторів. На кожному з трьох рівнів економічного розвитку подальше зростання залежить від окремого набору факторів, які країна повинна враховувати при розробці стратегії свого розвитку.

РОЗДІЛ 2. ЕКСПОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТАЇЛАНДУ ТА ЙОГО ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ

2.1. Загальна характеристика країни

Таїланд — держава в Південно-східній Азії, головним чином на півострові Індокитай і його південному краю (північна частина півострова Малакка). Омивається водами Сіамської затоки Південно-Китайського моря на півдні і Андаманського моря на південному заході. На заході має кордони з Бірмою, на сході з Лаосом і Камбоджею, на півдні з Малайзією. До території Таїланду відноситься ряд невеликих островів. Загальна площа 513 тис. км². Населення в 2008 році склало 65,4 млн. чоловік. Столиця — Бангкок. У адміністративному відношенні Таїланд розділений на 71 провінцію [63].

ВВП Таїланду складає близько 553,4 млрд. доларів (26 місце у світі), або 8500 дол. на особу (117 місце в світі) по ППС. По обмінному курсу це складає 272,1 млрд. дол. (дивись таблицю 2.1).

Структура ВВП в 2007 році розподілялась таким чином: сільське господарство: 11,4%, промисловість: 44,5%, послуги: 44,1%. А в цей же час зайнятість населення - сільське господарство: 42,6% промисловість: 20,2% послуг: 37,1%. Причому безробіття становить 1,2% (сьоме місце в світі), а населення за межею бідності - 10% [51].

За класифікацією Світового Банку Таїланд є країною, що розвивається з доходами нижче середнього [73]. Цієї ж самої класифікації дотримуються дослідники з ХНУ ім. Каразіна [16], в критерії класифікації виводячи продуктивність праці в різних галузях, іншими словами, як структура ВВП співвідноситься з структурою зайнятості населення. Аналізуючи ці показники, дійсно Таїланд відноситься до цієї групи країн.

Але наряду з цим Таїланд відносять [12, 36] до «другого покоління» нових індустріальних країн. Нові індустріальні країни – група країн, що розвиваються, в яких за останні десятиліття стався якісний стрибок соціально-

економічних показників. Економіка цих країн за короткий строк зробила перехід від відсталої, типової для країн, що розвиваються, до високорозвиненої. Це передбачає розвиток національної економіки з переважною орієнтацією на зовнішній ринок.

Таблиця 2.1

Динаміка основних макроекономічних показників Таїланду

Показник/рік	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
ВВП, млрд. дол.		142,6	161,3	176,4	206,7	245,4	272,1
ВВП (ППС), млрд. дол.	346,32	378,94	413,28	445,40	508,8	533,7	553,4
зростання реального ВВП, %	5,20	7,10	6,30	4,50	5,10	4,80	4,70
ВВП на душу населення, дол.		2229	2479	2710	3166	3732	4099
ВВП на душу населення(ППС), дол.	5920,34	6350,06	6840,19	7397,22	7900	8200	8500
зміна за рік в %	8,49	7,26	7,72	8,14	6,80	3,80	3,70
інвестиції в економіку, % від ВВП		25,5	22,5	29	28,7	27,4	22,2
зміна за рік в %			-11,76	28,89	-1,03	-4,53	-19
рівень інфляції	0,6	1,8	2,8	4,5	5,1	2,2	5,5
зміна за рік в %		200	55,56	60,71	13,33	-56,86	150
Експорт, млрд. дол.	68,11	80,32	96,25	110,93	130,78	152,01	177,84
зміна за рік в %		17,92	19,84	15,25	17,90	16,23	16,99
імпорт, млрд. дол.	64,65	75,82	94,41	118,18	128,77	139,966	178,66
зміна за рік в %		17,28	24,52	25,18	8,96	8,69	27,65
запаси іноземної валюти та золота		42,15	48,3	52,07	59,06	100	106,3
зміна за рік в %			14,59	7,81	13,42	69,32	6,3
зовнішній борг, млрд. дол.	62,5	53,75	50,59	52,46	57,83	58,6	64,8
зміна за рік в %		-14	-5,88	3,7	10,24	1,33	10,5
чисельність населення, млн. чол.	64,265	65,444	64,186	64,6316	65,0681	65,493	65,905
зміна за рік в %		1,83	-1,92	0,7	0,68	0,65	0,62
працевдатне населення, млн. чол.	33,4	34,9	36,43	35,36	36,41	37,12	37,78
зміна за рік в %		4,49	4,38	-2,94	2,97	1,95	1,77

Таблиця складена автором за матеріалами: [51, 43].

Допомога з боку міжнародних організацій складає приблизно 1,7 млрд. дол. щороку. Загальний зовнішній борг країни дорівнює 37,6% від ВВП по

обмінному курсу, або по 900 дол. з однієї особи. Причому в 2007 році в бюджеті витрати склали 48,18 млрд. дол., що перевищує доходи в розмірі 43,61 млрд. дол. Але ця ситуація в країні вперше за роки після фінансової кризи, зазвичай баланс в країні приймає позитивне значення [51].

До 1985 року Таїланд був слаборозвиненою країною з доіндустріальним станом економіки, де переважало сільське господарство. З 1985 року почався період щільного і швидкого економічного зростання, що продовжувався більше 10 років, за яким слідував глибокий відкіт назад, перші симптоми якого виявилися в кінці 1997 року. У роки буму економічне зростання складало в середньому 7% на рік – один з найвищих показників в світі на той момент. Криза 1997-1998 років анулювала деякі з досягнень періоду зростання і спровокувала крупні переміщення в промисловості Таїланду і економічній політиці [63]. Економіка Таїланду знаходилася в глибокому занепаді весь 1998 рік; ВВП цього року зменшився на 9,4%. Реальний сектор випробовував серйозні проблеми, у тому числі і в результаті швидкого зростання зарплат, який випереджав зростання продуктивності праці і робив трудомісткі сектори економіки неконкурентоспроможними на західних ринках перед лицем дешевого китайського експорту.

Країні було потрібно майже півтора роки після кризи, для того, щоб економіка знову продемонструвала позитивні темпи зростання. Загалом, пакет двосторонньої і багатобічної допомоги Таїланду складав 17,2 мільярда доларів США (з нього МВФ – 4 млрд.) [12, 56]. Переважно завдяки цьому, а також вдалій політиці уряду, в 2000 році зростання ВВП знову склав 4,5%, а в 2003 році досяг 6%. Безліч різних чинників впливали на зростання економіки Таїланду. Низькі податки, реформи, направлені на збільшення свободи торгівлі і тонке регулювання економіки принесли плоди у вигляді зниження інфляції і стабілізації курсу валюти. Ці чинники сприяли збільшенню внутрішніх заощаджень і інвестицій і зробили економіку Таїланду ідеальним полем для закордонних капіталовкладень. Внутрішні і закордонні капіталовкладення сприяли швидкому розвитку промисловості, особливо в трудоміст-

ких, орієнтованих на експорт галузях, таких, наприклад, як виробництво одягу, взуття, електроніки, а також споживчих товарів. З розвитком індустрії багато тайландців, що раніше працювали у сфері сільського господарства, перешли в промислову сферу, що привело до зменшення темпів зростання сільськогосподарського сектора. В той же час, зростання промисловості стимулювало розвиток сектора обслуговування [63]. Завдяки цьому економічному зростанню Таїланд зараз дотримується експорт-орієнтованої моделі розвитку.

Роль уряду. Уряд Таїланду, включаючи військові власті, останнім часом прагнули одночасно забезпечити і стабільність цін і економічне зростання.

Монетарна політика уряду Таїланду оцінюється як максимально вільна. У щомісячних меморандумах Комітету з монетарної політики основною метою є недопущення повторення ситуації із спекуляцією національною валютою – батом. Відбулося спрощення процедури видачі кредитів малому і середньому бізнесу.

В рамках зовнішньоекономічної політики уряд здійснює план розвитку національної економіки, який передбачає реалізацію комплексу заходів, направлених на підвищення конкурентоспроможності товарів Таїланду на світових ринках. Передбачається всіляко стимулювати модернізацію виробництв, поліпшення якості продукції місцевих експортерів, освоєння ними нових ринків збуту, до яких віднесені також Росія і країни Східної Європи.

Але серйозною проблемою залишається корупція, яка є наслідком строгої ієрархії в країні. Відповідно до доповіді Усесвітнього банку індекс корумпованості Таїланду складає 3,6 (за шкалою від 0 до 10, де 0 – максимальна корупція), що ставить його на 64 місце в світі або 7 – в Азії [61].

Таїланд є членом таких міжнародних організацій: Політико-економічна організація азіатсько-тихоокеанського регіону (АЗПАК), Азіатський банк розвитку (АДБ), Азіатсько-тихоокеанське економічне співробітництво (АТЕС), Асоціація збереження технологій (АПТ), фонд дослідження тварин (АРФ), Асоціація країн південно-східної Азії (АСЕАН), Ініціатива Бенгальської затоки для мультисекторної технічної і економічної Співпраці (БІМСТЕК), ООН,

ФАО, ЮНКТАД, ЮНЕСКО, ВТО, МВФ, ЮНІДО, група 77, Міжнародне агентство атомної енергії (МАГАТЕ), МБРР, Міжнародна організація громадянської авіації (ІСАО), Міжнародна торгова палата, Міжнародний фонд сільськогосподарського розвитку, Міжнародна фінансова корпорація, Міжнародна організація здоров'я, Міжнародна організація праці, Міжпарламентський союз, Міжнародна організація з стандартизації, Світова організація туризму, Світова організація охорони інтелектуальної власності та інші [51].

Спеціалізація окремих регіонів.

Таїланд умовно можна поділити на чотири частини (Додаток А), для кожної з яких характерна спеціалізація у виробництві певної продукції, або в якій певна галузь більш розвинена, ніж в інших частинах:

Центральний Таїланд (35% території) - широка низовинна долина річки Менам-Чао-Прая з рясною кількістю опадів і родючими наносними ґрунтами. Тут знаходиться основний центр виробництва і експорту рису. Також тут обробляються кукурудза, фрукти і овочі, а найважливішими галузями виробництва є рисоочисна, лісопильна, текстильна, цементна, паперова, гончарна.

Північний схід (32% території) охоплює переважно плоскогір'я Корат - це посушливий район з малими і нерівномірними осіданнями. Головне заняття населення тут - це землеробство (вирощуються богарний рис, кукурудза, джут, бавовник, касторове сім'я) і тваринництво (буйволи і інша крупна рогата худоба, свинарство). Також в цій частині Таїланду розвинене виробництво пряжі, лакованих і різьблених дерев'яних виробів.

Північ (19% території) - це гірський район, покритий лісом. Тут розвинене землеробство, вирощують рис, бобові культури, кукурудзу, опійний мак. Також тут є родовища нафти, горючих сланців, лігнітів, розвинене кустарне, текстильне виробництво (шовкової і бавовняної тканини), різьблення по сріблу.

Південь (14% території) дає майже всю продукцію олова, вольфраму, свинцю в Таїланді. У сільському господарстві переважає виробництво каучу-

ку (90% всього збору Таїланду). У прибережній частині велику роль грає рибацтво, зокрема морський промисел [1].

Розгляд районів Таїланду дозволяє побачити, яка продукція виробляється в країні в цілому і які галузі особливо розвинені в окремих регіонах.

2.2. Потенціал корисних копалин Таїланду

Гірські системи Таїланду на заході і західному півночі відносяться до палеозойської геосинклінальної складчастої області Південної Азії, активізованої в мезозої; складені сланцями, пісковиками, вапняками, ефузивами палеозою і тріасу, що вміщують крупні тіла гранітів [2].

Таблиця 2.4

Забезпеченість Таїланду корисними копалинами

Групи ресурсів	Надмірно	Достатньо	Недостатньо (немає даних)
Паливні ресурси		Гідроенергія	вугілля, нафта, уран, природний газ
Чорні метали			Нікель, хром, залізо, марганець
Легувальні метали	Вольфрам	Молібден, ванадій, кобальт	
Важкі кольорові метали	Олово, цинк		Мідь, свинець, ртуть
Легкі кольорові метали		Литий, берилій, магній, кадмій	Титан, алюміній (боксити)
Дорогоцінні та рідкісні метали	талій, тантал, сапфіри, рубіни		Срібло, золото, платина, діаманти
Хімічна сировина	фтор (флюорит), сурма, барит	фосфати, вісмут, борати, йод, бром, селен, телур	поварена соль, калійні солі, сера, миш'як, пірити
Технічні руди	тальк, мармур		азбест, графіт, слюда
Будівельна сировина	Доломіт, польовий шпат, гіпс, пиломатеріали, камінь	вапняк, глина, бетоніт, пісок,	Каолін, крейда, магнезит

Таблиця складена автором за матеріалами: [31, 41, 42].

Плато Корат на сході складено пісковиками мезозою, які полого залягають. Під Менамською низовиною і на шельфі Сіамської затоки розташована тектонічна западина, виконана рихлими осіданнями (потужністю до 5-7 км) кайнозою [2].

Таїланд має значні запаси олова, родовища якого пов'язані з мезозойськими гранітами; до них приурочені також родовища вольфрамових руд. Палеозойські структури включають родовища сурми, плавикового шпату, свинцю, цинку, бариту, залізних і марганцевих руд; є також родовища рубіна і сапфіра (на заході), бурого вугілля (півострів Малакка і заході країни), кам'яної (півострів Малакка і район Бангкока) і калійної (плато Корат) солей, нафти (на заході і півдні). Нафта виявлена також на шельфі Сіамської затоки [1, 41].

Всього видобувається більш ніж 50 різних корисних копалин, а також обробляється мінеральна продукція. Найважливіші мінеральні руди – барит, доломіт, польовий шпат, природний газ, коштовні камені, гіпс, каолін, вапняк, сира нафта, кам'яна сіль, кварц, олово та цинк. Найважливіша оброблена мінеральна продукція: цемент, рафінований свинець, сталь, рафіноване олово, і рафінований цинк [41].

Таблиця 2.5

Розвиток енергетичного сектора Таїланду

	2003	2004	2005	2006	2007
Виробництво енергії, кВт-год. на душу населення	1549,21	1887,30	1820,63	1931,75	1977,78
Споживання енергії, кВт-год. на душу населення	1443,02	1684,13	1703,17	1844,44	1868,25
Виробництво нафти, барелів на день	1738,00	225,00	230,00	3109,00	4132,00
Оцінені нафтові родовища, млн. барелів	551,50	600,00	583,00	583,00	291,00
Споживання нафти, барелів на день	785,00	785,00	851,00	900,00	929,00
Виробництво природного газу, млн.м ³	18730,00	18730,00	22280,00	22360,00	22730,00
Оцінені родовища природного газу, млрд.м ³	368,20	368,20	368,20	377,70	400,70
Споживання природного газу, млн.м ³	23930,00	23930,00	29150,00	29860,00	31230,00
Виробництво вугілля тис. тон	18830,00	20008,00	20643,00

Таблиця складена автором за матеріалами: [51, 52].

Ресурси рудних мінералів та мінерального палива малі. Таїланд має родовища енергоносіїв, але використовувати їх на найбільшу потужність, забезпечуючи країну повністю енергією, не вигідно для держави, тому що запасів вистачить газу – на 12 років, нафти – на 10 місяців, що видно з таблиці 2.5. Тому, незважаючи на те, що видобуток природного газу, нафти та вугілля зростає, країна не задовольняє свої потреби лише внутрішніми поставками [42].

Згідно з даними Відділу мінеральних ресурсів Міністерства промисловості, Таїланд має оцінені резерви сурми, грудкової глини, бариту, бентоніту, міді, діатоміту, доломіту, польового шпату, флюориту, золота, гіпсу, залізняку, каоліну, свинцю, вапняку, марганцю, мергелю, фосфату, поташу, кварцу, кам'яної солі, піску кварцу, олова та цинку [42].

2.3. Потенціал населення та трудових ресурсів Таїланду

Населення відіграє важливу роль, як фактор що впливає на спеціалізацію країни. Чим більше населення, тим більше споживання всередині країни, тим менше вона буде експортувати, щоб мати змогу задовольнити внутрішній попит. Чим більше рівень освіченості, тим більше продуктивність праці в наукомістких галузях виробництва, тим більше їх рівень виробництва, тим більший їх експорт.

Основні демографічні показники Таїланду наведено у таблиці 2.6, з якої можна зробити висновки, що за 5 років народжуваність зменшилась на 17%, або щорічно зменшується на 3,4%. Звідси можна зробити висновок: Таїланд пройшов етап розширеного відтворення населення і вступає у фазу стабілізації чисельності.

Зменшення темпів зросту населення означає, що економічне зростання з орієнтацією на розширення зайнятості можливе в найближчі 20-25 років, а надалі може спиратися лише на інтенсифікацію, зростання продуктивності праці.

Таблиця 2.6

Розвиток основних соціальних показників Таїланду

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Населення в світі, млн. чол.	6302,31	6372,80	6446,13	6525,17	6602,22	6706,99	6790,06
Приріст населення		1,12	1,15	1,23	1,18	1,59	1,24
Населення, млн. чол.	64,27	65,44	64,19	64,63	65,07	65,49	65,91
Приріст населення	0,95	1,83	-1,92	0,7	0,68	0,65	0,63
Доля в світовому населенні	1,02	1,03	1,00	0,99	0,99	0,98	0,97
Рівень народжуваності	16,37	15,7	14	13,87	13,73	13,57	13,4
Світовий рівень народжуваності	20,43	20,03	20,15	20,05	20,09	20,18	19,95
Рівень смертності	6,86	7,02	6,98	7,04	7,1	7,17	7,17
Світовий рівень смертності	8,83	8,81	8,78	8,67	8,37	8,23	8,2
Працездатне населення, млн. чол.	33,4	34,9	36,43	35,36	36,41	37,12	37,78
Доля в світі	-	-	-	-	1,21	1,24	1,21
безробіття,%	2,9	2,2	1,5	1,8	2,1	1,7	1,2

Таблиця складена автором за матеріалами: [51].

Населення Таїланду складає майже 1% світового населення, але близько 1,21% від світової робочої сили. Рівень народжуваності нижче середньосвітового, але й рівень смертності також нижче.

Однією з важливих проблем для тайської економіки є низький рівень освіченості тайських робочих (в порівнянні з іншими країнами, що розвиваються). Хоча показник грамотності населення високий, офіційні цифри показують, що лише 56% дітей, які повинні вчитися в старших класах школи, дійсно там вчаться [63]. Такий високий показник грамотності цим часом зумовлений тим, що багато дітей вчиться в безкоштовних духовних школах [22]. Витрати на освіту від ВВП становлять 4,2% та є найвищими з показників інших країн Південно-Східної Азії, але все ж порівняно з іншими країнами світу, Таїланд займає 99 місце по цьому показнику [51].

Офіційна статистика показує, що 42,6% працездатного населення зайнято в сільському господарстві. тоді як в промисловості і у сфері послуг пра-

ціюють відповідно 20,2% і 37,1% [51]. Порівняно з долею цих галузей в ВВП, робоча сила розміщена непропорційно, що свідчить про певний рівень продуктивності праці. 42,6% зайнятих в сільському господарстві приносять лише 11,1% ВВП, що означає низьку продуктивність праці в цьому секторі, в той час як 20,2% зайнятих в промисловості дають 44,5% ВВП, що свідчить про високий рівень продуктивності праці в промисловості. Продуктивність праці в сфері послуг також не досягла середнього показника. В промисловості велика частина працівників зайняті на маленьких фірмах (штат – менш ніж 50 співробітників). Менше 10% працездатного населення є членами профспілки; проте у великих фірмах цей показник може перевищувати 20% [22].

2.4. Потенціал промисловості Таїланду

Лише завдяки розвитку в 90-ті роки експортних галузей промисловості Таїланд тепер менше залежить від постачань на світовий ринок своєї аграрної продукції. Важливими статтями експорту промислових товарів є комп'ютери і комплектуючі, інтегральні схеми, електричні трансформатори, готовий одяг, тканини, різноманітна продукція з пластика, плавиковий шпат, цинкова руда. Рівень розвитку промисловості складає 2370 дол. на душу населення в розрахунку по ППС. Для порівняння, рівень розвитку промисловості в високорозвинених країнах коливається між 5000-7000 дол. на душу населення.

З Таблиці 2.7 бачимо, що *видобувна промисловість* не грає вирішальної ролі в спеціалізації країни. Вона складалася з малого сектору видобутку чорних та кольорових металів і з великого сектору видобутку промислових мінералів. Хоча частка її у ВВП невелика - 2,4%, Таїланд є одним з провідних постачальників олова на світовий ринок. Також в невеликих розмірах здобуваються деякі інші корисні копалини, серед них золото срібло та такі коштовні камені, як рубіни і сапфіри [63].

Країна, експортує великий відсоток свого виробництва польового шпату та гіпсу (в 2005 – один з передових виробників в світі), флюориту, олова, і

побічних продуктів від його видобутку та виплавки, як наприклад ільменіту, монациту, танталу, і циркону. Виробництво всіх металевих мінералів окрім олова і вольфраму істотно зменшується через рудне виснаження.

Більша частина виробництва мінералів в Таїланді – для місцевого споживання [61].

Таблиця 2.7

Виробництво основних галузей промисловості Таїланду в 2007 р.

	млн. дол.	%	дол. на душу населення
Вся промисловість	111347	100,00	100,00
Видобувна промисловість	4576	9,00	71,50
Обробна промисловість	106773	91,00	1668,33
Продукти харчування, напої, тютюн	18622	17,44	290,96
Текстиль, одяг, шкіряні вироби	12637	11,84	197,45
Деревообробка, лісна	3670	3,44	57,34
Паперова, поліграфічна	3860	3,62	60,32
Нафтохімічна, коксохімія	16481	15,44	257,51
Скло, кераміка, будівельні матеріали	10014	9,38	156,47
Металургійна	7065	6,62	110,40
Машинобудування	34382	32,20	537,22
Інше	43	0,04	0,67

Таблиця складена автором за матеріалами: [24, 41].

Оброблювальна промисловість – галузь тайської економіки, яка найшвидше розвивається, зростаючи на 10% в рік. Найзначніше було зростання трудомістких виробництв (одяг, взуття і побутова техніка). Швидко розвивається промислове виробництво, що стимулюється іноземними інвестиціями, новими технологіями і зростанням національного і зарубіжного ринків. За 2003 рік найбільше зростання відмічене у виробництві транспортних засобів – 31,5% (в тому числі автомобілебудування – 26,6%, виробництво мотоциклів – 26,8%), електроніки і побутової техніки – 21,2% (в тому числі виробництво інтегральних мікросхем – 27,3%), металопродукції і сталі – 7,3%. Рівень завантаженості виробничих потужностей складає 65,8% (59,3% в 2002г.). Частка сектора у ВВП 34,1% [61, 63]. Основні сфери виробництва включають машинобудування, зокрема електронні товари, транспортні засоби і запчастини, бензин, пластмаси і хімічна продукція, харчові продукти та тютюн, те-

кстиль, одяг і шкіряні вироби, а також промисловість будівельних матеріалів, зокрема цемент.

Промисловість високих технологій. В 2005 році Таїланд був лідером в світі з виробництва жорстких дисків, він поставляв 42% продукції на світовий ринок загальною ціною в 263 млн. дол. Таїланд має потужності для широкого виробництва електричних інтегральних схем та міні приладів, радіочастотної ідентифікації, програмного забезпечення. Промисловість має великий потенціал, і очікується, що вона виросте на 29% до 1,778 млрд. дол. в результаті розширення на внутрішніх і зовнішніх ринках. Продукти програмного забезпечення займають 84% ринку. Інші найбільші долі сектора - анімація, прилади до мобільних телефонів і вкладене програмне забезпечення, що становить п'ять, три і три відсотки на ринку відповідно [49].

Машинобудування. Таїланд в 2005 році імпортував машинобудівельної продукції на 30 млрд. дол. Країна представляє великий попит на шляху до швидкої індустріалізації всіх галузей: для сільськогосподарських потреб, потреб промислового машинобудування, легкої промисловості, машини для друку, для обробки гуми та пластику, обробки металу, дерева, ліфти, ескалатори, конвеєри, бойлери, вимірювачі швидкості та інше обладнання [49].

Автомобілебудування. Таїланд встановив собі за мету стати одним з десяти провідних світових виробників автомобілів та мотоциклів до 2010 року. Зараз в країні працює 16 компаній, які збирають автомобілі та ще 7, що збирають мотоцикли. В 2007 році було випущено 1,280 млн. транспортних засобів, промисловість зростає на 7,7% на рік. Згідно Японської Асоціації Виробників Автомобілів (JAMA), якість автомобільних запчастин, виготовлених в Таїланді є найвищою з усіх виробників в АСЕАН [49, 61].

Експорт продукції автомобілебудування зростає на 12,5%. Експорт авто частин виріс на 386% за останні 5 років, в значній мірі після загального зростання автомобільного сектора в Таїланді. Експорт авточастин був оцінений в більш ніж 4 млрд. дол. в 2007; це становить 55% збільшення за попередній рік [49].

Легка промисловість. Важливість промисловості тканини і одягу для економіки Таїланду очевидна. Разом вони - другі за величиною експортні товари країни, їх опереджає тільки експорт частин і комп'ютерів. Промисловість складається з 2000 фірм одягу, 250 текстильних фірм і 150 прядильних компаній, що наймають більш ніж 1 млн. робочих [54]. Тоді як промисловість одягу і текстилю в Таїланді була заснована на дешевій робочій силі, його майбутнє залежить набагато більше від модернізації і зміни [69]. Дешеві виробники текстильної продукції в Китаї, Індонезії і Туреччині становлять високий рівень конкуренції Таїланду в трудомісткому виробництві, тоді як Гонконг, Корея, Італія, США і інші країни міцно тримаються на ринку високотехнологічного вироблення предметів одягу та текстилю. Але в останні роки Таїланд знов набирає минулі темпи і в 2007 р. країна експортувала тканини та одягу на 2,1% більше ніж в 2006 р., а за 2008 рік (січень-березень) на 6% більше ніж за цей самий період в 2007 р. [69]. Тайський текстиль все більш і більш бачать як конкурентоспроможний товар за низькими цінами, але не як високоякісні розкішні тканини з унікальним традиційним дизайном, якими вони прагнуть бути.

Експорт шкіряних товарів з Таїланду може бути розділений на три головні категорії: експорт шкіряного взуття (50% від загального експорту шкіряних товарів), включаючи перш за все черевики для провідних міжнародних компаній, загальні шкіряні товари (сумочки, папки, гаманці -27%), дублена шкіра для виробництві меблів, устаткування офісу і в автомобільних інтер'єрах (23%). Аналітики вважають, що експорт шкіряних товарів Таїланду продовжить збільшуватися в найближчому майбутньому [66].

Харчова промисловість. Сектор складає 9,6% в ВВП і 14,4% від загального експорту з середнім щорічним зростанням 13%. Лідери промисловості в році 2000: заморожена креветка (25% на світового ринку), ананас (45% на світового ринку) і заморожене курча (6% на світового ринку). Інвестиції в сільськогосподарську промисловість і промисловість обробки продукції збільшуються. В обробці їжі, має місце тенденція створення доданої вартості –

від замороженої їжі до готових продуктів. Це виробництво головним чином використовує місцеву сировину з технологію зберігання їжі, включаючи просування тайської їжі на міжнародний ринок. 60% промисловості складають продовольчі продукти, 40% - напої. Країна є світовим лідером в експорті деяких продуктів, включаючи консервовані морепродукти, консервованій сік і заморожену птицю. Прогнози щодо зростання в цій галузі - 10% щорічно на наступні декілька років [66].

Ювелірна промисловість. Країна увійшла у число ведучих світових виробників і експортерів кольорових дорогоцінних каменів і ювелірних прикрас. Ювелірна галузь – одна з головних складових економіки країни, вона має експортно-імпорتنу орієнтацію. У число 10-ти ведучих товарів тайландського імпорту входять срібло в злитках, золото й алмази, необхідні для виробництва прикрас. При відсутності власної сировини Таїланд у найкоротший термін перетворився в один з ведучих світових центрів по виробництву діамантів, і найбільший у Південно-Східній Азії [66, 67]. Для підвищення ефективності галузі уряд скасував увізні мита на сировинні матеріали. Експортні мита також відсутні. Для залучення іноземних покупців було прийняте рішення відшкодовувати їм ПДВ при покупці коштовностей [66].

Будівельний сектор, частка якого у ВВП складає 3%, все ще залишається схильним до значних коливань. Відзначається цементна промисловість, яка розширила потужність більш ніж на 40% протягом 1990х, виробляє 37 мільйонів тон на рік, або приблизно 500 кг на особу [61].

2.5. Сільськогосподарський потенціал Таїланду

Традиційне сільське господарство було основою тайської економіки. Проте одночасно з економічним зростанням 1980 прийшли зміни в структурі економіки держави. Хоча об'єми сільськогосподарської продукції росли, внесок промисловості і сфери послуг ріс все-таки швидше, зменшуючи тим самим відносну частку сільського господарства. З 23% в 1980 році частка сіль-

ського господарства у ВВП впала до 11% в 1996; Таїланд вступив в число Нових індустріальних країн [67].

Південна частина Таїланду має мусонний клімат, який дуже сприяє культивуванню каучукового дерева. Цей клімат допомагає фермерам Таїланду досягати високого рівня виробництва каучуку - приблизно 1,76 тон/га. Завдяки цьому в 1991 році Таїланд вийшов на світовий ринок з даного товару. У 2006 році, більш ніж 3 мільйони тонн природного каучуку було експортовано з Таїланду. Фактично, майже 90% природного гумового виробництва Таїланду - для експорту. Більш ніж 2 771 673 тони природного каучуку на 5,41 млрд. дол. експортувався в 2006 р. 65% місцевого споживання - оброблені товари з доданою вартістю, такі як шини і труби для мотоциклів, літаків, автомобілів і велосипедів (46-51%), рукавички (13-15%), гумова стрічка (8-10%), і ластик(8- 9%) [49].

Таблиця 2.8

Основні показники сільського господарства Таїланду в 2006 р.

Назва продукції	тис. тон	Урожайність кг/га	кг/особу	Споживання кг/особу
Зерно	33146,29	2981,66	526,13	200,00
Волокна	35,36	1104,43	0,56	0,50
Фрукти	8648,26	10335,90	137,27	100,00
олійні культури	9218,12	8994,02	146,32	90,00
бобові	193,23	1012,00	3,07	4,00
Коренеплоди та клубневі	22841,97	20945,10	362,57	100,00
Каучук	3156,96	1810,00	50,11	...
Приправи	88,01	2003,51	1,40	...
кофе	46,87	681,00	0,74	0,60
чай	6,00	300,00	0,10	0,10
Цукрова тростина	47658,10	50904,00	756,48	...
Цукор	5442,50	...	86,39	31,80
Тютюн	70,00	1750,00	1,11	...
Олія	1062,32	...	16,86	15,00
Овочі та баштанні	3230,97	8614,18	51,29	100,00

Таблиця складена автором за матеріалами: [53].

З усієї території, що обробляється, 5 млн. гектарів віддані рису. Це найважливіший урожай країни. Інші сільськогосподарські продукти споживання,

вироблені в істотних кількостях включають рибу і продукти рибальства, маніок, цукор, кукурудзу, сою, кокоси, деякі тропічні фрукти.

Часто зростання сільського господарства йде за рахунок знищення лісів (знищується до 0,7% лісів в рік). У 2002 році видобуток деревини складала 27 млн. кубометрів; майже все це пішло на паливо. У 1989 році, після сильної повені, викликаной вирубкою лісів, тайський уряд наклав заборону на всю комерційну вирубку лісу. І якщо раніше Таїланд експортував тропічні тверді види деревини, то зараз державу імпортують деревини з сусідніх країн [67].

Таблиця 2.9

Виробництво основних видів продукції сільського господарства (тис. тон)

Назва продукції	1990	1995	2000	2002	2003	2004	2005	2006
Цукрова тростина	37641	54323	45892	62650	77524	67922	52236	50401
Рис	17473	21052	24948	27992	29474	28538	30292	29329
Маніок	19705	15970	19094	16868	19718	21441	16938	22584
Кукурудза	3813,3	4147,3	4492,3	4230,0	4178,0	4215,7	3886,1	3696,3
Каучук	1250,0	1810	2377,6	2631,6	2861,0	3007,6	2980,3	3094,8
Кокос	1426,0	1412,6	1399,6	1418,0	1956,8	2125,8	1871	1560,9
Квасоля золотиста	317,4	211,3	213,7	216,3	178,2	134,9	111,9	113,2
Джут та кенаф	180,8	113,6	28,3	41,4	33,3	25,4	4,6	3,6
Бавовна	94,7	82,6	39,5	14,1	10,6	14,3	14,1	10,2

Таблиця складена автором за матеріалами: [47].

У 2006 році улов рибних господарств Сіамської затоки і Андаманського моря разом з рибними господарствами материка і побережжя склав 3,6 млн. тон риби і медуз, тоді як в 1990 році він був лише 1,8 млн. тон. Таїланд – світовий лідер серед експортерів риби і морепродуктів.

Таблиця 2.10

Рибна ловля в 2007, тон

Ракоподібні, молюски і цефалоподи	Морська риба	Прісновода риба	Всього
1 026 868	2 089 888	572 467	3 689 223

Таблиця складена автором за матеріалами: [53].

Швидке зростання сільського і рибного господарств примушує задуматись про майбутнє цих галузей. Урбанізація і розвиток іригації послужили причиною забруднення води і конфліктів через її використання. У сільських

господарств сухих земель (де використовуються не іригація, а інші методи), інтенсивна культивування земель привела до ерозії та деградації ґрунту, що, у свою чергу, примусило фермерів використовувати більше добрив для підтримки об'єму урожаю. Мангрові болота і інші екосистеми побережжя руйнувалися, щоб можна було побудувати рибні господарства; швидке зростання комерційного рибного лову привело до скорочення уловів. Ці питання управління природними багатствами ставлять серйозні проблеми перед тим, що існує і майбутніми урядами Таїланду [53].

У 2006, сільськогосподарський сектор зазнав коливання в сільськогосподарському виробництві, промисловості сільського господарства і обробці продуктів через стихійне лихо 2004 року, зміну клімату, катастрофи, засухи і повінь, які зачепили багато ферм і полів. Крім того, ще однією проблемою постав пташиний грип. Епідемія і заборони основних імпортерів на імпорту м'яса птиці з Таїланду привели до скорочення виробництва у галузі тваринництва на 13,7%. Це також привело до зниження споживчої упевненості. Економічний ефект від втрат в галузі оцінюється в 0,2-0,4% від ВВП, при цьому значна утрата нанесена репутації Таїланду як експортера якісних продуктів харчування в результаті політики уряду по захованню фактів [61].

Фактично, ці перешкоди були хорошою можливістю для тайських експортерів для удосконалення, наприклад – перевірка якості сільськогосподарської продукції, щоб мати такі міжнародні стандарти, як HACCP, GMP, Halal, Kosher, BRC. Крім того, інші країни-конкуренти, як Китай, Індія, В'єтнам також стояли перед подібними проблемами. Проте, в цих умовах, Таїланд має більше переваг через швидке управління, кращі стандарти і безпеки їжі [61].

Через цунамі 2004 року постраждало й тваринництво, через те, що був знищений корм – зернові та рослинність. Але з допомогою ФАО, Таїланд зараз вийшов на минулий рівень свого виробництва.

Внутрішній попит на м'ясо покривається виробництвом. Таїланд імпортує незначні кількості яловичини, телятини та свинини, але в цей же час він четвертий в світі за експортом м'яса птиці. За останні 20 років значно збіль-

шилися розміри ферм та поліпшився стан пасовищ, з'явилися нові годувальні технології. Збільшилась доля тваринництва біля Бангкоку, а висока концентрація тварин біля великих міст є причиною збитку навколишнього середовища [53].

Таїланд найбільший в світі виробник природного каучуку, рису, консервованих і заморожених дарів моря, консервованого тунця, консервованих ананасів і маніоки, та другий в світі виробник цукру. Експортна цінність продуктів сільського господарства Таїланду в 2007 році склала 14 млрд. дол.

Таїланд також знаходиться в експортних рейтингах з продукції, яка в країні не вирощується. Це через те, що відділення однієї з найбільших в світі харчових компаній, Dole Food Co., яка працює в країні протягом більш ніж трьох десятиліть, мала великий успіх, зазначений щорічним зростанням на 20% за минулі п'ять років, та використовувала Таїланд як базу реекспорту. Це дало країні можливість стати одним з найбільших в світі експортерів персиків [64].

Таїланд - один десяти лідерів з експорту замороженого курча. В 2003 році він займав четверте місце в світі з експорту курятини. Зараз теми зростання цього підсектору – 5,9% у рік [61].

Аналізуючи показники врожайності (Додаток Г), виробництва та споживання сільськогосподарської продукції, можна зазначити, що високий потенціал для експорту мають такі зернові культури як рис та кукурудза, також, джут, з фруктів – банани, манго, ананаси та мандарини, деякі олійні культури, як кокоси, арахіс та плоди олійної пальми, в залишку виробляється маніок, приправи, цукор, каучук, м'ясо птиці, свинина, риба та яйця. В фінансовому відношенні конкурентоздатними на світовому ринку є майже вся вищезазначена продукція.

2.6. Потенціал сектору послуг

Сектор послуг тримає великий потенціал для зростання всієї країни. Він складає 44% ВВП Таїланду, а його зайнятість - майже подвоює зайнятість в промисловості (37,6%) [51]. Послуги включають роздрібний продаж і оптову торгівлю, житло, готелі і ресторани, так само як інші ділові послуги, як наприклад логістика, бухгалтерський облік, інжиніринг, послуги страхування та телекомунікації [73].

Таблиця 2.11

Торгівля послугами Таїланду в 2007 році

Торгівля послугами	Вартість, млн. дол.	Темпи зростання, %			Доля в світовій торгівлі, %	Рейтинг у світі
		2000-2007	2006	2007		
Експорт	28773,35	11,08	23,11	16,79	0,87	27
Імпорт	38019,85	13,86	22,17	15,77	1,23	23

Таблиця складена автором за матеріалами: [73].

Проте, обчислення показників продуктивності цього сектора, показує, що його зростання є наслідком, головним чином, зростання в зайнятості, яка перейшла від насиченого трудовими ресурсами сільськогосподарського сектору. Це зростання продуктивності було, проте, негативне. Одна з причин для такого низького зростання продуктивності - факт що сектор послуг, на відміну від сектора промислового підприємства, довго не мав іноземної участі до недавнього часу [63, 67].

Таблиця 2.12

Торгівля послугами Таїланду в 2007 році

Галузь	Експорт (млн. дол.)	Імпорт (млн. дол.)	Доля в загальному експорті послуг	Доля в загально- му імпорті послуг	Рейтинг у світі (експорт/імпорт)
Транспорт	6076	17934	21,12	47,17	29/16
Туризм	15572	5232	54,12	13,76	13/32
Інше	7125	14854	24,76	39,07	32/25

Таблиця складена автором за матеріалами: [73].

Доля в загальному експорті товарів і послуг складає 16% та зменшилась з минулого року на 1%. 54% займають туристичні послуги, в світовому експорті займаючи 13 місце, а транспортні, які включають в основному авіапелування, тобто також для обслуговування туризму – 21,1% (таблиця 2.12).

Сектор швидко зростає у відповідь на зростання попиту, особливо з боку міського населення Бангкока і міст-супутників.

Туризм, як видно з таблиці 2.12 основний вид діяльності в сфері послуг. Завантаженість готелів складає 60,4%. Частка туризму (що включає готелі, ресторани, розважальні і рекреаційні комплекси) у ВВП складає 6% [48]. В 2007 р. Таїланд відвідало 14464 тис. туристів, що на 4,65% більше ніж в 2006р. Середні витрати на людину - близько 100 дол. в день. Таким чином, доходи від загальної кількості туристів становлять 14,700 млрд. дол., а це й складає приблизно 6% від ВВП. Доходи від туристичної діяльності є найкрупнішою складовою тайських доходів від експорту [65, 48].

2.7. Сучасна структура зовнішньої торгівлі

У рейтингу світової торгівлі Таїланд і з експорту товарами і з експорту послугами займає 27 місце, і складає 1,09% світового експорту товарів, і 0,87% світового експорту послуг [73, 51].

Таблиця 2.13

Динаміка зовнішньої торгівлі Таїланду, млн. дол.

Показник	1980	1990	2000	2005	2006	2007	2008
Експорт, світ	2034000	3449000	6456000	10493000	12124000	13998000	16127000
Зростання, %		69,57	87,18	62,53	15,54	15,46	15,21
Експорт	6505	23068	69057	110936	130783	152098	177844
Зростання, %		254,62	199,36	60,64	17,89	16,30	16,93
Доля експорту в світі, %	0,32	0,67	1,07	1,06	1,08	1,09	1,10
Імпорт, світ	2075000	3550000	6727000	10857000	12429000	14270000	16415000
Імпорт	9214	33045	61924	118178	128773	139966	17865
Доля імпорту в світі, %	0,44	0,93	0,92	1,09	1,04	0,98	1,09
Сальдо	-2709	-9977	7133	-7242	2010	12132	-811

Таблиця складена автором за матеріалами: [73, 47, 60].

Що стосується імпорту товарів, країна стоїть на 26 місці, відносно маючи частку в 1,1% від всього світового імпорту товарів і на 23 місці по імпорту послугами, займаючи частку в 1,23% [73, 51].

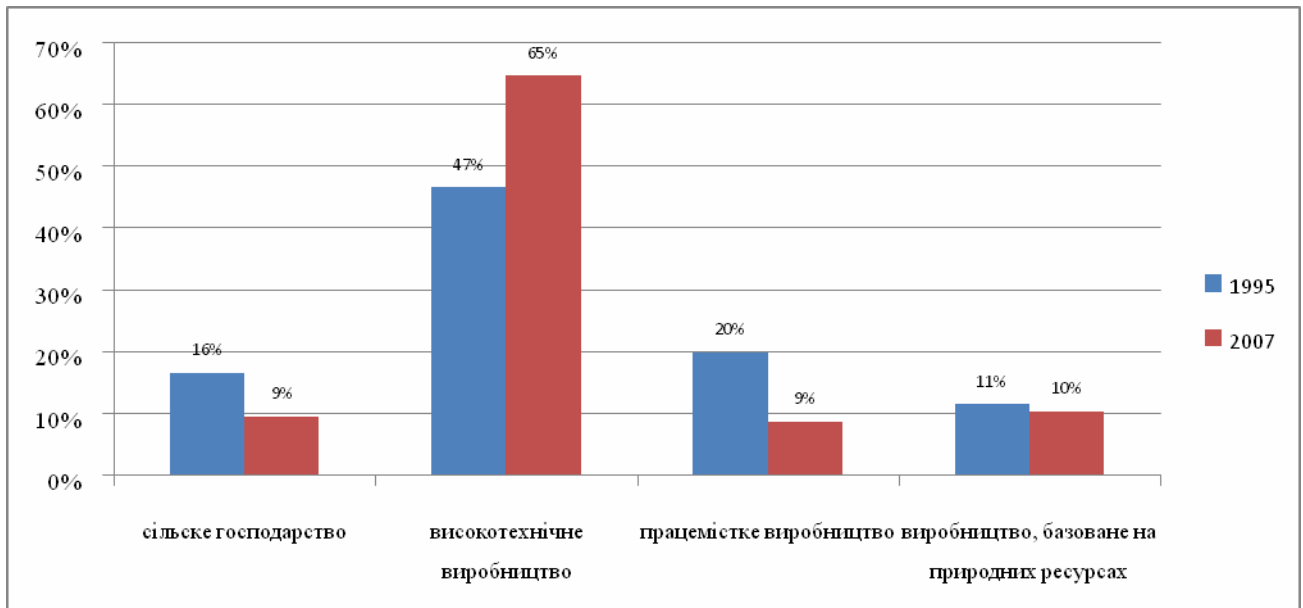

Рис. 2.1. Динаміка долі товарних груп в експорті Таїланду [73]

Розвинена система транспорту в Таїланді дозволяє ефективно здійснювати експорт і імпорт товарів. Залізничі Таїланду мають протяжність близько 4 тис. км. і зв'язують столицю Таїланду, Бангкок, з основними містами на півночі і північному сході країни, а також з Малайзією і Сінгапуром. Розвинена система автомобільних доріг (протяжність яких - понад 70 тис. км.) дозволяє дістатися до будь-якого куточка Таїланду. Велике значення для внутрішнього повідомлення має водний річковий транспорт, який забезпечує близько 60% всіх перевезень [67].

Експорт залишається двигуном зростання Таїланду. Таїланд має експорт-орієнтовану базу. Експорт товарів високих технологій складає майже дві третини загальної кількості експорту. З діаграм 2.1 та 2.2 видно, що працемістке виробництво зменшує свою долю в експорті, тоді як високотехнічне – збільшує. Зменшується експорт сировинних матеріалів та сільськогосподарської продукції, продукції легкої промисловості. Наряду з цим значно зростає експорт машин та обладнання, хімічної продукції.

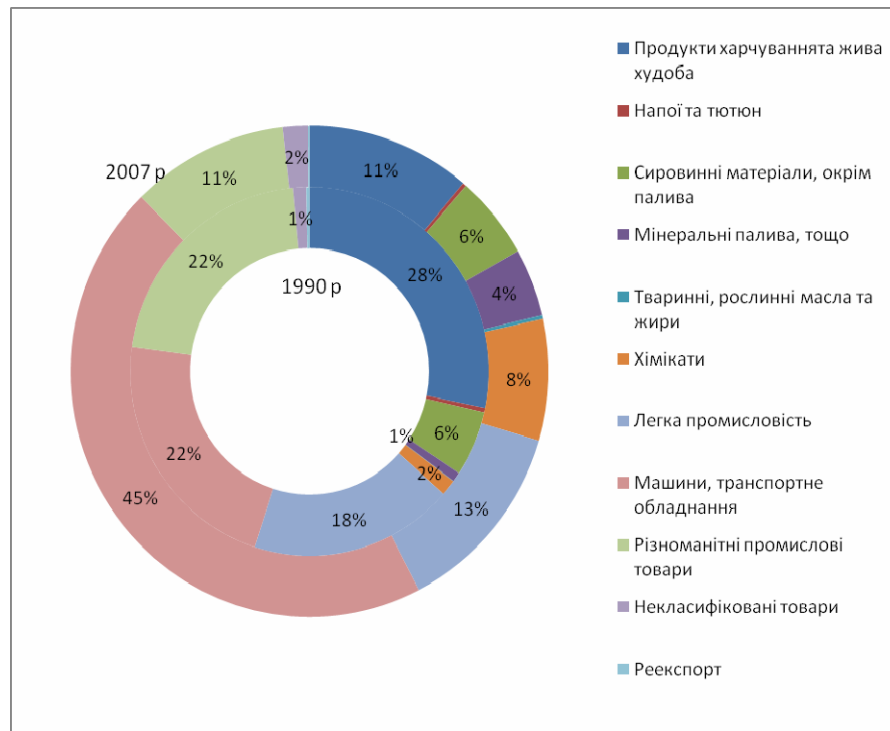

Рис.2.2. Динаміка долі галузей в експорті Таїланду. Класифікація за системою SITC [47]

З таблиці 1 в Додатку В видно, що згідно з класифікацією на 14 товарних груп, що найбільшу долю в експорті країни з машинного обладнання займають інформаційні технології та побутова електроніка, електронні комплектуючі – 16 і 13% відповідно, транспортне обладнання (9%), неелектричне устаткування (7%). 10% займає хімічна продукція, 9% - свіжі продукти, по 6% приходить на оброблену харчову продукцію, товари основної промисловості, корисні копалини, куди входить більшою мірою олово, вольфрам, необроблені будівельні матеріали та дорогоцінні метали та каміння.

Змінення в структурі імпорту менш явні, але слід помітити, що країна стала більше завозити сировинних матеріалів та мінерального палива, що може підтверджувати також і розширення обробної промисловості та виробництва. Зменшилась доля в імпорті машин та обладнання, але все одно ця галузь складає найбільшу долю в загальному імпорті країни. Машини і частини, транспортні засоби, електронні інтегральні схеми, хімікалії, сира нафта і палива, і залізо і сталь - серед основних пунктів імпорту Таїланду. Недавнє

збільшення рівнів імпорту відображає потребу жити виробництво високо-технологічних продуктів і транспортних засобів [60].

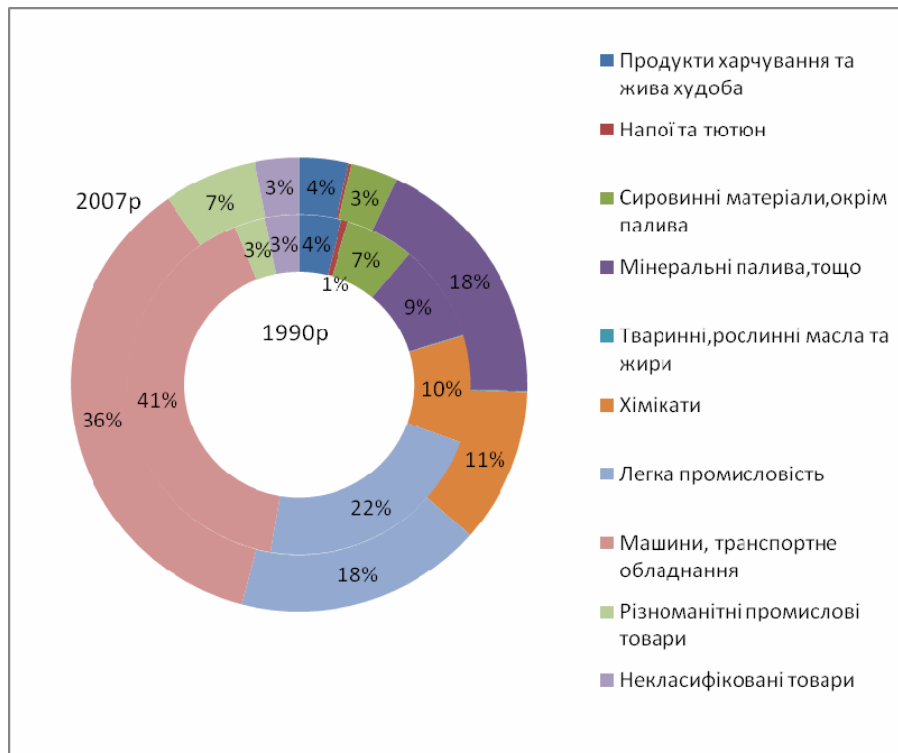

Рис.2.3. Динаміка долі галузей в імпорті Таїланду. Класифікація за системою SITC [47]

Водні шляхи складають загалом 4 тис. км. Головними портами і гаванями виступають Бангкок, Лаємчабанг, Паттані, Пхукет, Саттахип, Сирача, Сонгкхла. Велика частина імпорту і експорту проходить саме через порт Бангкока. Загалом, торговий флот нараховує 339 судів. Деякі судна належать іноземним власникам, наприклад в Єгипті – одне, в Німеччині – три, одне в Індонезії, чотири в Японії, тридцять вісім у Норвегії, два у Панамі, три у Сінгапурі. Також є 43 судна, що зареєстровані в інших країнах. Таїланд має також свою базу з 40 балкарів, 135 суховантажів, 5 танкерів для перевезення хімікатів, 2 комбінованих суховантажів, 1 нафторудовоза, 19 контейнеровозів, 22 танкери для перевезення зрідженого газу, 2 багатофункціональні великовантажні судна, 1 пасажирське судно, 79 нафтових танкерів, 22 судна-рефрижератора, 2 ролкера, 2 пасажирських судна малого каботажу, 6 спеціалізованих танкерів, 1 судно для перевезення транспорту. Покладені трубо-

проводи для нафтопродуктів складають усього 265 км., а для газу – 3112 км [61].

Таблиця 2.14

Напрями торгівлі, мільйонів доларів США

	1990	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	%
Експорт, загалом	23068	69057	65113	68108	80324	96248	110936	130783	152098	100
США	5240	14706	13246	13522	13669	15492	16950	19626	19250	12,66
Японія	3969	10164	9964	10001	11395	13452	14979	16492	18122	11,91
Китай	269	2806	2863	3553	5707	7098	9105	11810	14834	9,75
Сінгапур	1696	5997	5287	5554	5873	7009	7641	8411	9535	6,27
Гонконг	1038	3474	3298	3699	4331	4924	6123	7214	8686	5,71
Малайзія	575	2813	2722	2835	3887	5295	5781	6656	7792	5,12
Австралія	373	1615	1358	1640	2167	2460	3151	4379	5726	3,76
Індонезія	154	1338	1366	1678	2274	3207	3954	3336	4768	3,13
Велика Британія	936	2357	2328	2391	2587	3021	2784	3421	3552	2,34
Нідерланди	1115	2245	2028	1890	2373	2589	2755	3260	3801	2,50
Імпорт, загалом	33045	61924	62057	64645	75824	94410	118178	128773	139966	100
Японія	10144	15315	13881	14902	18267	22379	26026	26034	28674	20,49
Китай	1107	3377	3711	4928	6067	8182	11153	13801	16382	11,70
США	3600	7291	7198	6197	7185	7270	8724	9782	9653	6,90
Малайзія	1125	3344	3078	3640	4540	5549	8092	8599	8703	6,22
ОАЕ	306	1766	1529	1428	2039	3711	5699	7219	6898	4,93
Сінгапур	2480	3416	2854	2904	3270	4153	5375	5760	6343	4,53
Республіка Корея	1046	2165	2121	2527	2919	3590	3888	5198	5338	3,81
Саудівська Аравія	412	1159	1349	1225	1716	2324	4044	4261	4618	3,30
Німеччина	1702	1947	2562	2482	2533	2841	3203	3323	3957	2,83
Індонезія	198	1299	1364	1559	1771	2323	3130	3484	4025	2,88

Таблиця складена автором за матеріалами: [47, 73].

Завдяки міжнародним аеропортам Донгмианг (Бангкок) і Хат'яй (на півдні країни), Таїланд пов'язаний з багатьма країнами Європи, Азії, Америки і Австралії щоденними регулярними рейсами. Також є регулярне авіасполучення з багатьма містами країни [67].

Тоді як традиційними головними ринками Таїланду була Північна Америка, Японія, і Європа, відновлення економіки серед регіональних торгових партнерів Таїланду допомогло зростанню тайського експорту (5.8% у 2002).

Відновлення від фінансової кризи залежало важко від експорту в решту частини Азії і Сполучених Штатів, що збільшувався. З 2005 року швидкий підйом в експорті автомобілів японського виробництва (особливо Toyota, Nissan, Isuzu), допоміг значно покращити торговий баланс, з більш ніж 1 мільйоном автомобілів, вироблених 2004 року [54].

На даний момент основними партнерами з експорту виступають: США 12%, Японія 11,9%, Китай 9%, Сінгапур 6%, в той час як основними партнерами з імпорту є Японія 20,5%, Китай 11,7%, США 6,9%, Малайзія 6,2%, ОАЕ 4,9%, Сінгапур 4,5% (див. таблицю 2.14)

Таїланд - член Світової Торгової Організації і Групи Кернса сільськогосподарських експортерів. Таїланд входить до зони вільної торгівлі АСЕАН. Країна намагається укласти угоди про вільну торгівлю. Їх вдалося досягти з Китаєм, Індією, Австралією, Японією. Переговори щодо Угоди про вільну торгівлю між США та Таїландом наближаються до її укладення [54].

Угода про подвійне оподаткування підписана з наступними країнами: Вірменія, Австралія, Австрія, Бахрейн, Бангладеш, Бельгія, Болгарія, Канада, Китай, Кіпр, Чеська республіка, Данія, Фінляндія, Франція, Німеччина, Угорщина, Індія, Індонезія, Ізраїль, Італія, Японія, Південна Корея, Лаос, Люксембург, Малайзія, Маврикій, Непал, Нідерланди, Нова Зеландія, Норвегія, Пакистан, Філіппіни, Польща, Румунія, Сінгапур, ЮАР, Іспанія, Шрі-Ланка, Швеція, Швейцарія, ОАЕ, Великобританія, США, Узбекистан і В'єтнам [68]. В 2004 році Україна увійшла до цього списку.

Ранжируваний як четвертий регіон миру по інвестиційній привабливості, згідно даним Комісії з торгівлі і досліджень ООН, Таїланд є відмінним місцем для інвестицій. Основні іноземні інвестори: Японія, США, Гонконг, Тайвань, Сінгапур, Англія [61].

На частку Японії доводиться 257 прийнятих програм вартістю 2,5 млрд. дол. Друге місце займають інвестиції європейських компаній (87 програм). П'ятірку лідерів замикають Сінгапур, Тайвань і США, яких в цілому припа-

дає на частку 40 проектів. Найпривабливішим для іноземних інвесторів залишається виробництво побутової техніки і електроніки (173 програми).

Велика частка інвестиційних програм припадає на виробництво виробів з металів, особливо на автомобільну промисловість, а також сільське господарство (головним чином, виробництво гуми) і електроніки. Всі ці галузі знаходяться під контролем Ради, що сприяє досягненню поставленої мети: отримати інвестиційних програм на суму 5,6 млрд. дол. [49].

Також, іноземний капітал панує в туризмі і оброблювальній промисловості. За останні декілька років Таїланд спростив процедуру інвестування і удосконалив юридичну і нормативну основу для вкладення капіталів, що сприяло розвитку інвестиційного клімату Таїланду. Більш того, Рада з інвестицій прийняла заходи по лібералізації інвестування, що означає спрощення процесу капіталовкладень в економіку Таїланду [64].

2.8. Ефективність торгівельної діяльності Таїланду

Ефективність торгової діяльності визначається багатьма різноманітними факторами, не тільки такими як відкритість економіки та зростання експорту, але й факторами, що впливають на це, такими як якість продукції, рівень експортної диверсифікації, конкурентоспроможність та ін. (див. додаток Е). Дуже важливо визначити причини того, чому країна має саме ці показники приросту, що саме вплинуло на це зростання, для того, щоб дати всебічну оцінку подальшим тенденціям розвитку. На додаток, положення країни чи продукції на міжнародному ринку, його зміни протягом часу є дуже добрим показником конкурентоспроможності. Торгова статистика відображає всі ці зміни.

Всі фактори, що впливають на ефективність торгової діяльності, міжнародним центром торгівлі при ЮНКТАД згруповані в 3 групи в рамках індексу ефективності торгової діяльності: загальні дані, показники теперішнього положення країни в світовій торгівлі та показники змін в ефективності екс-

порту за останні декілька років (Додаток Е). Сам індекс ефективності торгівельної діяльності складається з 22 кількісних показників, які й входять до цих трьох груп. Торгова діяльність оцінюється по чотирнадцяти товарним групам, поділення на які виконувалось на основі гармонізованої системи опису товарів Центром міжнародної торгівлі.

Розглянемо таблиці в додатку Е. Аналізуючи першу частину таблиці, можна прийти до висновку, що Таїланд експортує свою продукцію в основному за світовою ціною, маючи конкурентні переваги за рахунок дешевої свіжої продукції, обробленої харчової продукції та текстилю, але товари з деревини, деякі некласифіковані товари обробної промисловості та навіть електронні комплектуючі (найважливіша стаття експорту) виходять на світовий ринок за дорожчою ціною ніж середньосвітова. Це може означати, що товари є більш якісними, що є гарним показником розвитку цих галузей в подальшому, але це може свідчити про завищену собівартість продукції порівняно з іншими виробниками. Цей фактор може стати на шляху до подальшого розвитку цих галузей.

Значення чистого експорту по галузям та порівняння цих значень з іншими країнами показує, що Таїланд займає провідні місця в світі з чистого експорту свіжих продуктів та обробленої харчової промисловості, шкіряних товарів, інформаційних технологій, побутової електроніки, одягу та транспортного обладнання, а також текстилю та некласифікованих товарів обробної промисловості. Це дуже важливий показник місця країни в світовому господарстві, тому що в одній тій самій товарній групі є й багато товарів, що імпортується, і деякі товари, що займають провідні позиції, позиції в експорті. Тому саме цей показник є базовим при визначенні місця в світовому господарстві, і навіть спеціалізації, а не експорт в цілому.

Експорт на душу населення порівняно зі значеннями цього показника в інших країнах, достатньо малий. Окрім інших факторів, це зумовлюється тим, що попри невелику площу, Таїланд має дуже високу чисельність населення, яке складає близько 1% населення світу. Незважаючи на це, Таїланд

має високий рейтинг з цього показника в експорті інформаційних технологій та побутової техніки, що доводить наявність спеціалізації в цій галузі.

Зі значень показника РЗ в таблиці 2 додатку Е можна зробити висновок, що Таїланд, займаючи 22 місце в світовому загальному експорті, займає провідні позиції в експорті свіжої продукції, обробленої харчової продукції, інформаційних технологій та побутової техніки, електронних комплектуючих, транспортного обладнання, одягу, шкіряних товарів. Незважаючи на це, країна не входить в десятку світових лідерів по всім цим групам. Проте цей факт не враховує окремих товарів в групах, таких як рис, кондиціонери, електричні ланцюги і т.п.

Аналізуючи показники диверсифікації експорту можна зробити висновок, що найрозвиненішою галуззю в країні є виробництво текстильної продукції, тому що в цій галузі найбільш диверсифікований експорт. Непоганий рівень розвиненості структури також в хімічній промисловості та основній промисловості, та обробки деревини. Імпортні ринки добре диверсифіковані, тобто країна має достатньо партнерів, щоб не бути залежною від експорту до них, по таким галузям як текстиль, шкіряні товари, неелектричне устаткування, продукція основної промисловості, транспортне обладнання та електронні комплектуючі. Поміж всіма країнами-імпортерами експорт всіх товарних груп Таїланду розподілений досить рівномірно.

Згідно з рейтингами Таїланду по показниках адаптації до світового попиту, країна програє майже по всім галузям (окрім транспортного обладнання), бо виробництво і експорт товарів цих галузей не в змозі пристосуватися до динаміки світового попиту.

2.9. Висновки до другого розділу

1. Після аналізу економічного та експортного потенціалу промисловості найважливішими експортними галузями визначено харчову промисловість, яка включає продукцією з високою доданою вартістю (консервування, замо-

роження), ювелірну, цементну промисловість, працемісткі галузі машинобудування, такі як автомобілебудування, виготовлення високотехнологічної продукції. Якість автомобільних запчастин, виготовлених в Таїланді є найвищою з усіх виробників в АСЕАН, тому попит на них зростатиме.

2. Аналіз економічного та експортного потенціалу сільського господарства, його цінової конкурентоспроможності на світових ринках, показників врожайності та споживання показав, що в сільському господарстві найважливішими експортними товарами є або мають перспективу до розвитку рис, кукурудза, джут, банани, манго, ананаси мандарини, кокоси, арахіс, плоди олійної пальми, маніок, приправи, цукор. Це зумовлюється сприятливим кліматом, який дозволяє досягти великої врожайності цих культур.

3. Визначено, що найважливіше значення в секторі послуг приймає туристична галузь. Вона має високий потенціал внаслідок сприятливого географічного положення країни, кліматичних та природних умов, рекреаційних ресурсів, багатой та цікавої історико-культурної спадщини. Ця сфера залучає велику кількість іноземних інвестицій.

4. Гарний інвестиційний клімат сприяє притоку капіталу в країну і в перспективі не очікується зниження в іноземних інвестиціях. Про це свідчить те, що зовнішній борг складає 900 дол. на людину (світова норма), а також те, що бюджетне сальдо має позитивне значення і країна в змозі виплатити всі борги, укріплюючи довіру іноземних інвесторів і, як наслідок, авторитет її як надійного платника – укріплюється. Для сприяння зростанню інвестицій Таїланду необхідно подолати нестабільну політичну ситуацію в країні, яка розвивається впродовж останніх півроку після виборів прем'єр-міністра.

5. Експорт-орієнтована стратегія країни потребує переорієнтації структури зовнішньої торгівлі Таїланду з примітивних галузей на галузі з високим рівнем доданої вартості. Для досягнення цієї мети тактика країни була розроблена вірно, про що свідчить зміна за останні п'ятнадцять років її спеціалізації з сировинної продукції сільського господарства з низьким рівнем обробки на користь високих технологій та автомобілебудування.

РОЗДІЛ 3. ОЦІНКА МІСЦЯ ТАЙЛАНДУ У СВІТОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ

3.1. Оцінка участі Тайланду у міжнародному поділі праці

Для оцінки місця Тайланду в світовому господарстві, його ролі в міжнародному поділі праці, використаємо формули, вказані в Додатку Б та Таблиці 1.1. Для початку розрахуємо експортну, імпортну та зовнішньоторговельну квоти країни, долю її ВВП в світовому ВВП, а також зробимо прогноз на п'ять років за допомогою формули геометричної прогресії, основаної на темпах приросту показників:

$$U_n = U_1 \times q^{n-1} \quad (19) \quad [5, \text{с. 84}],$$

де U_n - це шукана величина на розрахунковий період, U_1 - вихідне значення, q - темпи приросту у відносних значеннях, n – кількість років.

Таблиця 3.1

Прогноз основних економічних показників Тайланду на 5 років

рік	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2013 (за темпами зростання)	2013 (за лін. трендом)
світовий ВВП (ППС), млрд. дол.	49000	51480	55500	60630	65950	65820	83530,27	84914,29
ВВП (ППС), млрд. дол.	378,94	413,28	445,40	508,80	533,70	553,40	750,96	747,49
% ВВП від світового ВВП	0,77	0,80	0,80	0,84	0,81	0,84	0,90	0,92
Експорт, млрд. дол.	80,32	96,25	110,93	130,78	152,01	177,84	336,01	261,49
Експортна квота	21,20	23,29	24,91	25,70	28,48	32,14	44,92	40,60
Імпорт, млрд. дол.	75,82	94,41	118,18	128,77	140,00	178,66	358,24	258,57
Імпортна квота	20,01	22,84	26,53	25,31	26,23	32,28	48,10	40,48
Зовнішньоторговельна квота	41,20	46,13	51,44	51,01	54,71	64,42	92,70	81,08

Таблиця складена автором за матеріалами: [73, 51].

Розрахунки прогнозу за темпами зростання по вищезазначеній формулі представлені в Додатку К. З таблиці 3.1 та додатку К видно, що тим часом як світовий ВВП збільшується, збільшується й ВВП Тайланду, а доля країни в

світовому ВВП також зростає. В 2007 році доля ВВП збільшилось, тому що світовий ВВП зменшився, а ВВП Таїланду, навпаки, зріс.

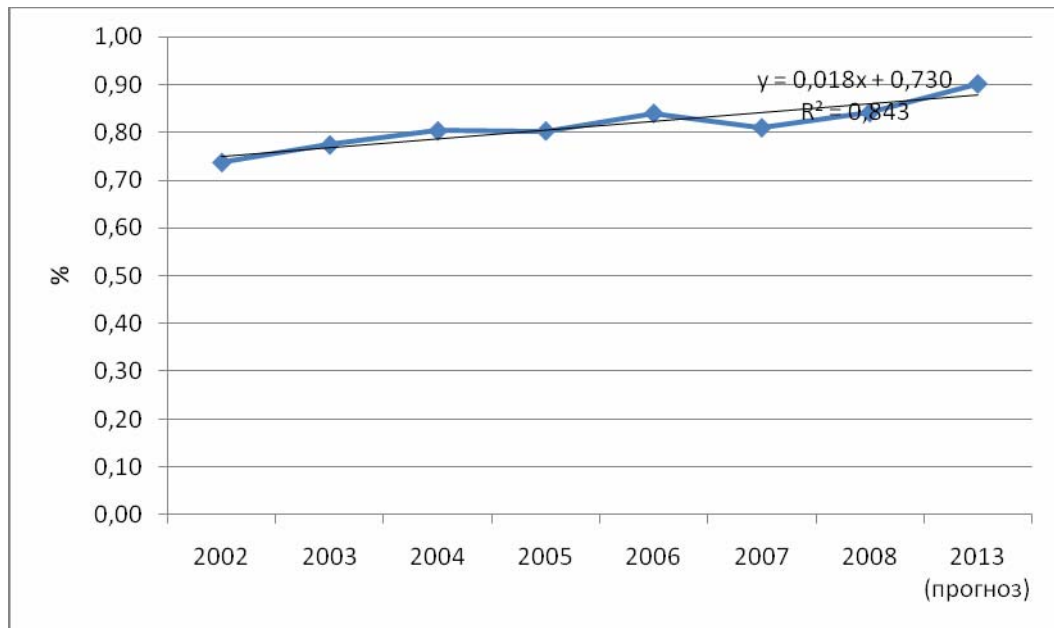

Рис. 3.1. Прогноз долі ВВП Таїланду в світовому ВВП на 5 років

На рисунку 3.1 видно, що доля ВВП Таїланду в світовому ВВП має зростає, що свідчить про тенденцію до більшої інтегрованості країни в світове господарство. Коефіцієнт апроксимації більш 84% свідчить про те, що лінія тренду побудована достовірно, але з невеликими відхиленнями через незначні коливання показника.

Експортна квота кожен рік стабільно зростає на 3-9% в рік. В 2008 році зростання цього показника досягло 12% в рік. Це означає, що значимість експорту для національного господарства зростає швидкими темпами, тому й залежність виробництва національної економіки від збуту своїх товарів на ринках інших країн зростає, ростуть можливості даної країни виробляти певну кількість продукції для продажу на світовому ринку. В той самий час значимість імпорту знижувалась для національної економіки, але в 2008 році імпортна квота виросла майже на 22%. Для виявлення тенденцій використаємо функцію «тенденція» в програмі MS Excel та побудуємо графіки з лініями тренду та рівняннями зросту.

На рисунку 3.2 зображена динаміка експортної, імпоротної та зовнішньоторговельної квот Таїланду. Всі три показники також мають тенденцію до зростання по лінійному тренду. Тенденція зовнішньоторговельної та експортної квоти мають коефіцієнт апроксимації більш ніж 95%, що свідчить про те, що ці два показники рівно та стабільно зростають. Імпортна квота має незначні коливання та майже співпадає з експортною квотою. Доля зовнішньої торгівлі в ВВП загалом зростає швидше ніж доля експорту зокрема і це свідчить про те, що імпорт країни також відіграє значну роль в визначенні її місця в світовому господарстві.

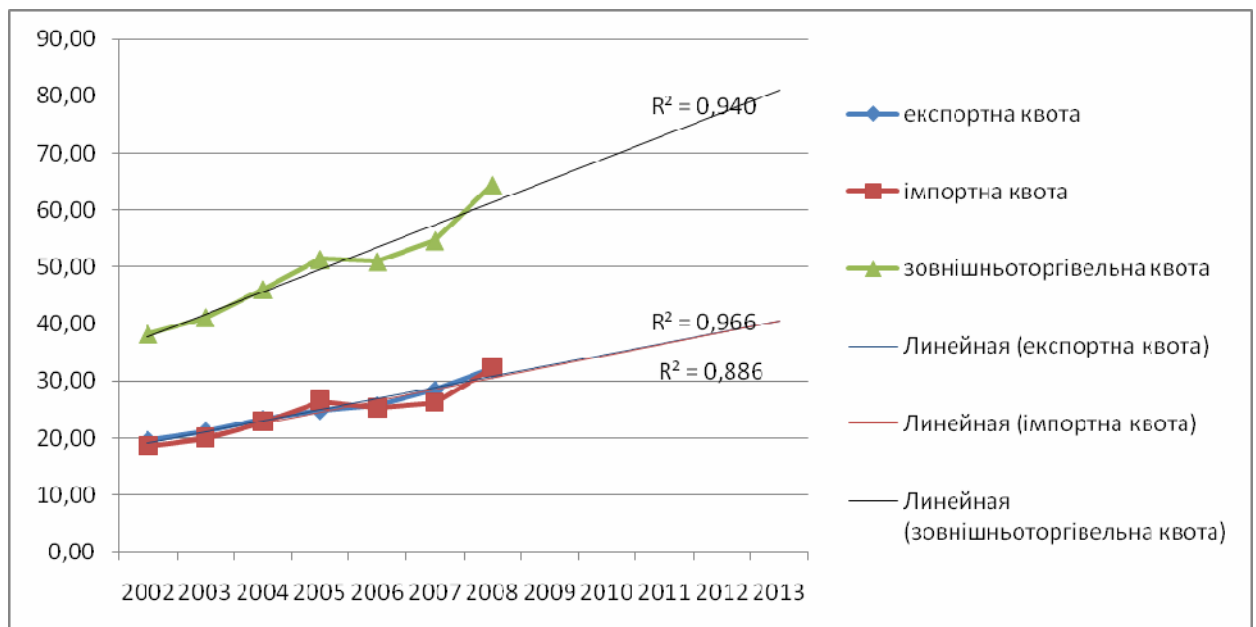

Рис. 3.2. Прогноз зростання зовнішньоторговельної, експортної, імпоротної квот Таїланду на 5 років

На основі даних з таблиці 3.1 стосовно прогнозу показників по темпам зростання, побудуємо графік де буде відображатися динаміка експортної, імпоротної, та зовнішньоторговельної квоти Таїланду до 2013 року. Як і показав попередній прогноз трендовим методом, має місце явна тенденція до зростання квот. Слід відмітити деякі відмінності в обох прогнозах. Прогноз за темпами росту показує більш інтенсивне зростання та вищі значення всіх показників на кінці періоду, що досліджується. Різниця між результатами прогнозів незначна, але вона має значення при дослідженні торговельного сальдо Таїланду. За прогнозом за темпами зростання очікується, що імпортна

квота буде перевищувати експортну на малий відсоток, а за прогнозами лінійного тренду, який виявився досить достовірним для даної країни, імпортна квота буде доівнювати експортній.

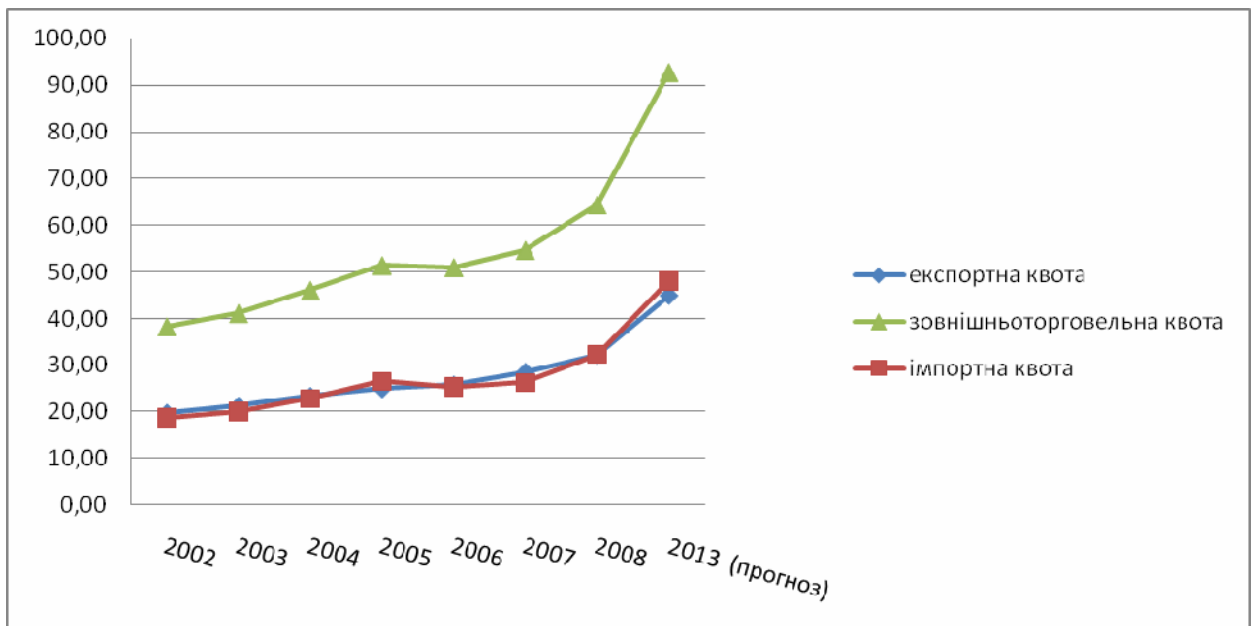

Рис. 3.3. Прогноз експортної, імпоротної та зовнішньо торгівельної квоти Таїланду за темпами приросту на 5 років

Дослідимо це питання більш детально, аналізуючи безпосередньо динаміку та тенденцію показників експорту та імпорту Таїланду. На рисунку 3.4. зображений лінійний тренд зростання експорту та імпорту Таїланду до 2013 року.

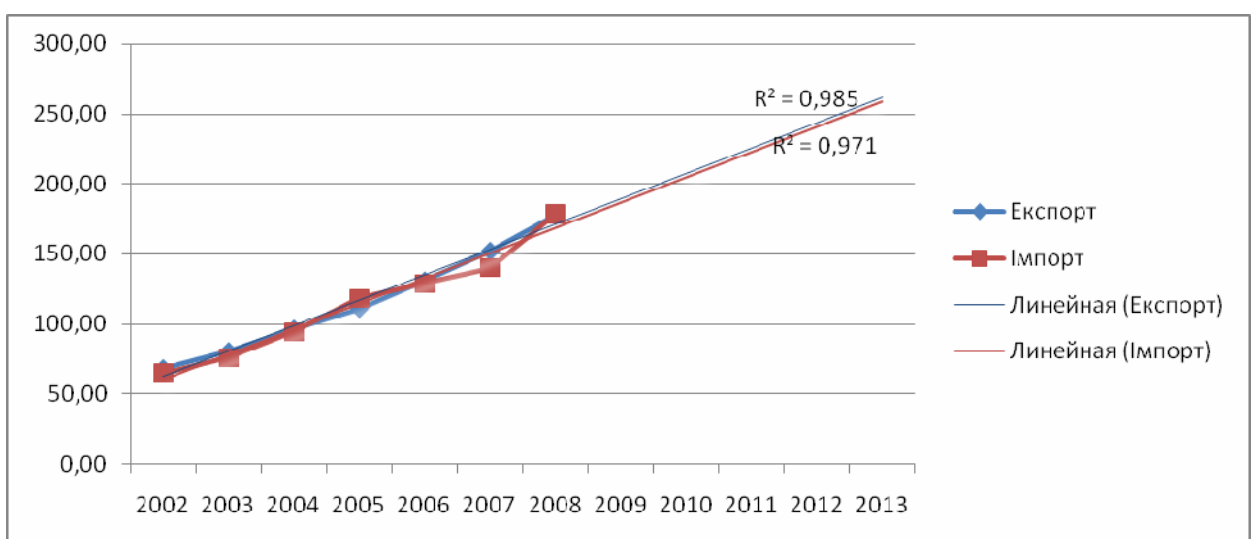

Рис. 3.4. Прогноз зростання експорту та імпорту Таїланду на 5 років

Вискокий коефіцієнт апроксимації тренду до графіку показує, що обидва показники будуть збільшуватись за схожими лінійними тенденціями, при яких експорт буде в малих пропорціях перевищувати імпорт, як і показав проведений нами вище аналіз лінійного тренду квот.

На основі даних з Додатку Л побудуємо таблицю, де буде відображатись динаміка долі різних експортних галузей Таїланду в світовому експорті.

Таблиця 3.2

Доля продукції Таїланду в світовому експорті в 2006 році

Галузь	Експорт, вартість, тис. дол. США	Зростання номін. експорту (% в рік)	Зростання світового експорту (% в рік)	Доля галузі в світовому експорті (% в рік)	Зростання долі в світовому експорті (% в рік)
84-Машинне обладнання	23925765	21,6	14,3	1,53	7,3
85-Електричне та електронне обладнання	23256001	11,9	16,1	1,43	-4,2
87-Транспортні засоби	10093004	35,4	12,8	1,02	22,6
40-Каучук	8778807	30,2	18,4	7,46	11,7
27-Мінеральні палива, масла	6507877	37,5	30,1	0,37	7,4
39-Пластик	6490350	24	17,5	1,69	6,5
16-Продукція обробки м'яса, риби та морепродуктів	3990745	12,9	14,8	13,65	-1,9
71-Перлини, дорогоцінне каміння, метали, монети та ін.	3674974	14,1	18,2	1,56	-4,1
10-Зернові, злаки	2657416	12,4	7,9	5,37	4,5
29-Продукція органічної хімії	2548561	35,2	16,3	0,86	18,9
03-Морепродукти	2182541	7,6	9,8	3,48	-2,3
90-Оптичні та медичні прилади	2162209	15,9	17,4	0,58	-1,5
73-Вироби з заліза та сталі	2149411	29,5	21	1,04	8,5
61-Предмети одягу, аксесуари, в'язані речі	2077522	6,9	12,8	1,43	-6
99-Некласифіковані товари	1664522		21,2	0,52	
62-Предмети одягу, аксесуари, крім в'язаних речей	1523552	2,2	10	0,96	-7,8
72-Залізо та сталь	1500937	26,8	27,1	0,46	-0,3
94-Меблі	1380164	7,5	13	1,01	-5,4
20-Продукти обробки овочів та фруктів	1319388	14,9	13	3,69	1,9
88-Літаки та космічні кораблі	1317744	133,4	8,2	0,75	50

Таблиця складена автором за матеріалами: [57].

На основі цієї таблиці намалюємо діаграму «Динаміка та перспектива», що базується на моделі Бостонської консультативної групи. Розмір кулі пропорційний вартості експорту окремої галузі, а сам графік надає змогу порівняти зростання долі національної продукції в світовому експорті та зростання міжнародного попиту. Малюнок також відображає середнє номінальне зростання світового імпорту за той самий період – близько 4% в рік.

На графіку відображені лише перші 20 товарних груп експорту Таїланду, які складають більше млрд. дол. та складають більше 1% в його загальному експорті, тобто перспективні галузі, тому всі ці групи й знаходяться переважно у верхньому правому квадранті.

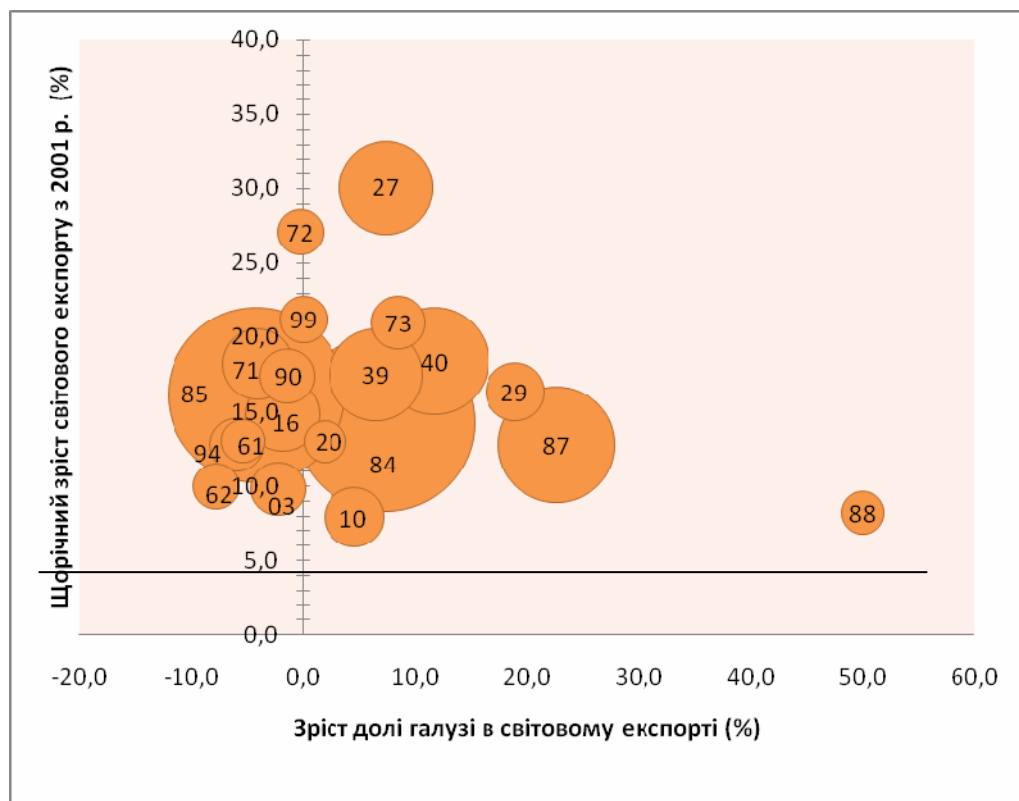

Рис. 3.5. Експорт Таїланду в 2006 р., тис. дол.

Графік динаміки та перспективи [57]

Експорт Таїландом товарних груп направо від вертикальної лінії - лінії постійної долі в світовому експорті - виріс швидше ніж світовий експорт і тому виросла їх доля в світовому експорті. Таким чином, збільшили свою долю в світовому експорті такі галузі як машинне обладнання, каучук та продук-

кція з нього, мінеральні палива та масла, пластик та продукція з нього, зернові (рис 3.5).

Значно збільшили свою долю такі товарні групи як літаки та космічні кораблі, продукція органічної хімії, транспортні засоби, а такі галузі як виробництво з заліза та сталі, продукти обробки овочів та фруктів залишили свою долю на світовому ринку порівняно з 2005 роком незмінною бо вона підвищилася менш ніж на 1%. Експорт цих галузей швидко розвивається та їх доля в експорті зростає швидше ніж світова торгівля загалом. Ці експортні товари показали свою конкурентоспроможність за останні декілька років. Розвиток цих галузей повинен бути спрямований на поширення об'єму пропозиції.

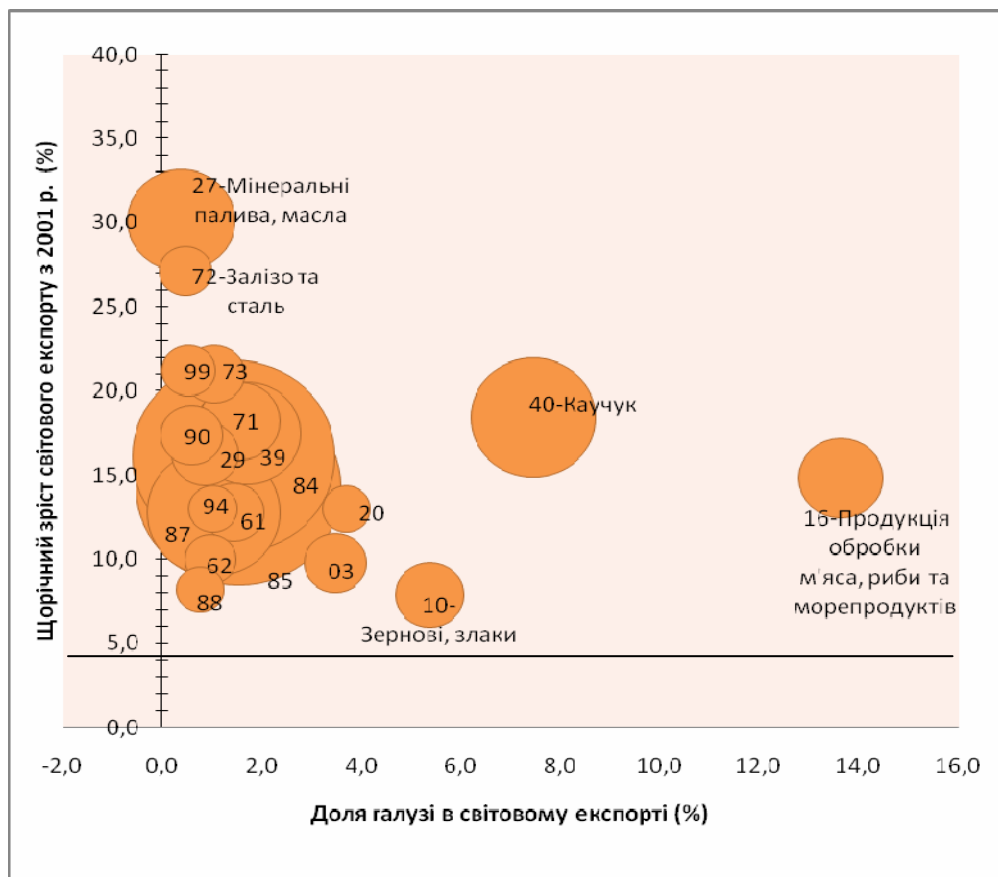

Рис. 3.6. Експорт Таїланду в 2006 р., тис. дол. США. Графік структурної перспективи [57]

Зменшили свою долю в світовому експорті товарні групи наліво від вертикальної лінії, такі як електричне та електронне обладнання, продукція обробки м'яса, риби та морепродуктів, морепродукти, перлини та дорогоцінне каміння, метали, оптичні та медичні прилади, предмети одягу, аксесуари, в'я-

зані речі, меблі залізо та сталь. В той час як світовий попит зростає темпами вище середніх, країна відстає через ці товари. Експорт їх або знизився або зріс на менший відсоток ніж світова торгівля. Як результат, країна втрачає долі в світовому експорті. Для цих галузей важливо усунути причини, що заважають розвиватися їх пропозиції.

Діаграма «структурної перспективи» має таку ж структуру що й діаграма «динаміка та перспектива». Кулі справа від вертикальної вісі – це галузі, на яких країна спеціалізується, тут відображаються галузі, згідно до яких країна має порівняльні переваги за індексом Баласа (Додаток 3, таблиця 3.4). Таким чином, країна спеціалізується на галузях з високими темпами росту.

Дві великі кулі означають, що експорт високо концентрований в таких галузях як електричне та електронне обладнання та машинне обладнання.

3.2. Оцінка народногосподарської спеціалізації Таїланду

Розглянемо динаміку спеціалізації Таїланду в світовому господарстві за десять років. З таблиці 3.3 можна побачити, що за десятирічний період часу Таїланд критично змінив галузі своєї спеціалізації. Ще в 1990 роки країна поставляла на світові ринки продукцію низького рівня технологічної обробки, тобто сировину, а саме сільськогосподарську продукцію, таку як рис, рибу та інші морепродукти, в тому числі й заморожені.

Таблиця 3.3

Спеціалізація Таїланду 1990-2003

1990-1992	2001-2003
Ракоподібні та молюски, свіжі, морожені	Запчастини та обладнання, яке може використовуватися як самостійно так і для машин
Рис	Риба, ракоподібні та молюски
Риба, ракоподібні та молюски.	Натуральний латекс, натуральний каучук та вироби з нього

Таблиця складена автором за матеріалами: [40].

Спеціалізація на експорті морепродуктів цілком зрозуміла, бо маючи високий економічний потенціал для рибної ловлі, країна має змогу поставляти на світові ринки свою сировину, але слід зазначити, що існує тенденція до збільшення експорту продукції з високою доданою вартістю, тобто продукції харчової промисловості. Маючи сприятливе географічне положення та дешеву робочу силу, Таїланд спеціалізується не тільки на експорті сирого каучуку, але й на продукції з нього. Для цього в країні розвивається обробна промисловість з перетворення каучуку в вироби з нього, що вимагає великих потужностей виробництва.

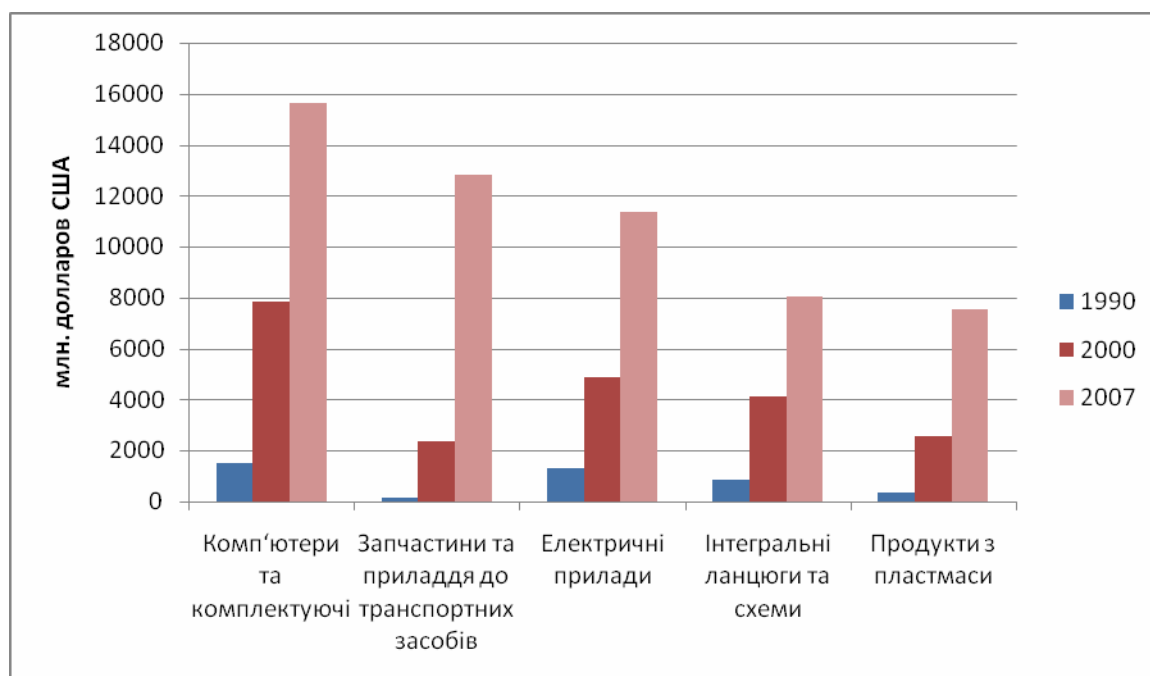

Рис. 3.7. Динаміка зростання експорту основних експортних товарів Таїланду

Розглянемо таблицю 3.4 та додаток 3, де розраховано Індекс Бела Бала-са, за допомогою якого можна визначити, по яким галузям країна має порівняльні переваги.

З таблиць видно, що Таїланд має значні порівняльні переваги в обробки продукції риби, м'яса та морепродуктів, менш значні але не менш важливі переваги в видобутку та обробці каучуку, створенні продукції з нього, в зборі та експорті рису, видобутку та обробці олова, виготовленні продукції з нього, в створенні та експорті борошномельної продукції, в тому числі крохмалю.

Таблиця 3.4

Порівняльні переваги Таїланду (Індекс Баласа), 2006 р.

Галузь промисловості	Експорт, вартість, тис. дол.	Імпорт, вартість, тис. дол.	Сальдо	Доля в загальному експорті (%)	Доля в світовому експорті (%)	Спеціалізація (індекс Баласа)
00 Всі галузі	130580046	128584476	1995570	100	1,09	
16 Продукція обробки морепродуктів	3990745	30514	3960231	3,06	13,65	12,5
40 Каучук	8778807	1080216	7698591	6,72	7,46	6,8
10 Зернові (рис)	2657416	240412	2417004	2,04	5,37	4,9 (23,2)
80 Олово	200100	185078	15022	0,15	5,32	4,9
11 Крохмаль, Борошномельна продукція	458060	147024	311036	0,35	5,11	4,7
20 Продукти обробки овочів	1319388	113897	1205491	1,01	3,69	3,4
03 Риба	2182541	1483078	699463	1,67	3,48	3,2
55 Штапельні тканини	994624	294972	699652	0,76	3,46	3,2
17 Цукор	873842	53007	820835	0,67	2,95	2,7
21 Готова харчова продукція	741749	236590	505159	0,57	2,25	2,1
25 Вапняк та цемент	662473	183322	479151	0,51	2,25	2,1
35 Клей	345745	140601	205144	0,26	2,08	1,9
69 Продукція з кераміки	651027	249512	401515	0,50	1,93	1,8
23 Корм для тварин	601849	821136	-219287	0,46	1,87	1,7
39 Пластик	6490350	4630026	1860324	4,97	1,69	1,6
07 Їстівні овочі та деякі корені та клубні	673175	95109	578066	0,52	1,77	1,6

Таблиця складена автором за матеріалами: [57].

Порівняльні переваги Таїланд також має в наступних галузях: продукція обробки овочів та фруктів, в ловлі риби, ракоподібних, молюсків, їх експорті, в виготовленні ручних штапельних тканин, цукру та кондитерських виробів з цукру, готової харчової продукції, вапняку та цементу. В таких галузях як виготовлення клеїв, продукції з кераміки, корму для тварин, пласти-

ку та експорті овочів та клубневих Таїланд також має порівняльні переваги, які виражаються менш ніж в перших п'яти галузях. Варто зазначити, що значення індексу Баласа подібні до значень показнику долі галузі в світовому експорті, що говорить про близькість сутності показників, і що розрахунки зроблені вірно.

Таблиця 3.5

Індекси спеціалізації Лафая для Таїланду, 2006 р.

Галузь промисловості	Експорт, вартість, тис. дол.	Доля в загальному експорті (%)	Доля в світовому експорті (%)	Кількість світових експортерів	Вклад в торговий баланс	І Лафая
00 Всі галузі	130580046	100	1,09	200		
40 Каучук	8778807	6,72	7,46	135	37	2,85
87 Транспортні засоби	10093004	7,73	1,02	164	29	2,31
84 Машинне обладнання	23925765	18,32	1,53	147	27	2,30
16 Продукція обробки морепродуктів	3990745	3,06	13,65	134	19	1,46
10 Зернові (Рис)	2657416	2,04	5,37	114	12	0,89
61 Одяг, аксесуари, в'язані речі	2077522	1,59	1,43	120	10	0,73
39 Пластик	6490350	4,97	1,69	147	9	0,72
62 Одяг, аксесуари, крім в'язаних речей	1523552	1,17	0,96	129	7	0,51
20 Продукція обробки фруктів	1319388	1,01	3,69	120	6	0,45
94 Меблі	1380164	1,06	1,01	110	5	0,41
64 Взуття	932932	0,71	1,25	98	4	0,30
17 Цукор	873842	0,67	2,95	60	4	0,30
03 Морепродукти	2182541	1,67	3,48	72	3	0,27

Таблиця складена автором за матеріалами: [57].

Тепер обчислимо індекс Лафая. З таблиці 3.5 та додатку И видно, що деякі галузі, що не мають порівняльних переваг, є міжнародноспеціалізованими. Це такі галузі, як виробництво меблів, взуття, транспортних засобів, машинного обладнання, зокрема машин автоматичної обробки даних кондиціонерів, одягу. Деякі галузі, навпаки, мають порівняльні переваги але за

індексом Лафая спеціалізація в цих галузях не виявлена. Це такі галузі як олово, борошномельна продукція, зроблені вручну штапельні тканини.

Слід зазначити, що всі вищеназвані галузі займають долю, більш ніж 1% в світовому експорті, що свідчить про те, що вони є міжнародноспеціалізованими (Додаток Б). Але цікаво відмітити, що в той час як галузі займають малий відсоток в експорті країни, вони можуть займати значну частину світової торгівлі, як наприклад, продукція обробки морепродуктів займає майже 14% світової торгівлі, а доля в національному експорті складає лише 3%, вироби з цукру та цукор як сировина не займають значної долі в експорті країни, але за коефіцієнтом відносної спеціалізації (Додаток Б) складають майже 3% світової торгівлі. Така сама ситуація в таких галузях, як виробництво взуття, борошномельної продукції, виробництво ручних штапельних тканин, готової харчової продукції, вапняку, цементу, клею, продукції з кераміки, корма для тварин, овочів та клубневих, бавовни, годинників, шкіри та олова, яке займає лише 0,15% в національному експорті, але в світовій торгівлі його доля складає більш ніж 5%.

Ще один розрахований нами коефіцієнт, що є індикатором спеціалізації, за формулою (8), також має свою специфіку в отриманих значеннях. З додатку Ж видно, що найвищу ступінь спеціалізації має виробництво електричного та електронного обладнання, з яких найбільша спеціалізація виявлена в виробництві електронних частин обладнання (8% в світовій торгівлі), телеприймачів та подібних товарів, не поступається в рівні спеціалізації й виробництво пластику та продукції з нього, наприклад, полімерів з етилену, полієфіру та силікону (5,6% світового експорту). Стабільно займає своє місце оброблена м'ясна та рибна продукція (16% світового експорту), виробництво ювелірних виробів (4,5% світового експорту), оброблена продукція з каучуку, така як нитки, мотузки, шини та прилади для фармацевтики (майже 20% в світовій торгівлі), спеціалізація має місце й для сирого каучуку, але доля необробленої сировини в експорті дедалі падає. Проте найважливіший для експорту товар сільського господарства – рис – все ще займає видне місце в спеціалізації

країни, займаючи одночасно 25% світового експорту. Втрачає свою важливість і експорт олова. Але підвищують свій рівень спеціалізації такі товари як, кондиціонери, запчастини до мотоциклів та велосипедів, пральні машини, оптичне обладнання. Всі ці товари займають близько 5-6% світового експорту. Інші товари (див. Додаток Ж) також займають своє місце в спеціалізації країни, але їх частка не така значна як частка вищезазначеної продукції.

Таблиця 3.6

Спеціалізація послуг Таїланду, 2006 р.

Сектор	Експорт, вартість, млрд. дол.	Імпорт, вартість, млрд. дол.	Чистий обсяг торгівлі, вартість, млрд. дол.	Доля в нац. Експорті	Доля в світі	Індекса Басала	ВТБ	К. спец.	І Лафая
Послуги та товари	155,217	161,426	-6,209						
Послуги	24,636	32,841	-8,205	15,87	0,17	1	-34,24	2,50	-2,24
Транспортні послуги	5,377	16,309	-10,932	3,46	0,19	0,96	-50,83	3,66	-3,32
Туризм	13,393	4,598	8,795	8,63	2,11	2,04	44,26	2,97	2,89
Інші послуги	5,866	1,1933	-6,067	3,78	0,78	0,47	-27,66	1,61	-1,81

Таблиця складена автором за матеріалами: [73].

Окремо слід розглянути спеціалізацію послуг. З таблиці 3.6 видно, що послуги займають майже 16% загального експорту країни, з яких 8,6% займає туризм зокрема. Порівнюючи значення експорту товарів та експорту товарів та послуг разом, можна прийти до висновку, що високий рівень імпорту послуг створює від'ємне сальдо для країни в цілому. Лише доходи від туризму приносять близько 9 млрд. дол. до державного бюджету.

Порівнюючи всі розраховані нами коефіцієнти для сектору послуг, можна зробити висновок, що з усіх галузей даного сектору виділяються лише послуги туризму, експорт яких складає 2,11% світового експорту цього виду послуг, країна також має значні порівняльні переваги в цій галузі. Коефіцієнт спеціалізації та показник вкладу в торгівельний баланс Лафая показують, що країна спеціалізується на всіх видах послуг, а транспортні послуги по коефіцієнту спеціалізації навіть перевищують важливість туризму.

3.3. Оцінка конкурентоспроможності та SWOT-аналіз Таїланду

Для оцінки конкурентоспроможності Таїланду використаємо Глобальний індекс конкурентоспроможності (ГІК), розроблений Всесвітнім економічним форумом. Для того щоб проаналізувати цей показник в зв'язку з його специфікою його необхідно розглянути невідривно від показників інших країн, тобто в рейтингу. Для побудови всебічного уявлення про становище країни потрібно проаналізувати всі дванадцять складових ГІК та порівняти їх становище з іншими країнами, тобто всі складові оцінювати в рейтингу. Проаналізуємо Додаток Д. Таблиці показують, які складові є конкурентними перевагами Таїланду, а які є явними недоліками.

На основі цих таблиць та додаткової літератури проведемо SWOT-аналіз країни, виявляючи переваги країни, її недоліки з точки зору конкурентоспроможності, а також на основі складових конкурентоспроможності виявимо основні можливості та загрози для Таїланду (таблиця 3.7).

Таким чином, недоліками Таїланда для успішної конкуренції на зовнішньому ринку є низький рівень ефективності функціонування державних і приватних установ, невисокий рівень розвиненості телекомунікаційної системи, низький рівень системи охорони здоров'я та недостатній рівень освіти, недостатньо стабільна макроекономічна та політична ситуація, корупція, бюрократія, відносно низька технологічна готовність та низький рівень інновацій, низький рівень економічної свободи та свободи преси, спад конкурентоспроможності легкої та електронної промисловості, погіршення бізнес клімату через його тісний зв'язок з політичним світом.

Можливості для країни полягають в таких факторах як швидке впровадження науково-технічних розробок; розвиток внутрішнього ринку країни; міжнародна, міжрегіональна та транскордонна співпраця; Удосконалення бізнесу, Удосконалення інфраструктури, Розвиток сфери послуг, зокрема туризму на основі гарного географічного положення, Швидкий розвиток харчової промисловості, Залучення іноземних інвестицій. Ці позитивних тенденцій і

явищ зовнішньої середовища можуть призвести до покращення конкурентоспроможності Таїланду серед інших країн світу, а також призвести до вищих показників розвитку.

Таблиця 3.7

SWOT-аналіз Таїланду

Переваги	Недоліки
<ul style="list-style-type: none"> • Високий рівень економічної диверсифікації: від сільського господарства до високо-технологічної промисловості • Найвищі в Азії витрати на освіту • Висока доля накопичення капіталу • Поліпшення фін. спроможності в приватному і державному секторах • Гарне географічне положення • Країна розвиває демократію • Якість транспортної інфраструктури • Ефективна система оподаткування • Легкість ведення бізнесу • Висока ступінь орієнтованості на клієнта на товарному ринку • Ефектність на ринку праці в відносинах робітник-роботодавець • Відносно високий рівень соціальних витрат на підприємствах • Стійкість індексу працевлаштування • Низький рівень втечі мозків • Високий рівень захисту інвесторів • Великий розмір внутрішнього та зовнішнього ринку 	<ul style="list-style-type: none"> • Низький рівень ефективності функціонування державних і приватних установ • Невисокий рівень розвиненості телекомунікаційної системи. • Низький рівень системи охорони здоров'я та недостатній рівень освіти. • Недостатньо стабільна макроекономічна та політична ситуація • Корупція • Бюрократія • Відносно низька технологічна готовність та низький рівень інновацій. • Низький рівень економічної свободи та свободи преси • Спад конкурентоспроможності легкої та електронної промисловості • Погіршення бізнес клімату через його тісний зв'язок з політичним світом •
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> • швидке впровадження науково-технічних розробок; • розвиток внутрішнього ринку країни; • міжнародна, міжрегіональна та транскордонна співпраця; • Удосконалення бізнесу • Удосконалення інфраструктури • Розвиток сфери послуг, зокрема туризму на основі гарного географічного положення • Швидкий розвиток харчової промисловості. • Залучення іноземних інвестицій 	<ul style="list-style-type: none"> • зниження обсягів видобутку природних ресурсів через виснаження родовищ; • висока конкурентна позиція центрального регіону у сферах вищої освіти, науки, залучення іноземного капіталу, міжнародної співпраці і отримання донорських коштів; • негативні демографічне становище – висока густота населення в деяких регіонах, високий рівень зростання населення; • повільні соціально-економічні зміни у сільській місцевості; • загроза стихійних лих • політичні повстання

Таблиця складена автором за матеріалами: [55, 45, 71].

Порівняно з іншими країнами світу, Таїланд має наступні переваги, які відіграють свою роль в визначенні конкурентоспроможності країни на світовому ринку: високий рівень економічної диверсифікації: від сільського господарства до високотехнологічної промисловості, найвищі в Азії витрати на освіту, висока доля накопичення капіталу, поліпшення фінансової спроможності в приватному і державному секторах, гарне географічне положення, країна розвиває демократію, якість транспортної інфраструктури, ефективна система оподаткування, легкість ведення бізнесу, висока ступінь орієнтованості на клієнта на товарному ринку, ефектність на ринку праці в відносинах робітник-роботодавець, відносно високий рівень соціальних витрат на підприємствах, стійкість індексу працевлаштування, низький рівень втечі мозків, високий рівень захисту інвесторів, великий розмір внутрішнього та зовнішнього ринку.

Рис. 3.8. Найбільш негативні фактори, що перешкоджають розвитку бізнесу в Таїланді, 2007-2008 [71]

Загрозами для країни є зниження обсягів видобутку природних ресурсів через виснаження родовищ, висока конкурентна позиція центрального регіону у сферах вищої освіти, науки, залучення іноземного капіталу, міжнародної співпраці і отримання донорських коштів; негативні демографічне становище – висока густота населення в деяких регіонах, високе зростання населення;

повільні соціально-економічні зміни у сільській місцевості; загроза стихійних лих, політичні повстання. Саме ці негативні тенденції і явища можуть призвести до значного падіння Таїланду в рейтингу конкурентоспроможності а також стати на шляху його успішного розвитку, якщо буде відсутня відповідна реакція країни на їх усунення.

В 2008 р. Глобальний індекс конкурентоспроможності Таїланду 4,60 з 7ми що ставить його на 34 в світі по конкурентоспроможності. Порівняно з 2007 р, показник зменшився, рейтинг впав з 28 місця (значення ідексу – 4,7) в світі. Це зумовлено зокрема погіршенням політичної стабільності в країні.

Рис. 3.8 показує за значимістю основні проблеми Таїланду на шляху до зростання конкурентоспроможності а також до розвитку бізнесу та інвестиційної привабливості країни.

Рис. 3.9. Складові конкурентоспроможності як фактор впливу на рівень економічного розвитку країни [71]

На даному етапі розвитку, по Майклу Портеру (таблиця 1.3), Таїланд з ВВП по ППС на душу населення 8500 дол. США, а в зіставних цінах - 4099 (таблиця 2.1), зараз знаходиться на 2й стадії розвитку та представляє собою орієнтовану на ефективність економіку (Рис. 3.9).

Це означає, що подальший економічний розвиток залежить більшою частиною від ефективності, тобто необхідно впроваджувати більш ефективні виробничі процеси й підвищувати якість продукції. На цьому етапі підвищення рівня конкурентоспроможності більшою мірою залежить від якості вищої освіти й професійної підготовки, ефективного ринку товарів і послуг, добре функціонуючого ринку праці, розвиненості фінансового ринку, здатності впроваджувати новітні технології і розмірів внутрішнього й зовнішнього ринків. З таблиць в Додатку Д видно, що Таїланд має перспективи для розвитку цих показників та по деяким з них вже займає видні позиції в світі.

На 40% все ж економічне зростання на даному етапі розвитку залежить і від базових факторів, забезпеченості ресурсами, робочою силою, від стабільного функціонування державних і приватних установ, інфраструктури, макроекономічної стабільності, а також від здорової й освіченої робочої сили. Як ми бачимо з таблиць в Додатку Д та рисунку 3.6 саме ці базові фактори і є перешкодами в розвитку Таїланду. Тільки на 10% на даному етапі розвиток країни, що розглядається, залежить від впровадження інновацій.

3.4. Оцінка тенденцій ефективності торгової діяльності

Зростання чи падіння експорту окремої продукції завжди супроводжується більш глибокими змінами на макро- чи мікроекономічному рівні. Крім того, на експорт можуть впливати різноманітні ефекти, такі як здатність адаптувати продукцію до вимог та динаміки світового попиту, товарна та географічна спеціалізація, конкурентоспроможність. В своїй оцінці ми оглянемо ці чотири ефекти, які при інших рівних умовах впливають певним чином на динаміку експорту тієї чи іншої товарної групи. Як і при аналізі ефективності торгівельної діяльності, розглянемо чотирнадцять груп товарів за класифікацією Центру міжнародної торгівлі при ЮНКТАД.

З таблиці видно, що конкурентоспроможність тайської свіжої продукції, обробленої харчової продукції, тайських шкіряних товарів та одягу на імпор-

тних ринках знизилась. Зважаючи на те, що ціни майже на всю цю продукцію відповідають середнім світовим чи навіть нижче їх, можна зробити висновок, що негативний ефект зумовлений менш якісною продукцією порівняно з країнами-конкурентами на імпортерних ринках, якими виступають Китай та В'єтнам в експорті одягу.

Таблиця 3.8

Вплив різних ефектів на зовнішню торгівлю Таїланду, 2006 р.

Показник		Ефект конкурентоспроможності, в рік (%)	Первісна географічна спеціалізація, в рік (%)	Первісна спеціалізація на товарах, в рік (%)	Ефект адаптації, в рік (%)
Свіжі продукти	Величина	-0,0196	0,0029	0,0379	0,0115
	Рейтинг (з 181)	122	88	22	63
Оброблена харчова продукція	Величина	-0,0007	-0,0045	0,0038	-0,0023
	Рейтинг (з 159)	75	104	66	75
Товари з деревини	Величина	0,0053	-0,0019	0,0101	0,0073
	Рейтинг (з 144)	56	101	55	43
Текстиль	Величина	0,0069	0,008	0,0163	-0,0122
	Рейтинг (з 126)	49	51	39	83
Хімічна продукція	Величина	0,0436	0,0093	0,0183	0,005
	Рейтинг (з 147)	35	63	45	67
Шкіряні товари	Величина	-0,0452	-0,0062	0,0044	-0,0108
	рейтинг (з 115)	82	92	42	79
Продукція основної промисловості	Величина	0,0204	0,0001	-0,031	0,01
	Рейтинг (з 144)	53	83	117	51
Неелектричне устаткування	Величина	0,0481	0,0034	-0,0093	0,0032
	Рейтинг (з 140)	43	65	109	39
Інформаційні технології та побутова електроніка	Величина	0,0361	-0,0182	-0,0208	0,0048
	Рейтинг (з 107)	37	94	73	37
Електронні комп'ютери	Величина	0,009	-0,0019	-0,0062	-0,0009
	Рейтинг (з 119)	55	80	79	50
Транспортне обладнання	Величина	0,214	0,0184	-0,0052	0,0372
	Рейтинг (з 126)	24	62	90	27
Одяг	Величина	-0,0242	-0,0122	0,0127	-0,0163
	Рейтинг (з 124)	59	84	31	83
Інші товари обробної промисловості	Величина	0,0051	-0,008	-0,0133	0,0098
	Рейтинг (з 145)	54	104	108	43
Корисні копалини	Величина	0,0267	0,049	-0,0394	-0,0275
	Рейтинг (з 156)	52	30	107	108

Таблиця складена автором за матеріалами: [57].

Стосовно харчової продукції дуже важко виділити конкурентів через відсутність детальнішої класифікації по товарах.

Значно покращилась конкурентоспроможність на імпорتنих ринках транспортного обладнання, менше, але все ж таки позитивно вплинула на експорт, конкурентоспроможність хімічної промисловості та інформаційних технологій та побутової електроніки. Для інших товарів ефект конкурентоспроможності також позитивний, але незначний.

Через зміни в країнах-імпортерах тайської продукції, їх долі на світовому ринку, постраждали харчова промисловість, експорт товарів з деревини, шкіри, одягу, а також інформаційних технологій, побутової електроніки та електронних комплектуючих. Це означає, що країна не стабільно закріпилась на ринках країн, що імпортують дану продукцію. Всі інші галузи займають достатньо стабільну позицію в імпорті країн-партнерів Таїланду, і зміни в імпорті можуть лише позитивно вплинути на експорт за збільшити його.

Позитивний чи негативний ефект від первісної товарної спеціалізації для країни залежить від того, які зміни відбуваються в країнах-імпортерах на світових ринках та як при цьому змінюється доля продукції, яку займають товари країни-експортера в галузевому імпорті країни-партнера і яку долю займають товарні групи країни-експортера в загальному імпорті країни-партнера. Показник більш виражає правильну реакцію країни-експортера на зміни в країнах-імпортерах, яка в подальшому призведе до зросту експорту даної галузі. Таким чином, Таїланд має негативні тенденції за цим показником, тобто зменшує свій експорт, коли імпортні ринки зростають чи збільшує свій експорт, коли імпортні ринки зменшуються по таким галузям як продукція основної промисловості, неелектричне устаткування, інформаційні технології та побутова електроніка, електронні комплектуючі, транспортне обладнання, інші товари обробної промисловості, корисні копалини. По іншим товарним групам ефект позитивний.

Подібно розшифровується і індекс адаптації. Таким чином, Таїланд здатен пристосувати до вимог світового попиту наступні товари: свіжі продукти,

товари з деревини, хімічна продукція, продукція основної промисловості, неелектричне устаткування, інформаційні технології та побутова електроніка, транспортне обладнання, некласифіковані товари обробної промисловості.

Аналізуючи всі чотири показники разом для всіх груп, можна зробити висновок, що добре тримається в своїй експортній позиції та має тенденцію до зросту хімічна продукція, текстиль, товари з деревини, транспортне обладнання, продукція основної промисловості, неелектричне устаткування. Інші товари в значній мірі підлягають коливанням різних ефектів та тримаються на ринках нестабільно, незважаючи на високий рівень спеціалізації.

3.5. Висновки до третього розділу

1. В результаті розрахунків головних показників місця Таїланду в міжнародному поділі праці виявлено, що за останні сім років зовнішньоекономічна квота Таїланду зросла з 38% до 64%, а експортна квота виросла з 19,7% до 32,1%, що свідчить про зростання рівня відкритості економіки Таїланду та його ролі у світовому господарстві. Трендові моделі прогнозу місця Таїланду в світовому господарстві по основним показникам на п'ять років показали, що зростання буде прямувати по лінійним трендам.

2. Найбільш концентрований експорт в таких галузях як електричне та електронне обладнання, машинне та транспортне обладнання, тому що їх сумарна доля в загальному експорті складає близько 44%. Це вказує на залежність країни від своїх поставок цієї продукції на зовнішні ринки.

3. Аналіз географічної структури торгівлі показав, що географічно експорт Таїланду достатньо диверсифікований. Найбільша концентрація зовнішньоторговельної діяльності припадає на США, Японію та Китай, що свідчить про залежність Таїланду від політичних та зовнішньоекономічних відносин з цими країнами.

4. Аналіз динаміки розвитку галузей Таїланду порівняно з темпами світового зростання експорту за моделлю БКГ показав, що Таїланду необхідно

поширювати об'єми пропозиції машинного обладнання, транспортних засобів, літаків та космічних кораблів, продукції з каучуку, пластику, мінеральних палив та масел, рису, продукції органічної хімії, виробів з заліза та сталі, продуктів обробки овочів та фруктів, тому що доля їх в світовому експорті зростає швидше ніж світова торгівля загалом.

5. Аналіз моделі БКГ для передових експортних галузей Таїланду також показав, що країні необхідно усунути причини, що заважають розвиватися пропозиції на світовий ринок таких товарів: електричне та електронне обладнання, продукція обробки м'яса, риби та морепродуктів, перлини та дорогоцінне каміння, оптичні та медичні прилади, одяг, меблі, залізо та сталь, тому що в той час як світовий попит зростає темпами вище середніх, країна відстає від вимог попиту та через ці товари та втрачає долі в світовому експорті.

6. Обчислення індексу порівняльних переваг Баласа для кожної галузі показало, що порівняльні переваги Таїланд має в експорті продукції обробки овочів та фруктів, риби, ракоподібних, молюсків, ручних штапельних тканин, цукру та кондитерських виробів, готової харчової продукції, вапняку та цементу, бо для всіх цих галузей індекс Баласа визначений більше ніж одиниця. В таких галузях як виготовлення клеїв, продукції з кераміки, корму для тварин, пластику та експорті овочів та клубневих Таїланд також має порівняльні переваги, але вони виражаються менш ніж в перших п'яти галузях.

7. Обчислення індексу міжнародної спеціалізації Лафая показало, що міжнародноспеціалізованими окрім перелічених в пункті 6 є такі галузі як виробництво меблів, взуття, транспортних засобів, машинного обладнання, зокрема машин автоматичної обробки даних та кондиціонерів, одягу. Деякі галузі, навпаки, мають порівняльні переваги але за індексом Лафая спеціалізація в цих галузях не виявлена. Це такі галузі як олово, борошномельна продукція, зроблені вручну штапельні тканини.

8. Обчислення коефіцієнту спеціалізації та долі галузей в світовому експорті показало, що найвищу ступінь спеціалізації має виробництво елект-

ричного та електронного обладнання, з яких найбільша спеціалізація виявлена в експорті електронних частин обладнання (8% світового експорту), телеприймачів, виробництві пластику та продукції з нього, такої як полімери з етилену, поліефір та силікон (5,6%), обробленої м'ясної та рибної продукції (16%), виробництві ювелірних виробів (4,5%), обробленої продукції з каучуку, такої як нитки, мотузки, шини та прилади для фармацевтики (20%), рис (25%), олово (6%). Підвищують свій рівень спеціалізації кондиціонери, запчастини до мотоциклів та велосипедів, пральні машини, оптичне обладнання.

9. Торгівля послугами приносить Таїланду негативне торговельне сальдо. Хоча туристична галузь приносить близько 8% до ВВП та є міжнародно-спеціалізованою, доходи перекриваються імпортом фінансових, ділових та професійних послуг, які країна імпортує, перебуваючи на шляху швидкої індустріалізації.

10. Аналізуючи ефекти конкурентоспроможності, первісної географічної та товарної спеціалізації та адаптації, можна зробити висновок, що добре тримається в своїй експортній позиції та має тенденцію до зросту хімічна продукція, текстиль, товари з деревини, транспортне обладнання, продукція основної промисловості, неелектричне устаткування. Інші експортні товари в значній мірі підлягають коливанням різних ефектів та тримаються на ринках нестабільно, незважаючи на високий рівень спеціалізації деяких з них.

11. Зараз Таїланд знаходиться на стадії орієнтованої на ефективність економіки. В зв'язку з цим подальший економічний розвиток країни залежить більшою мірою від ефективності, тобто від впровадження більш ефективних виробничих процесів та підвищення якості продукції.

12. SWOT-аналіз Таїланду показав, що для підвищення рівня конкурентоспроможності країни перш за все необхідно врегулювати політичну нестабільність, підвищити ефективність державної політики та ефективність функціонування державних, приватних установ та інфраструктури, підвищити якість вищої освіти й професійної підготовки, рівень охорони здоров'я, розвивати фінансовий ринок і впроваджувати новітні технології.

ВИСНОВКИ

1. Роль країни в світовому господарстві певним чином залежить від її участі в міжнародному поділі праці, учасниками якого є практично всі країни світу. Він передбачає сталу концентрацію виробництва продукції в окремих країнах та приймає дві форми – спеціалізацію та кооперацію.

2. Для визначення спеціалізації країни необхідно обчислити такі показники: коефіцієнт спеціалізації, питома вага експорту галузі в вартості національного та світового експорту, темпи росту галузі в порівнянні з середньосвітовими темпами росту цієї галузі, експортна, імпортна і зовнішньоторговельна квоти, індекс порівняльних переваг Баласа, індекс спеціалізації Лафая, а також внесок галузі в торговельний баланс країни.

3. Оцінка ефективності торговельної діяльності за формулою індексу ефективності торговельної діяльності за методикою Центру міжнародної торгівлі ЮНКТАД/ВТО надає змогу виявити перспективність виробництва товарів цієї чи іншої галузі на експорт, враховуючи такі фактори як конкурентоспроможність продукції країни на світових ринках, здатність пристосуватися до вимог світового попиту та інші.

4. Після аналізу економічного та експортного потенціалу промисловості найважливішими експортними галузями визначено харчову промисловість, яка включає продукцією з високою доданою вартістю (консервування, замороження), ювелірну, цементну промисловість, працемісткі галузі машинобудування, такі як автомобілебудування, виготовлення високотехнологічної продукції. Приймаючи до уваги те, що якість автомобільних запчастин, виготовлених в Таїланді є найвищою з усіх виробників в АСЕАН, попит на них зростатиме.

5. Аналіз економічного та експортного потенціалу сільського господарства, його цінової конкурентоспроможності на світових ринках, показників врожайності та споживання показав, що в сільському господарстві найважливішими експортними товарами є або мають перспективу до розвитку рис,

кукурудза, джут, банани, манго, ананаси мандарини, кокоси, арахіс, плоди олійної пальми, маніок, приправи, цукор. Це зумовлюється сприятливим кліматом, який дозволяє досягти великої врожайності цих культур.

6. Визначено, що найважливіше значення в секторі послуг приймає туристична галузь. Вона має високий потенціал внаслідок сприятливого географічного положення країни, кліматичних та природних умов, рекреаційних ресурсів, багатой та цікавої історико-культурної спадщини. Ця сфера залучає велику кількість іноземних інвестицій.

7. Гарний інвестиційний клімат сприяє притоку капіталу в країну і в перспективі не очікується зниження в іноземних інвестиціях. Про це свідчить те, що зовнішній борг зараз складає 900 дол. на людину, тобто світова норма, а також те, що бюджетне сальдо загалом має позитивне значення і країна в змозі виплатити всі борги, укріплюючи довіру іноземних інвесторів і як наслідок, авторитет її як надійного платника – укріплюється. Для сприяння зростанню інвестицій Таїланду необхідно подолати нестабільну політичну ситуацію в країні, яка розвивається впродовж останніх півроку після виборів прем'єр-міністра.

8. Експорт-орієнтована стратегія країни потребує переорієнтації структури зовнішньої торгівлі Таїланду з примітивних галузей на галузі з високим рівнем доданої вартості. Для досягнення цієї мети тактика країни була розроблена вірно, про що свідчить зміна за останні п'ятнадцять років її спеціалізації з сировинної продукції сільського господарства з низьким рівнем обробки на користь високих технологій та автомобілебудування.

13. В результаті розрахунків головних показників місця Таїланду в міжнародному поділі праці виявлено, що за останні сім років зовнішньоекономічна квота Таїланду зросла з 38% до 64%, а експортна квота виросла з 19,7% до 32,1%, що свідчить про зростання рівня відкритості економіки Таїланду та його ролі у світовому господарстві. Трендові моделі прогнозу місця Таїланду в світовому господарстві по основним показникам на п'ять років показали, що зростання буде прямувати по лінійним трендам.

9. Визначено, що найбільш концентрований експорт в таких галузях як електричне та електронне обладнання, машинне та транспортне обладнання, тому що їх сумарна доля в загальному експорті складає близько 44%. Це вказує на залежність країни від своїх поставок цієї продукції на зовнішні ринки.

10. Аналіз географічної структури торгівлі показав, що географічно експорт Таїланду достатньо диверсифікований. Найбільша концентрація зовнішньоторговельної діяльності припадає на США, Японію та Китай, що свідчить про залежність Таїланду від політичних та зовнішньоекономічних відносин з цими країнами.

11. Аналіз динаміки розвитку галузей Таїланду порівняно з темпами світового зростання експорту за моделлю БКГ показав, що Таїланду необхідно поширювати об'єми пропозиції машинного обладнання, транспортних засобів, літаків та космічних кораблів, продукції з каучуку, пластику, мінеральних палив та масел, рису, продукції органічної хімії, виробів з заліза та сталі, продуктів обробки овочів та фруктів, тому що доля їх в світовому експорті зростає швидше ніж світова торгівля загалом.

12. Аналіз моделі БКГ для передових експортних галузей Таїланду також показав, що країні необхідно усунути причини, що заважають розвиватися виробництву та пропозиції на світовий ринок таких товарів як електричне та електронне обладнання, продукція обробки м'яса, риба та морепродукти, перлини та дорогоцінне каміння, оптичні та медичні прилади, одяг, меблі, залізо та сталь, тому що в той час як світовий попит зростає темпами вище середніх, країна відстає від вимог попиту та через ці товари та втрачає долі в світовому експорті.

13. Обчислення індексу порівняльних переваг Баласа для кожної галузі показало, що порівняльні переваги Таїланд має в експорті продукції обробки овочів та фруктів, риби, ракоподібних, молюсків, в виготовленні ручних штапельних тканин, цукру та кондитерських виробів, готової харчової продукції, вапняку та цементу, бо для всіх цих галузей індекс Баласа визначений більше ніж одиниця. В таких галузях як виготовлення клеїв, продукції з ке-

раміки, корму для тварин, пластику та експорті овочів та клубневих Таїланд також має порівняльні переваги, але вони виражаються менш ніж в перших п'яти галузях.

14. Обчислення індексу міжнародної спеціалізації Лафая показало, що між-народноспеціалізованими окрім перелічених в пункті 13 є такі галузі як виробництво меблів, взуття, транспортних засобів, машинного обладнання, зокрема машин автоматичної обробки даних та кондиціонерів, одягу. Деякі галузі, навпаки, мають порівняльні переваги але за індексом Лафая спеціалізація в цих галузях не виявлена. Це такі галузі як олово, борошномельна продукція, зроблені вручну штапельні тканини.

15. Обчислення коефіцієнту спеціалізації та долі галузей в світовому експорті показало, що найвищу ступінь спеціалізації має виробництво електричного та електронного обладнання, з яких найбільша спеціалізація виявлена в виробництві електронних частин обладнання (8% в світовій торгівлі), телеприймачів та подібних товарів, виробництві пластику та продукції з нього, такої як полімери з етилену, поліефір та силікон (5,6% світового експорту), обробленої м'ясної та рибної продукції (16% світового експорту), виробництві ювелірних виробів (4,5% світового експорту), обробленої продукції з каучуку, такої як нитки, мотузки, шини та прилади для фармацевтики (майже 20% в світовій торгівлі), рис (25% світового експорту), олово (6%). Підвищують свій рівень спеціалізації такі товари як, кондиціонери, запчастини до мотоциклів та велосипедів, пральні машини, оптичне обладнання.

16. Торгівля послугами приносить Таїланду негативне торговельне сальдо. Хоча туристична галузь приносить близько 8% до ВВП та є міжнародно-спеціалізованою, доходи перекриваються імпортом фінансових, ділових та професійних послуг, які країна імпортує, перебуваючи на шляху швидкої індустріалізації та модернізації виробництва.

17. Аналізуючи ефекти конкурентоспроможності, первісної географічної та товарної спеціалізації та адаптації, можна зробити висновок, що добре тримається в своїй експортній позиції та має тенденцію до зростання хімічна

продукція, текстиль, товари з деревини, транспортне обладнання, продукція основної промисловості, неелектричне устаткування. Інші експортні товари в значній мірі підлягають коливанням різних ефектів та тримаються на ринках нестабільно, незважаючи на високий рівень спеціалізації деяких з них.

18. Згідно з методологію класифікації країн по рівнях економічного розвитку Майкла Портера, зараз Таїланд знаходиться на стадії орієнтованої на ефективність економіки. В зв'язку з цим подальший економічний розвиток країни залежить більшою мірою від ефективності, тобто від впровадження більш ефективних виробничих процесів та підвищення якості продукції.

19. SWOT-аналіз Таїланду показав, що для підвищення рівня конкурентоспроможності країни необхідно перш за все врегулювати політичну нестабільність, підвищити ефективність державної політики та ефективність функціонування державних, приватних установ та інфраструктури, підвищити якість вищої освіти й професійної підготовки, рівень охорони здоров'я населення, розвивати фінансовий ринок і впроваджувати новітні технології.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Большая Советская Энциклопедия (на CD-диске), 4-е издание
2. Большая Энциклопедия Кирилла и Мефодия (на CD-диске)
3. Голиков А.П., Казакова Н.А. Стратегия регионального развития: европейский контекст: Монография – Х.: Экограф, 2008. – 180 с.
4. Голиков А.П., Черномаз П.А. Международные экономические термины: словарь-справочник. – Харьков: ХНУ им. В.Н. Каразина, 2007. – 332с.
5. Голиков А.П. Економіко-математичне моделювання світогосподарських процесів: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – друге вид. – Х.:ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2006. – 144 с.
6. Е.С. Батманова, П.С. Томилов «Мировая экономика и международные экономические отношения», Учебное электронное текстовое издание, Екатеринбург 2005
7. Е.Ф.Авдокушин «Международные экономические отношения» учебник, М: Учебник. - М.:Экономистъ,2004.-366с.
8. Економіка зарубіжних країн/ за ред.: Козака Ю.Г., Ковалевського В.В., Осипова В.М, - 3-є вид. перероблене та доп. навч. пос. – К: Центр учбової літератури, 2007 – 544с.
9. Киреев А.П. Международная экономика. – М.: Международные отношения, 2000.- 416 с.
10. Козик В.В., Панкова Л.А., Даниленко Н.Б. Міжнародні економічні відносини. – К.: Знання-Прес, 2003. – 407 с.
11. Колганов А.И., Бузгалин А.В. Экономическая компаративистика: Учебник – М: ИНФРА – М, 2005 – 746
12. Ланьков Андрій «Економіки ЮВА: вверху, вниз, і знову вверху», «Русский журнал». Частина перша - 1 квітня 2002 року, частина друга – 3 квітня 2002 р.
13. Макконнелл К.Р., Брю С.Л. Экономикс: принципы, проблемы и политика: в 2х т. Т.2: пер. С англ.13-20 изд. – М: Инфра – М, 2001 – XV, 528с.
14. Мальський М.З., Мацяк М.М. Теорія міжнародних відносин:Підручник. – К.: Кобза, 2003. – 528 с.
15. Манцуров І.Г. Статистика економічного зростання та конкурентоспроможності країни: Монографія – К:КНЕУ, 2006 – 392 с.
16. Мировое хозяйство и международные экономические отношения: Учебное пособие/под. ред. А.П.Голикова и др. – Симферополь, СОНАТ, 2003. – 432с.
17. Міжнародна економіка, конспект лекцій. Наукова бібліотека «Буковина», лекція 15.

18. Міжнародні стратегії економічного розвитку. Навчальний посібник (за редакцією А.О.Задої) – К: Знання, 2007. – 332с.
19. Нікітіна М.Г. Світове господарство і міжнародні економічні відносини: просторові аспекти розвитку: Навчальний посібник. – К.: “Центр навчальної літератури”, 2004. – 192 с.
20. Основи економічної Теорії, А.А. Григорук, М.С. Палюх, Л.М. Литвин, Т.Д. Літвінова, електронний навчальний посібник, лекція 22 - 2001.
21. Основні положення Звіту про конкурентоспроможність України 2008. Маргарета Дрзенік Хану, Т’єрі Гейгер. Всесвітній економічний форум
22. Райнер Крак «Эти поразительные тайландцы» - Москва, Астрель, 2005. – 240 с.
23. Самуэльсон Пол, Нордхаус Вильям. Экономика: пер. с англ: 16е изд. – М: издательский дом «Вильямс», 2003 – 688 с.
24. Світова економіка: Підручник /А.С.Філіпенко, О.І.Рогач, О.І.Шнирков та ін. – К.: Либідь, 2007. –640 с.
25. Сломан Дж. Экономикс 5е издание/пер. с англ. под ред. С.В.Лукина – СПб: Питер, 2005 – 832с.
26. Специализация страны в системе международного разделения труда и ее влияние на экономическую безопасность, 2004 с. П. Федосова вестник ВГУ, серия экономика и управление, 2004, № 2
27. Стратегия предприятия и стратегический менеджмент: Учеб. Пособие/ Ю.В.Соболев, В.Л. Дикань, А.Г. Дейнека, Л.А. Позднякова. – Х.: ООО «Олант», 2002. – 416 с. (с 56)
28. Ушакова Н.Г., Полінова І.І. Соціально-економічні типи країн: Навчальний посібник. – К.: ВД «Професіонал», 2004, -304 с.
29. Філіпенко А.С. Економічний розвиток сучасної цивілізації: Навч.посіб. – К.: “Знання”, 2000. – 174 с.
30. Філіпенко А.С. Міжнародні економічні відносини: теорія: Підручник для студ. екон. спец. вищ. навч. закл – Київ: Либідь, 2008. – 408 с.
31. Юго-Восточная Азия (несоциалистические страны). Справочник.под редакцией Г.И.Чуфрина. М: Наука. Главная редакция восточной литературы, 1989. – 336 с.
32. Юхименко В.В. «Експортний потенціал України – основні напрями розвитку». Економіка і підприємництво: стан та перспективи: зб. Наук.праць. – К: Київ.нац.торг.-екон.ун-т, 2002 – 323с.
33. Balassa, Bela (1965) “Trade Liberalization and Revealed Comparative Advantage”, The Manchester School of Economic and Social Studies, 33: 99-123.

34. Dimelis, S. and Gatsios, K. (1995), "Trade with Central and Eastern Europe: The Case of Greece", in R. Faini and R. Portes (eds.), *EU Trade with Eastern Europe: Adjustment and Opportunities*, London: CEPR
35. *Intra-industry Trade: Methodological Issues Reconsidered*. Lionel Fontagné, Michael Freudenberg. 1997-2001. CEPII.
36. Mankew Gregory, *Principles of Economics*. 4th Edition. Thomson, 2007 – 889 с. Менкью, Грегори.
37. Eximbank: Research and Planning. Brief Profile: Thailand, March 2009
38. FDI Confidence Index, A.T.Kearney, Global Business Policy Council, 2005, volume 8.
39. Foreign trade statistics. A guide for their use in market research (technical document), 2001. International trade centre UNCTAD/WTO.
40. *Integration and Trade Specialization in East Asia*, Yose Rizal Damuri, Raymond Atje, Arya B. Gaduh, March 2006, Economics Working Paper Series, CSIS Working Paper Series, WPE 094
41. *Minerals Yearbook, 2001. The Mineral Industry of Thailand* by Ministry of minerals, Thailand
42. *Minerals Yearbook, 2005. The Mineral Industry of Thailand* by Ministry of minerals, Thailand
43. *Thailand Economic Monitor*, April 2009 by World bank
44. *Thailand Export Guide 2008* Prepared by: Sukanya Sirikeratikul, Marketing Specialist.
45. *The Handbook of Country Risk 2006-2007. A guide to International Business and Trade*. Jonathan Reuvid, Coface.
46. <http://laborsta.ilo.org/> Міжнародна організація праці (ILO)
47. <http://www.adb.org/> Азіатський банк розвитку
48. <http://www.ambbangkok.um.dk/> Міністерство закордонних справ Данії. Огляд туристичного сектору Таїланду
49. <http://www.boi.go.th/> – Інвестиційний банк Таїланду (Bank of Investment)
50. <http://www.bot.or.th/statistics/> офіційний сайт Банку Таїланду
51. <http://www.cia.gov/> World Factbook 2007–2008
52. <http://www.eia.doe.gov/cabs/Thailand/> Офіціальна енергетична статистика від уряду США.
53. <http://www.fao.org/> База даних продовольчої організації ФАО
54. <http://www.fita.org/countries/thailand/> Федерація асоціацій з міжнародної торгівлі
55. <http://globaledge.msu.edu/> портал Міжнародного центру бізнесу

56. <http://www.imf.org/external/> Тематичні обзори МВФ за 2000 рік. «Подъем после азиатского кризиса и роль МВФ»
57. <http://www.intracen.org/> Офіційний сайт статистики Центру міжнародної торгівлі ЮНКТАД/ВТО
58. <http://www.ldb.go.th/> Відділ по розвитку природних ресурсів Таїланду
59. <http://www.milogiya2007.ru/miroeconomica.htm/> интернет-учебник, М.И. Беляев. «Мировая экономика», 2006
60. <http://www.moc.go.th/> Міністерство торгівлі Таїланду
61. <http://www.polpred.com/> Оперативно-аналітичний огляд основних соціально-економічних показників Таїланду за 2004 рік
62. <http://www.rid.go.th/> Урядовий портал Таїланду
63. <http://www.siaminfo.ru/> Туристична компанія з продажу турів в Таїланд
64. <http://www.tamas.gov.il/> – Економічна місія Ізраїлю в Таїланді
65. <http://www.tat.or.th/> Бюро імміграції Таїланду, Відділ поліції
66. <http://www.thailand.com/> Офіційний сайт Таїланду
67. <http://www.thailand-info.ru/> Офіційний російський сайт про Таїланд
68. <http://www.thaiproperty.ru/property/tax/> Податки в Таїланді
69. <http://www.thaitextile.org/> Інститут текстилю Таїланду
70. <http://www.unido.org/stat/> сайт ООН з питань промислового розвитку
71. <http://www.weforum.org/> Всесвітній економічний форум
72. <http://www.worldbank.or.th/> Група Світового банку
73. <http://www.wto.org/> Світова організація торгівлі

ДОДАТКИ

Додаток А

Рис. 1. Фізична карта Таїланду з розподіленням на регіони [6]

Додаток Б

Показники участі країни в міжнародному поділі праці

Показник	Розрахункова формула	Пояснення
Експортна квота в виробництві галузі (K_1)	$K_1 = \frac{E}{ПП}$	Е- об'єм експорту галузі, ПП- об'єм промислової продукції галузі. Чим вище значення показника, тим вище ступінь участі країни в МПП. Е і ПП повинні бути в зіставних цінах.
Питома вага експорту в загальній вартості експорту (K_E)	$K_E = \frac{E_{гал}}{E}$	$E_{гал}$ - об'єм експорту галузі, Е – загальний об'єм експорту. Більш високі значення коефіцієнту відповідають міжнародно-спеціалізованим галузям (МС)
Темпи росту галузі МС ($Tr_{e.гал}$) в порівнянні з темпами росту всієї промисловості ($Tr_{пр}$)	$Tr_{e.гал} = \frac{ПП_{e.гал}^{факт}}{ПП_{e.гал}^{баз}}$ $Tr_{пр} = \frac{ПП^{факт}}{ПП^{баз}}$	$ПП_{e.гал}^{факт}$, $ПП_{e.гал}^{баз}$ – об'єм промислової продукції галузей МСП в звітному (базисному) році; $ПП^{факт}$, $ПП^{баз}$ – об'єм промислової продукції країни у фактичному (базисному) році. Порівняння темпів зростання дозволяє зробити висновок щодо динаміки розвитку галузей МСП в порівнянні зі всією промисловістю. Тенденції розвитку галузей МСП визначаються більшою частиною зовнішніми у відношенні до країни чинниками, розвиток інших галузей внутрішніми чинниками
Експортна (Кекс), імпортна (Кім) і зовнішньоторговельна (Кзо) квота	$K_{екс} = \frac{E}{ВВП} * 100\%$ $K_{ім} = \frac{I}{ВВП} * 100\%$ $K_{зо} = \frac{ЗО}{ВВП} * 100\% = \frac{E + I}{ВВП} * 100\%$	ЗО – об'єм зовнішньоторговельного обороту, ЗО=Е+І, де Е – об'єм експорту, І – об'єм імпорту. Дані коефіцієнти дозволяють аналізувати ступінь відкритості економіки країни: якщо зовнішньоторговельний оборот складає більше 25% ВВП, то економіка країни вважається відкритою.
Коефіцієнт структурної спеціалізації галузей промисловості (Кстр.спец.)	$K_{стр.спец} = \frac{E_{гал} / E}{П_{гал} / П}$	$E_{гал}$ – об'єм експорту галузі, Е – загальний об'єм експорту $П_{гал}$ – обсяг виробництва галузі, П – загальний обсяг виробництва Кстр.спец >1 – галузь МСП. Чим вище значення показника, тим більше експорт-орієнтованою є галузь.
Коефіцієнт відносної експортної спеціалізації галузі (Кв)	$K_{\epsilon} = \frac{E_{\epsilon}}{E_c}$	Ев – питома вага товару (сукупності товарів галузі) в експорті країни $E_{\epsilon} = E_{гал} / E$ Ес – питома вага товару (товарів-аналогів) в світовому експорті. Чим вище значення показника (>1), тим більш явною є міжнародна спеціалізація відповідної галузі.

Таблиці складені автором за матеріалами [6].

Додаток В**Динаміка зовнішньої торгівлі Таїланду**

Експорт, за системою міжнародної торгової класифікації (SITC), тис. дол.

	1990	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Продукти харчування та жива худоба	6575,7	9064,0	9596,8	11437,2	12291,4	12079,0	14846,1	16909,80
Напої та тютюн	91,0	159,5	173,8	209,7	235,5	248,6	310,7	375,19
Сировинні матеріали, окрім палива	1340,5	2378,1	2950,2	4385,0	5363,5	5510,6	8044,4	8377,35
Мінеральні палива, тощо	193,8	1751,8	1805,3	2222,8	3499,7	4679,5	6829,4	6818,67
Тваринні, рослинні масла та жири	7,9	67,0	95,0	164,2	217,6	158,4	208,0	375,14
Хімікати	328,2	3683,9	4143,7	5498,9	7122,4	8732,6	10976,4	12163,02
Легка промисловість	4278,4	9847,5	8095,0	9808,0	12163,3	13317,1	17253,8	19653,83
Машини, транспортне обладнання	5176,0	28035,6	28472,8	36640,6	43968,3	48523,0	61267,7	68727,39
Різноманітні промислові товари	4994,1	7254,5	10064,9	11242,7	12511,5	13090,4	15092,9	16180,76
Некласифіковані товари	276,8	1777,2	2220,2	2253,1	1661,6	1667,1	2185,9	2574,99
Реекспорт	67,2	85,5	143,7	138,9	166,4	187,7	...	162,70

Експорт, за основними товарними групами, тис. дол.

	1990	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Комп'ютери та комплектуючі	1530,3	7825,3	7226,0	8406,2	9152,6	11225,9	15292,7	15639,06
Запчастини та приладдя до транспортних засобів	130,5	2341,1	2984,9	4319,3	5952,4	8001,5	10599,2	12820,22
Електричні прилади	1285,1	4883,3	5619,9	6749,2	8676,4	8610,8	10296,8	11370,96
Інтегральні ланцюги та схеми	854,1	4143,8	3283,9	4837,1	5028,2	5812,8	7423,0	8056,77
Продукти з пластмаси	359,8	2551,4	2767,1	3612,0	4708,1	5900,6	6865,5	7536,91

Імпорт, за системою міжнародної торгової класифікації (SITC), тис. дол.

	1990	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Продукти харчування та жива худоба	1328,6	1701,0	2563,2	3046,2	3379,4	3719,2	4344,0	4942,68
Напої та тютюн	217,5	212,6	220,2	247,5	284,2	287,6	330,1	305,19
Сировинні матеріали, окрім палива	2139,2	2796,4	2572,4	3210,4	3883,8	3936,1	4019,4	4649,96
Мінеральні палива, тощо	3096,1	6355,4	7439,2	9441,8	13612,4	20538,6	26918,2	26089,16
Тваринні, рослинні масла та жири	23,7	43,9	57,9	80,8	120,3	97,5	102,6	114,42
Хімікати	3384,7	6545,0	7195,8	8883,6	10944,7	11796,3	13883,5	15523,92
Легка промисловість	7390,3	10533,9	10201,6	12973,0	17032,8	19529,6	22726,8	24710,78
Машини, транспортне обладнання	13768,3	26554,2	28340,7	34405,2	39536,6	44021,5	49106,8	51159,37
Різноманітні промислові товари	980,6	1564,6	3657,0	4637,5	5227,9	6756,0	8382,8	9348,85
Некласифіковані товари	1063,7	1333,5	2057,9	2354,1	3294,9	5198,6	5317,6	4372,95

Таблиці складені автором за матеріалами [47].

Додаток Г

Виробництво основних видів продовольства в Таїланді в 2006 році

Найменування	тис. тон	Урожайність кг/га	кг/люд	Спо- живан- ня кг/люд	Середні ці- ни вироб- ника, дол. за тону	Середні світові ціни, дол. за тону
Зерно	33146,29		526,13	200,00
Ячмінь	22,62	2166,00	0,36	
канаркове насіння	30,00	400,00	0,48	
кукурудза	3696,34	4115,00	58,67	5,90	146,19	122,56
рис	29268,96	2905,00	464,59	102,0	183,19	216,00
сорго	64,98	1896,00	1,03	...	140,92	129,69
пшениця	0,90	646,00	0,01
інші	62,50	2500	0,99
Волокна	35,36		0,56	0,50
бавовна	4,31	373,00	0,07	..	120,19	1271,00
джут	31,00	1519,00	0,49	...	150,57	384,88
інші	0,04	642,00	0,00
Фрукти	8648,26		137,27	100,00		
банани	1864,85	13231,00	29,60	...	89,48	716,00
виноград	45,00	16071,00	0,71
папайя	131,00	11909,00	2,08	...	83,22	...
манго, гуава	1800,00	6315,00	28,57	...	645,91	...
ананаси	2705,18	26751,00	42,94	...	62,69	...
лайм, лимон	82,00	3071,00	1,30	...	310,68	...
грейпфрут	22,47	1847,00	0,36	...	262,61	...
апельсини	339,28	18240,00	5,39	...	284,05	...
мандарини	670,00	18010,00	10,63	...	322,39	...
інші	988,47	4922,00	15,69
горіхи	75,86		1,20
катеху	27,00	1687,00	0,43
кеш'ю	25,86	988,00	0,41	...	562,00	...
інші	23,00	1210,00	0,37
олійні культури	9218,12		146,32	90,00
касторове насіння	10,59	787,00	0,17	...	235,78	...
кокоси	1870,98	7049,00	29,70	...	135,81	...
насіння бавовни	8,76	795,00	0,14	...	255,92	...
арахіс	117,00	1772,00	1,86	...	419,97	905,92
плоди олійної па- льми	6518,56	17159,00	103,47	...	64,08	478,33
бавовна-сирець	10,15	1160,00	0,16	...	284,05	234,83
насіння сезаму	41,05	627,00	0,65
соя	224,50	1561,00	3,56
насіння соняшника	24,23	729,00	0,38
інші	136,30	3586,00	2,16

Продовження таблиці

Найменування	тис. тон	Урожайність кг/га	кг/особу	Спожи- вання кг/особу	Середні ці- ни вироб- ника, дол. за тону	Середні світові ціни, дол. за тону
бобові	193,23	1012,00	3,07	4,00
Коренеплоди та бу- льбоплоди	22841,97		362,57	100,00
маніок	22584,40	21091,00	358,48	11,90	36,06	109,08
картопля	118,57	15281,00	1,88	4,20
таро	78,40	11200,00	1,24
інші	60,60	12120,00	0,96
Каучук	3156,96	1810,00	50,11	...	1900,60	2200,00
Приправи	88,01		1,40
червоний перець	39,00	1560,00	0,62	...	3393,01	...
імбир	34,00	2428,00	0,54	...	536,28	...
чорний перець	34,00	4017,00	0,54	...	2014,70	...
інші	2850,00	1500,00	45,24
Стимулюючі	53,27		0,85			
какао боби	0,40	500,00	0,01
кофе	46,87	681,00	0,74	0,60	1165,88	2096,78
чай	6,00	300,00	0,10	0,10
Цукрова тростина	47658,10	50904,00	756,48	...	19,19	...
Цукор	5442,50	...	86,39	31,80	...	325,17
Тютюн	70,00	1750,00	1,11	...	1473,09	...
Олія	1062,32		16,86	15,00
Овочі та баштанні	3230,97		51,29	100,00		
Огірки і корнішони	221,24	8219,00	3,51	...	181,69	...
Баклажани	68,00	5666,00	1,08
Капуста	265,00	11041,00	4,21	...	223,58	...
часник	81,38	6104,00	1,29	...	750,90	...
лук	279,00	14531,00	4,43	...	41,19	...
гарбуз	218,84	11826,00	3,47	...	200,31	...
томати	197,68	17189,00	3,14	...	224,41	...
кавуни	0,43	14400,00	0,01	...	87,16	...
спаржа	7,64	3738,00	0,12			
зелені боби	92,00	4000,00	1,46	...	532,87	...
кольорова капуста	43,57	6909,00	0,69
зелений перець	18,20	14000,00	0,29
зелена кукурудза	273,00	7050,00	4,33	...	207,35	...
гриби	9,88		0,16
зелений горох	6,50	2166,00	0,10
інші	1016,47	7000,00	16,13

Таблиця складена автором за матеріалами: [53].

Додаток Д

Складові глобального індексу конкурентоспроможності Таїланду, 2008 р.

	Показник	Рейтинг
	1: Державні та суспільні установи	
1.01	Права власності	61
1.02	Захист інтелектуальної власності	55
1.03	Розподілення державних фондів	56
1.04	Благодійні фонди політичних діячів	64
1.05	Незалежність судової влади	53
1.06	Переваги держслужбовців при прийнятті рішень	49
1.07	Необґрунтованість державних витрат	34
1.08	Витрати, пов'язані з державним регулюванням	47
1.09	Ефективність правової системи	49
1.10	Прозорість прийняття політичних рішень керівництвом	60
1.11	Втрати бізнесу від терористичних актів	107
1.12	Втрати бізнесу від злочинності та насильницьких дій	50
1.13	Організована злочинність	63
1.14	Надійність роботи правоохоронних органів	71
1.15	Рівень відповідальності фірм	69
1.16	Рівень стандартів аудиту та звітності	58
1.17	Ефективність корпоративного керівництва	66
1.18	Захист інтересів власників меншої частки акцій	46
	2: Інфраструктура	
2.01	Якість загальної інфраструктури	35
2.02	Якість доріг	32
2.03	Якість залізничної інфраструктури	48
2.04	Якість портової інфраструктури	48
2.05	Якість структури повітряних перевезень	28
2.06	Кількість наявних кілометрів	16
2.07	Якість забезпечення електричною енергією	43
2.08	Основні телефонні лінії (на 100 мешканців)*	86
	3: Макроекономічна стабільність	
3.01	Баланс центрального уряду (% ВВП)	96
3.02	Національна ощадна ставка (% ВВП)	23
3.03	Зміна річної процентної ставки в індексі споживчих цін	30
3.04	Маржа процентної ставки (%)	48
3.05	Сукупна заборгованість уряду (% ВВП)	66
	4-а група: Охорона здоров'я й початкова освіта	
4.01	Втрати бізнесу від малярії	60
4.02	Захворюваність на малярію (випадків на 100 000 мешканців)	93
4.03	Втрати бізнесу від туберкульозу	57
4.04	Захворюваність на туберкульоз	96
4.05	Втрати бізнесу від ВІЛ/СНІД	97
4.06	Поширеність ВІЛ(% дорослого населення)	108
4.07	Дитяча смертність	70
4.08	Середня тривалість життя (років)	66
4.09	Якість початкової освіти	64
4.10	Охоплення початковою освітою (%)	61
4.11	Витрати на освіту (% ВВП)	46
	5-а група: Вища освіта й навчання	
5.01	Охоплення середньою освітою (%)	85
5.02	Охоплення освітою третього ступеню (%)*	44
5.03	Якість системи освіти	53
5.04	Якість викладання математики й наук	55
5.05	Якість шкіл менеджменту	49
5.06	Доступ шкіл до Інтернету	42
5.07	Наявність спеціальних досліджень і підготовки на місцях	58
5.08	Об'єми підготовки кадрів	51

Таблиця складена автором за матеріалами: [71].

	Показник	Рейтинг
	6-а група: Ефективність товарного ринку	
6.01	Інтенсивність конкуренції на місцях	45
6.02	Рівень панування на ринку	60
6.03	Ефективність антимонопольної політики	66
6.04	Об'єм та ефективність оподаткування	27
6.05	Сукупна податкова ставка (% від доходів)	49
6.06	Кількість процедур, необхідних для початку бізнесу	44
6.07	Час, необхідний для початку бізнесу	77
6.08	Витрати на аграрну політику	52
6.09	Перевага товарних обмежень	101
6.10	Зважена по торгівлі тарифна ставка (%)	81
6.11	Перевага іноземного володіння	89
6.12	Втрати бізнесу від недосконалих правил ПІІ	68
6.13	Складність митних процедур	52
6.14	Ступінь орієнтованості на клієнта	26
6.15	Удосконалення купівельного попиту	44
	7-а група: Ефективність ринку праці	
7.01	Співпраця в відносинах робітник – роботодавець	17
7.02	Гнучкість при встановленні заробітної плати	91
7.03	Витрати, не пов'язані з заробітною платою (% від зарплати робітника)	20
7.04	Стійкість індексу працевлаштування	21
7.05	Практика звільнення та усунення з посади	39
7.06	Витрати, пов'язані із звільненням (в тижнях стосовно заробітної плати)	84
7.07	Заробітна плата й продуктивність	43
7.08	Ставка на професійне керівництво	59
7.09	Втеча мозків	31
7.10	Частка жінок в робочій силі (% участі жінок)	38
	8-а група: Рівень розвитку фінансового ринку	
8.01	Рівень розвитку фінансового ринку	37
8.02	Фінансування через місцевий фондовий ринок	31
8.03	Доступність позичок	44
8.04	Наявність венчурного капіталу	53
8.05	Обмеження обігу капіталу	104
8.06	Надійність захисту інвестора	26
8.07	Надійність банків	75
8.08	Правила фондової біржі	36
8.09	Надійність юридичних прав	52
	9-а група: Технологічна готовність	
9.01	Наявність новітніх технологій	50
9.02	Впровадження фірмових технологій	61
9.03	Закони, що стосуються інформаційних та комунік.систем	61
9.04	ПІІ і передача технологій	48
9.05	Абоненти мобільного зв'язку (на 100 мешканців)	72
9.06	Користувачі Інтернету (на 100 мешканців)*	78
9.07	ПК (на 100 мешканців)*	72
9.08	Абоненти Інтернету (на 100 мешканців)	94
	10-а група: Розмір ринку	
10.01	Індекс розміру внутрішнього ринку	23
10.02	Індекс розміру зовнішнього ринку*	18
	11-а група: Удосконалення бізнесу	
11.01	Кількість місцевих постачальників	25
11.02	Якість місцевих постачальників	40
11.03	Стан групового розвитку	31
11.04	Природа конкурентної переваги	67
11.05	Ширина ланцюжка нарощення	54
11.06	Контроль міжнародної дистрибуції	83
11.07	Удосконалення процесу виробництва	68
11.08	Об'єм маркетингу	47
11.09	Готовність до передачі повноважень	67
	12-а група: Інновації	
12.01	Можливості для інновацій	64
12.02	Якість науково-дослідницьких закладів	57
12.03	Витрати компаній на наукові й дослідницькі роботи	54
12.04	Співпраця між університетами та пром.в досл. діяльності	38
12.05	Підтримка урядом високотехнологічної продукції	48
12.06	Наявність наукових і інженерних кадрів	56
12.07	Патенти на винаходи USPTA, видані у 2006 році	69

Додаток Е

Складові індексу ефективності торгівельної діяльності Таїланду, 2006 р.

1.		Загальна інформація						
		N	G1	G2	G3	G4	G5	G6
Показник		Кількість країн-експортерів, що приймають участь у рейтингу в секторі	Вартість експорту, тис. дол. США	Зростання номінального експорту, в рік (%)	Доля в національному експорті (%)	Доля в національному імпорті (%)	Зміна в експорті на душу населення (%)	Відносна ціна за у.о. (середня в світі = 1)
Свіжі продукти	величина	181	11693012	16	9	2	55	0,8
	рейтинг			58				
Оброблена харчова продукція	величина	159	8688179	12	6	2	53	0,9
	рейтинг			74				
Товари з деревини	величина	144	2255586	13	1	1	6	1,4
	рейтинг			63				
Текстиль	величина	126	2866898	10	2	1	17	0,9
	рейтинг			44				
Хімічна продукція	величина	147	13604729	26	10	11	-2	1,3
	рейтинг			37				
Шкіряні товари	величина	115	1529335	2	1	0	48	1
	рейтинг			86				
Продукція основної промисловості	величина	144	7683299	22	6	14	-40	1,3
	рейтинг			71				
Неелектричне устаткування	величина	140	8941223	21	7	10	-19	1,1
	рейтинг			40				
Інформаційні технології та побутова електроніка	величина	107	21042266	15	16	8	34	1,2
	рейтинг			48				
Електронні комплектуючі	величина	119	16842177	14	13	14	-3	1,5
	рейтинг			61				
Транспортне обладнання	величина	126	11532907	39	9	3	40	1,3
	рейтинг			29				
Одяг	величина	124	4238749	5	3	0	88	1,2
	рейтинг			66				
Інші товари обробної промисловості	величина	145	8921972	13	7	5	10	2,2
	рейтинг			66				
Корисні копалини	величина	156	8447942	31	6	22	-54	1
	рейтинг			61				

Додаток Е

Продовження таблиці

2.		Ситуація в 2006 р. для індексу теперішнього становища							
		P1	P2	P3	P4a	P4b	P5a	P5b	C1
Показник		Чистий експорт, тис. дол. США	Експорт на душу населення, тис.дол./люд.	Доля на світ. ринку (%)	Диверсифікація продукції (кількість еквівалентних товарів)	Концентрація продукції (спред)	Диверсифікація ринків (кількість еквівалентних ринків)	Концентрація ринків (Спред)	Відносна зміна в долі на світовому ринку, в рік (%)
Свіжі продукти	Вел.	8284621	180,7	2,87	8		11		0,0327
	Р.	6	40	11	64	35	38	11	
Оброблена харчова продукція	Вел.	6023387	134,2	2,13	16		10		-0,0037
	Р.	8	49	16	38	22	34	17	
Товари з деревини	Вел.	260285	34,8	0,8	18		13		0,0207
	Р.	23	52	24	19	22	12	9	
Текстиль	Вел.	813343	44,3	1,37	86		27		0,019
	Р.	12	41	17	5	7	1	1	
Хімічна продукція	Вел.	-479431	210,2	1,05	40		13		0,0762
	Р.	77	47	19	14	20	36	16	
Шкіряні товари	Вел.	988074	23,6	1,38	7		11		-0,0579
	Р.	8	37	16	42	27	10	7	
Продукція основної промисловості	Вел.	-10174279	118,7	0,75	61		13		-0,0006
	Р.	143	58	30	15	17	13	10	
Неелектричне устаткування	Вел.	-4062610	138,1	0,83	25		18		0,0454
	Р.	125	39	25	53	38	9	12	
Інформаційні технології та побутова електроніка	Вел.	10645647	325,1	2,04	6		9		0,002
	Р.	8	23	13	51	27	30	26	
Електронні комплектуючі	Вел.	-920707	260,2	1,85	9		11		0,0001
	Р.	89	32	15	55	36	18	12	
Транспортне обладнання	Вел.	6643254	178,2	0,93	8		21		0,2643
	Р.	10	40	19	47	33	2	3	
Одяг	Вел.	3969904	65,5	1,45	29		3		-0,04
	Р.	8	48	17	34	28	65	10	
Інші товари обробної промисловості	Вел.	1593977	137,8	1,06	26		8		-0,0065
	Р.	15	46	23	28	25	44	19	
Корисні копалини	Вел.	-19722013	130,5	0,43	3		10		0,0088
	Р.	145	84	46	39	22	23	20	

Додаток Е

Продовження таблиці

3.		Зростання Індексу змін 2002 - 2006					Показники, що включені до таблиці		
		C1a	C1b	C1c	C1d	C2	A	P	C
Показник		Ефект конкурентоспроможності, в рік (%)	Первісна географічна спеціалізація, в рік (%)	Первісна спеціалізація на товарах, в рік (%)	Ефект адаптації, в рік (%)	Відповідність динаміці світ. попиту	Абсолютна зміна в долі на світовому ринку (% за рік)	Середнє значення індексу: Індекс теперішнього положення	Середнє значення індексу: Індекс змін
Свіжі продукти	величина	-0,0196	0,0029	0,0379	0,0115		0,0807		
	рейтинг	122	88	22	63	102	6	10	81
Оброблена харчова продукція	величина	-0,0007	-0,005	0,0038	-0,0023		-0,0081		
	рейтинг	75	104	66	75	116	135	12	122
Товари з деревини	величина	0,0053	-0,002	0,0101	0,0073		0,0151		
	рейтинг	56	101	55	43	49	17	13	37
Текстиль	величина	0,0069	0,008	0,0163	-0,0122		0,0238		
	рейтинг	49	51	39	83	76	8	8	65
Хімічна продукція	величина	0,0436	0,0093	0,0183	0,005		0,058		
	рейтинг	35	63	45	67	105	7	15	89
Шкіряні товари	величина	-0,0452	-0,006	0,0044	-0,0108		-0,1121		
	рейтинг	82	92	42	79	91	110	5	107
Продукція основної промисловості	величина	0,0204	0,0001	-0,031	0,01		-0,0004		
	рейтинг	53	83	117	51	23	88	42	22
Неелектричне устаткування	величина	0,0481	0,0034	-0,0093	0,0032		0,0309		
	рейтинг	43	65	109	39	21	11	30	12
Інформаційні технології та побутова електроніка	величина	0,0361	-0,018	-0,0208	0,0048		0,004		
	рейтинг	37	94	73	37	50	14	12	57
Електронні комплектуючі	величина	0,009	-0,002	-0,0062	-0,0009		0,0001		
	рейтинг	55	80	79	50	29	52	26	36
Транспортне обладнання	величина	0,214	0,0184	-0,0052	0,0372		0,1056		
	рейтинг	24	62	90	27	32	5	12	19
Одяг	величина	-0,0242	-0,012	0,0127	-0,0163		-0,0726		
	рейтинг	59	84	31	83	91	114	10	95
Інші товари обробної промисловості	величина	0,0051	-0,008	-0,0133	0,0098		-0,0071		
	рейтинг	54	104	108	43	42	122	16	41
Корисні копалини	величина	0,0267	0,049	-0,0394	-0,0275		0,0037		
	рейтинг	52	30	107	108	22	43	54	14

Таблиця складена автором за матеріалами: [57].

Додаток Ж

Обчислення коефіцієнту спеціалізації для Таїланду*

Галузь промисловості	Експорт+ Імпорт	Експорт+ Імпорт, світ	К спец.	Доля в сві- ті	I Бала- са	ВТ Б	I Ла фая
00 Всі галузі	259164522	24207509706					
8548 Електронні частини обладнання, не класифіковані	678044	619804	258,61	8,78	8,1	2	0,19
85 Електричне та електронне обладнання	48504868	48504868	236,40	1,43	1,3	-11	-0,91
8528 Телевізійні приймачі (враховуючи відеомонітори та відеопроєктори)	2203271	2203271	236,40	2,61	2,4	8	0,68
8517 Електронні прилади для дрютяного телефонного зв'язку, враховуючи дрютові системи електро-току	1756791	1756791	236,40	1,44	1,3	2	0,13
8541 Діоди/транзистори та напівпровідникові прилади моделювання	1884652	1884652	236,40	1,49	1,4	1	0,04
8527 Приймачі для радіо-телефонії/радіо обладнання	906249	906249	236,40	4,09	3,7	4	0,28
8516 Електричні водонагрівачі, фени	852127	852127	236,40	2,53	2,3	3	0,20
8522 Запчастини для магнітофонів та відеомагнітофонів	806678	806678	236,40	4,00	3,7	2	0,14
8501 Електричні мотори та генератори	1275516	1275516	236,40	2,18	2	1	0,05
39 Пластик та продукція з нього	11120376	11120376	236,40	1,69	1,6	9	0,68
3901 Полімери з етилену	1472151	1472151	236,40	2,42	2,2	4	0,28
16 Продукція обробки м'яса, риби та морепродуктів	4021259	4021259	236,40	13,65	12,5	19	1,52
1604 Готові чи консервовані продукти з риби та ікри	1670157	1670157	236,40	16,80	15,4	8	0,63
1605 Готові чи консервовані ракоподібні та молюски	1351617	1351617	236,40	17,86	16,4	6	0,51
1602 Готове чи консервоване м'ясо	991108	991108	236,40	10,96	10,1	5	0,38

Додаток Ж

Продовження таблиці

Галузь промисловості	Експорт+ Імпорт	Експорт+ Імпорт, світ	К спец.	Доля в сві- ті	I Бала- са	ВТ Б	I Ла фая
71 Перлини, дорогоцінне каміння, метали, монети	7734569	7734569	236,40	1,56	1,4	-2	-0,17
7113 Ювелірні вироби	1928367	1928367	236,40	4,49	4,1	7	0,58
3907 Полієфір, полікарбонат і т.п.	1589235	2111874	177,89	3,83	3,5	5	0,56
4014 продукти з резини для фармацевтики	215751	372049	137,09	19,75	18,1	1	0,08
2917 Полікарбоксилічні кислоти, їх ангідриди, галюїди	17526113	32222714	128,58	7,06	6,5	5	-5,95
3910 Силікон	108219	295995	86,43	5,69	5,2	1	-0,03
4001 Натуральний каучук, балата, гуттаперча та ін.	5432742	29107820	44,12	37,13	34,1	26	2,08
4007 Нитки та мотузки з вулканізованої резини	183693	1006143	43,16	33,65	30,9	1	0,07
1006 Рис	2580022	20221379	30,16	25,26	23,2	12	0,99
4015 Вироби з одягу з вулканізованої резини	599168	7163486	19,77	16,47	15,1	3	0,21
7117 Штучні прикраси	178681	2162327	19,53	3,61	3,3	1	0,05
2008 консервовані фрукти	756273	15042333	11,89	9,80	9	3	0,25
80 Олово та вироби з нього	385178	7728865	11,78	5,32	4,9	0	0,00
8415 Кондиціонери з приводом від двигунів	2476504	51096233	11,46	9,10	8,4	10	0,82
40 Каучук та продукція з нього	9859023	237905030	9,80	7,46	6,8	37	2,94
9002 Лінзи, призми, дзеркала та ін. оптичне обладнання	641088	15607129	9,71	6,70	6,1	2	0,17
4005 Компаундирована резина, невулканізована	365249	10367668	8,33	6,34	5,8	2	0,12
11 борошномельна продукція, солод, крохмаль, фруктоза, пшенична клейковина	605084	18048059	7,93	5,11	4,7	1	0,12
8714 Запчастини до мотоциклів та велосипедів	673973	21853206	7,29	4,50	4,1	2	0,12
10 Зернові, злаки	2897828	102289185	6,70	5,37	4,9	12	0,92
8450 Пральні машини	623620	22486787	6,56	4,77	4,4	2	0,19
03 Риба, ракоподібні, молюски, водні безхребетні	3665619	132504126	6,54	3,48	3,2	3	0,26

Додаток Ж

Продовження таблиці

Галузь промисловості	Експорт+ Імпорт	Експорт+ Імпорт, світ	К спец.	Доля в сві- ті	I Бала- са	ВТ Б	I Ла фая
72 Залізо та сталь	8578738	334730152	6,06	0,46	0,4	-27	-2,18
55 Зроблені вручну штапельні тканини	1289596	57020462	5,35	3,46	3,2	3	0,27
23 Осад, відходи харчової промисловості, корм для тварин	1422985	66878012	5,03	1,87	1,7	-1	-0,09
8471 ЕВМ автоматичної обробки даних, оптичні читальні прилади	12770394	605525853	4,99	3,63	3,3	43	3,41
20 Продукти обробки овочів, фруктів, горіхів	1433285	71160642	4,76	3,69	3,4	6	0,46
8418 Холодильники, морозильники, та ін.	1100545	61799274	4,21	3,07	2,8	4	0,31
8703 Автомобілі, враховуючи автомобілі з кузовом універсал	3176569	188204545	3,99	0,55	0,5	13	1,02
9001 Оптичні волокна, кабелі	577555	36586298	3,73	2,49	2,3	2	0,13
Транспортні послуги	21686	1399400	3,66	0,85	0,81	2,7	-3,32
17 Цукор та кондитерські вироби	926849	60086646	3,65	2,95	2,7	4	0,31
74 Мідь та продукція з неї	4008500	263032190	3,60	0,81	0,7	-9	-0,72
52 Бавовна	1428631	96445206	3,50	1,07	1	-2	-0,15
21 Різноманітні харчові вироби готові до споживання	978339	67590159	3,42	2,25	2,1	2	0,19
41 Шкіряна сировина та шкура (крім хутряної) та шкіра	816401	56532274	3,41	1,17	1,1	-1	-0,06
54 Зроблені вручну волокна	1031056	71980544	3,39	1,51	1,4	1	0,04
35 Альбуміноїди, продукція з переробленого крохмалю, клей, ферменти	486346	34087865	3,37	2,08	1,9	1	0,08
91 Годинники та запчастини до них	746789	54428554	3,24	1,44	1,3	0	0,01
84 Машинне обладнання, парові котли; ядерні реактори та ін.	42000249	3126180265	3,18	1,53	1,4	27	2,13
69 Продукція з кераміки	900539	67673404	3,15	1,93	1,8	2	0,15
25 Сіль, сірка, гіпс, вапняк та цемент	845795	65744029	3,04	2,25	2,1	2	0,18

Додаток Ж

Продовження таблиці

Галузь промисловості	Експорт+ Імпорт	Експорт+ Імпорт, світ	К спец.	Доля в сві- ті	I Бала- са	ВТ Б	I Ла фая
Туризм	17991	1431200	2,97	1,79	1,7	7,9	2,89
4011 Нові пневматичні шини з каучуку	1129918	93929039	2,84	2,40	2,2	5	0,42
76 Алюміній та вироби з нього	3065928	274391173	2,64	0,65	0,6	-6	-0,50
Послуги, загалом	57477	5442600	2,50	0,88	0,84	40	-2,24
29 Продукція органічної хімії	6368515	612186551	2,46	0,86	0,8	-6	-0,51
8711 Мотоцикли, кузови	360577	36610538	2,33	1,65	1,5	1	0,09
19 Хлібний злак, мука, крохмаль, молочна проду- кція та продукти обробки молока	633794	64798103	2,31	1,23	1,1	1	0,06
33 Ефірні масла, парфуми, косметика, туалетні аксе- суари	1191368	128173615	2,20	1,13	1	1	0,10
70 Скло та вироби з нього	937920	104209785	2,13	0,96	0,9	0	0,02
27 Мінеральні палива, олійні масла, продукція дистилювання	32130615	3578909533	2,12	0,37	0,3	-94	-7,47
38 Різна хімічна продукція	1914240	215983857	2,10	0,31	0,3	-6	-0,49
61 Предмети одягу, аксе- суари, в'язані речі	2167159	282899792	1,81	1,43	1,3	10	0,76
44 Деревина та продукція з деревини, деревного ву- гілля	1708754	224934657	1,80	0,97	0,9	2	0,16
83 Різні вироби з неблаго- родних металів	656829	87328010	1,78	0,87	0,8	0	0,04
88 Літаки, космічні кораб- лі, запчастини до них	2337110	330282992	1,67	0,75	0,7	1	0,11
87 Транспортні засоби, крім залізничних та трам- вайних	14009839	1989751445	1,66	1,02	0,9	29	2,34
48 Папір та картон, проду- кція з целюлози, паперу та картону	2065351	297106595	1,64	0,74	0,7	0	0,04
2710 Мінеральні масла, окрім сирих	6308456	910114560	1,64	0,88	0,8	8	0,63
9401 Крісла (для цирюльні та ін.)	631891	91487413	1,63	1,18	1,1	2	0,15
Інші послуги, окрім тури- зму та транспортних	17799000	2612100000	1,61	0,41	0,39	28	-1,81
64 Взуття, гетри та ін.	1044120	154637246	1,60	1,25	1,1	4	0,31

Додаток Ж

Продовження таблиці

Галузь промисловості	Експорт+ Імпорт	Експорт+ Імпорт, світ	К спец.	Доля в сві- ті	I Бала- са	ВТ Б	I Ла фая
90 Оптичні, фото, технічні, медичні та ін., прибори	4730120	751037596	1,49	0,58	0,5	-2	-0,17
9403 Меблі	714120	116323506	1,45	1,16	1,1	3	0,23
07 Їстівні овочі та деякі корені та клубні	768284	128173615	1,42	1,77	1,6	3	0,22
94 Меблі, освітлення, вивіски, будівлі зі збірних елементів	1648638	285530463	1,36	1,01	0,9	5	0,42
62 Одяг, аксесуари, крім в'язаних речей	1673016	314804165	1,26	0,96	0,9	7	0,53
95 Іграшки, ігри, спортивні приладдя	819806	156606725	1,24	0,97	0,9	2	0,19
42 Вироби зі шкіри, нутрощі тварин, ремені, товари для подорожей	418443	81319673	1,22	0,82	0,8	1	0,08
08 Їстівні фрукти, горіхи, шкірка з цитрусових фруктів, дині	507310	112524297	1,07	0,65	0,6	1	0,07
8704 Вантажівки, автомобілі для перевезення товарів	3724040	1060250008	0,83	4,09	3,7	18	1,39

Таблиця складена автором за матеріалами: [57].

**ВВП Таїланду в 2006 р – 206,7 млрд. дол. США, ВВП світу - 48863,33 млрд. дол. США. ВВП Таїланду/ВВП світу = 0,00423*

Додаток 3

Розрахунок індексу порівняльних переваг Баласа для Таїланду

Галузь промисловості	Експорт, вартість, тис. дол.	Імпорт, вартість, тис. дол.	Експорт+ Імпорт	чистий обсяг торгівлі	Доля в заг. експ. (%)	Доля в світ. експ. (%)	Зростання долі в світ. експ. (% в р.)	№ світ. Експортерів	І Баласа/ RCA
00 Всі галузі	130580046	128584476	259164522	1995570	100	1,09			
84 Машинне обладнання, парові котли; ядерні реактори	23925765	18074484	42000249	5851281	18,32	1,53	7	147	1,4
85 Електричне та електронне обладнання	23256001	25248867	48504868	1992866	17,81	1,43	-4	145	1,3
40 Каучук та продукція з нього	8778807	1080216	9859023	7698591	6,72	7,46	12	135	6,8
39 Пластик та продукція з нього	6490350	4630026	11120376	1860324	4,97	1,69	6	147	1,6
16 Продукція обробки м'яса, риби та морепродуктів	3990745	30514	4021259	3960231	3,06	13,65	-2	134	12,5
71 Перлини, дорогоцінне каміння, метали, монети та ін.	3674974	4059595	7734569	-384621	2,81	1,56	-4	89	1,4
10 Зернові, злаки	2657416	240412	2897828	2417004	2,04	5,37	4	114	4,9
03 Риба, ракоподібні, молюски, водні безхребетні	2182541	1483078	3665619	699463	1,67	3,48	-2	72	3,2
61 Предмети одягу, аксесуари, в'язані речі	2077522	89637	2167159	1987885	1,59	1,43	-6	120	1,3
20 Продукти обробки овочів, фруктів, горіхів	1319388	113897	1433285	1205491	1,01	3,69	2	120	3,4
55 Зроблені вручну штапельні тканини	994624	294972	1289596	699652	0,76	3,46	5	95	3,2
64 Взуття, гетри та схожі товари, частини до них	932932	111188	1044120	821744	0,71	1,25	-5	98	1,1
17 Цукор та кондитерські вироби з цукром	873842	53007	926849	820835	0,67	2,95	-14	60	2,7
21 Різноманітні харчові вироби готові до споживання	741749	236590	978339	505159	0,57	2,25	5	96	2,1
07 Їстівні овочі, корені та клубні	673175	95109	768284	578066	0,52	1,77	7	45	1,6

Додаток 3

Продовження Таблиці

Галузь промисловості	Експорт, вартість, тис. дол.	Імпорт, вартість, тис. дол.	Експорт+ Імпорт	чистий обсяг торгівлі	Доля в заг. експ. (%)	Доля в світ. експ. (%)	Зростання долі в світ. експ. (% в р.)	№ світ. Експортерів	I Бальаса/RCA
25 Сіль, сірка, земля, каміння, гіпс, вапняк та цемент	662473	183322	845795	479151	0,51	2,25	-4	48	2,1
69 Продукція з кераміки	651027	249512	900539	401515	0,50	1,93	-4	75	1,8
23 Осад, відходи харчової промисловості, корм для тварин	601849	821136	1422985	-219287	0,46	1,87	8	48	1,7
54 Зроблені вручну волокна	571470	459586	1031056	111884	0,44	1,51	4	84	1,4
11 борошномельна продукція, солод, крохмаль, фруктоза, пшенична клейковина	458060	147024	605084	311036	0,35	5,11	13	56	4,7
19 Хлібний злак, мука, крохмаль, молочна продукція та продукти обробки молока	401042	232752	633794	168290	0,31	1,23	3	60	1,1
91 Годинники та запчастини до них	390190	356599	746789	33591	0,30	1,44	-7	25	1,3
35 Альбуміноїди, переробленого крохмалю, клей, ферменти	345745	140601	486346	205144	0,26	2,08	3	46	1,9
41 Шкіряна сировина та шкура та шкіра	338869	477532	816401	-138663	0,26	1,17	1	34	1,1
56 Вата, фетр, пряжа, мотузка, снасті, неткані вироби та ін.	242060	134835	376895	107225	0,19	1,52	4	70	1,4
80 Олово та вироби з нього	200100	185078	385178	15022	0,15	5,32	6	25	4,9
58 Спеціально виткані або збиті тканини, мереживо, gobelen	176356	141896	318252	34460	0,14	1,46	4	68	1,3
67 Шкіра птаха, пір'я, штучні квіти, волосся людини	53543	4453	57996	49090	0,04	1,74		29	1,6

Таблиця складена автором за матеріалами: [57].

Додаток И

Розрахунок індексів спеціалізації Лафая для Таїланду

Галузь промисловості	Експорт, вартість, тис. дол.	Імпорт, вартість, тис. дол.	Експорт+ Імпорт	чистий обсяг торгівлі	Доля в заг. експ. (%)	Доля в світ. експ. (%)	Зрос- тання долі в світ. Експ. (% в р.)	ВТ Б	І Ла- фая
00 Експорт загалом	130580046	128584476	259164522	1995570	100	1,09			
40 Каучук та продукція з нього	8778807	1080216	9859023	7698591	6,72	7,46	12	37	2,85
87 Транспортні засоби, крім залізничних та трамвайних	10093004	3916835	14009839	6176169	7,73	1,02	23	29	2,31
84 Машинне обладнання, парові котли; ядерні реактори та ін.	23925765	18074484	42000249	5851281	18,3	1,53	7	27	2,30
16 Продукція обробки м'яса, риби та морепродуктів	3990745	30514	4021259	3960231	3,06	13,7	-2	19	1,46
10 Зернові, злаки	2657416	240412	2897828	2417004	2,04	5,37	4	12	0,89
61 Одяг, аксесуари, в'язані речі	2077522	89637	2167159	1987885	1,59	1,43	-6	10	0,73
39 Пластик та продукція з нього	6490350	4630026	11120376	1860324	4,97	1,69	6	9	0,72
62 Предмети одягу, аксесуари, крім в'язаних речей	1523552	149464	1673016	1374088	1,17	0,96	-8	7	0,51
20 Продукти обробки овочів, фруктів, горіхів	1319388	113897	1433285	1205491	1,01	3,69	2	6	0,45
94 Меблі, освітлення, вивіски, будівлі зі збірних елементів	1380164	268474	1648638	1111690	1,06	1,01	-5	5	0,41
64 Взуття, гетри та схожі товари, частини до них	932932	111188	1044120	821744	0,71	1,25	-5	4	0,30
17 Цукор та кондитерські вироби з цукром	873842	53007	926849	820835	0,67	2,95	-14	4	0,30
03 Риба, ракоподібні, молюски, водні безхребетні	2182541	1483078	3665619	699463	1,67	3,48	-2	3	0,27
55 Зроблені вручну штапельні тканини	994624	294972	1289596	699652	0,76	3,46	5	3	0,26
07 Їстівні овочі та деякі корені та клубні	673175	95109	768284	578066	0,52	1,77	7	3	0,21
99 Некласифіковані товари	1664522	1273602	2938124	390920	1,27	0,52		2	0,15
44 Деревина та продукція з деревини, деревного вугілля	1069621	639133	1708754	430488	0,82	0,97	0	2	0,16

Додаток И

Продовження таблиці

Галузь промисловості	Експорт, вартість, тис. дол.	Імпорт, вартість, тис.дол.	Експорт+ Імпорт	чистий обсяг торгівлі	Доля в заг. експ. (%)	Доля в світ. експ. (%)	Зрос- тання долі в світ. Експ. (% в р.)	ВТ Б*	І Ла- фая
21 Різноманітні хар- чові вироби готові до споживання	741749	236590	978339	505159	0,57	2,25	5	2	0,19
95 Іграшки, ігри, спортивні приладдя	662763	157043	819806	505720	0,51	0,97		2	0,19
25 Сіль, сірка, земля, каміня, гіпс, вапняк та цемент	662473	183322	845795	479151	0,51	2,25	-4	2	0,18
69 Продукція з кера- міки	651027	249512	900539	401515	0,50	1,93	-4	2	0,15
88 Літаки, космічні кораблі та запчастини до них	1317744	1019366	2337110	298378	1,01	0,75	125	1	0,12
33 Ефірні масла, пар- фуми, косметика, ту- алетні аксесуари	731851	459517	1191368	272334	0,56	1,13	3	1	0,10
54 Зроблені вручну волокна	571470	459586	1031056	111884	0,44	1,51	4	1	0,04
11 борошномельна продукція, солод, крохмаль, фруктоза, пшенична клейковина	458060	147024	605084	311036	0,35	5,11	13	1	0,12
19 Хлібний злак, му- ка, крохмаль, молоч- на продукція та про- дукти обробки моло- ка	401042	232752	633794	168290	0,31	1,23	3	1	0,06
35 Альбуміноїди, продукція з перероб- леного крохмалю, клей, ферменти	345745	140601	486346	205144	0,26	2,08	3	1	0,08
08 Фрукти, горіхи, шкірка з цитрусових, дині	341626	165684	507310	175942	0,26	0,65	-2	1	0,07
42 Вироби зі шкіри, нутроці тварин, ре- мені, товари для по- дорожей	318457	99986	418443	218471	0,24	0,82		1	0,08
56 Вата, фетр, пряжа, мотузка, снасті, не- ткані вироби та ін.	242060	134835	376895	107225	0,19	1,52	4	1	0,08

Таблиця складена автором за матеріалами: [57].

*ВТБ - Вклад галузі в торговий баланс країни

Додаток К

Прогноз основних економічних показників

рік	2004	2005	2006	2007	2008	2013 (прогноз)	Середній темп приросту за 5 років (q)
світовий ВВП (ППС),млрд. дол.	51480	55500	60630	65950	65820	83530,27	
темпи приросту	1,05	1,08	1,09	1,09	1,00		1,06
Обсяг ВВП (ППС), млрд. дол.	413,28	445,4	508,8	533,7	553,4	750,96	
темпи приросту	1,09	1,08	1,14	1,05	1,04		1,08
% ВВП від світового ВВП	0,80	0,80	0,84	0,81	0,84	0,90	
темпи приросту	1,04	1,00	1,05	0,96	1,04	1,11	1,02
Обсяг експорту, млрд. дол.	96,25	110,93	130,78	152,01	177,84	336,01	
темпи приросту	1,20	1,15	1,18	1,16	1,17		1,17
експортна квота	23,29	24,91	25,70	28,48	32,14	44,92	
темпи приросту	1,10	1,07	1,03	1,11	1,13		1,09
Обсяг імпорту. млрд. дол.	94,41	118,18	128,77	140,00	178,66	358,24	
темпи приросту	1,25	1,25	1,09	1,09	1,28		1,19
імпортна квота	22,84	26,53	25,31	26,23	32,28	48,10	
темпи приросту	1,14	1,16	0,95	1,04	1,23		1,10
зовнішньоторговельна квота	46,13	51,44	51,01	54,71	64,42	92,70	
темпи приросту	1,12	1,11	0,99	1,07	1,18		1,10

Таблиця складена автором за матеріалами: [51, 73].